

**JAARVERSLAG
&
JAARREKENING**

2009

Inleiding	1
Verslaggeving	3
Rekeningresultaat	3
Gerealiseerd beleid	3
Grondexploitaties	3
Financiële positie	4
Programma 1: Bestuur	7
Programma 2: Openbare orde en veiligheid	11
Programma 3: Beheer openbare ruimte	15
Programma 4: Economische zaken	21
Programma 5: Onderwijs	23
Programma 6: Cultuur, sport en recreatie	27
Programma 7: Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	33
Programma 8: Volksgezondheid en milieu	39
Programma 9: Ruimtelijke ordening en huisvesting	43
Paragraaf: Bedrijfsvoering	49
Paragraaf: Financiering	53
Paragraaf: Grondbeleid	55
Paragraaf: Lokale heffingen	65
Paragraaf: Onderhoud kapitaalgoederen	69
Paragraaf: Verbonden partijen	71
Paragraaf: Weerstandsvermogen	75
Paragraaf: Klimaat en Duurzaamheid	79
Jaarrekening	85
Balans	87
Programmarekening	91
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	94
Toelichting op de balans	99
Reserves en voorzieningen	111
Analyse begrotingsafwijking per programma (Wat heeft het gekost?)	119
Overzicht: Incidentele baten en lasten	131
Overzicht: Onvoorzien	132
Overzicht: Algemene dekkingsmiddelen	133
Vaststellingsbesluit	135
Accountantsverklaring	137
Kerngegevens	143
Overzicht investeringen en kredieten	145
Overzicht specifieke uitkeringen (SISA) en bijlage WEB	153

Inleiding

Wij bieden u hierbij de verslaglegging over het jaar 2009 aan.

Deze verslaglegging bestaat uit het verslag en de programma-jaarrekening en dient ter verantwoording van het in 2009 gevoerde beleid.

In dit verslag komen aan de orde:

- Verslaggeving
- Rekeningresultaat
- Gerealiseerd beleid
- Financiële positie

Het jaarverslag bestaat uit:

- Programmaverantwoording
- Paragrafen

De jaarrekening bestaat uit:

- Balans per 31 december 2009
- Programmarekening 2009
- Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling
- Toelichting op de balans
- Staat van reserves en voorzieningen
- Analyse begrotingsafwijkingen per programma
- Overzicht incidentele baten en lasten
- Overzicht aanwending onvoorzien
- Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Bijlagen:

- Kerngegevens
- Overzicht investeringen en kredieten
- Overzicht specifieke uitkeringen (SISA)

Verslaggeving

De jaarrekening 2009 is samengesteld met inachtneming van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

Begrotingscijfers

De in de jaarrekening vermelde begrotingscijfers zijn overeenkomstig de primaire begroting, aangevuld met 19 begrotingswijzigingen.

Rekeningresultaat

De jaarrekening 2009 sluit met een voordelig saldo van € 499.963 In tegenstelling tot vorig jaar, toen er een klein negatief resultaat was, sluit de rekening 2009 weer met een positief rekeningresultaat. Hieronder wordt dit verklaard.

	(€)
Voordelig geprognoseerd resultaat najaarsnota	185.000
Voordelig saldo rekening 2009	<u>500.000</u>
Toename voordelig saldo ten opzichte van de najaarsnota	315.000

De toename van het voordelig saldo ten opzichte van het geprognoseerd saldo bij de najaarsnota wordt onder meer veroorzaakt door de volgende voor- en nadelen:

<u>Voordelen:</u>	
- algemene uitkering gemeentefonds nabetaling 2007 en 2008	282.000
- algemene uitkering gemeentefonds 2009	96.000
- teruggaaf btw binnensportaccommodaties over de jaren 2002 t/m 2008	50.000
- tegemoetkoming raadsfracties	30.000
- diversen	59.000
<u>Nadelen:</u>	
- extra vergoeding raadsleden	50.000
- voorzieningen gehandicapten	<u>152.000</u>
Totaal	315.000

Overeenkomstig de voorschriften is dit resultaat afzonderlijk op de balans tot uitdrukking gebracht.

In de toelichting bij de programmarekening is een analyse opgenomen van de afwijkingen tussen de werkelijke uitkomsten en de ramingen.

Gerealiseerd beleid

Algemeen

De programmaverantwoording biedt per programma inzicht in de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd en de wijze waarop is getracht de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken. Hier wordt antwoord gegeven op de eerste twee w-vragen uit de begroting: Wat hebben we bereikt? En: Wat hebben we ervoor gedaan? Het antwoord op de derde w-vraag: Wat heeft het gekost? Is gegeven in de jaarrekening.

Grondexploitatie

Ten aanzien van de in bouwexploitatie genomen gronden zijn in hoofdlijnen de verwachtingen per complex nader toegelicht. Deze toelichting staat in de paragraaf grondbeleid.

Financiële positie

De totale positie met betrekking tot de reserves en voorzieningen bedraagt met inbegrip van het voordelig rekeningsaldo van € 499.963 (voorshands opgenomen onder algemene reserve) per 31 december 2009 € 77.209.474.

Ten opzichte van 2008 betekent dit een toename van € 3.700.000.

De totale reserves kunnen in grote lijnen als volgt worden onderverdeeld:

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
algemene reserves	5.515.000	6.191.000
reserves grondexploitaties	11.934.000	11.568.000
*bestemmingsreserves	56.826.000	53.391.000
voorzieningen	2.434.000	2.360.000
totaal	<u>**76.709.000</u> =====	<u>73.510.000</u> =====

Voor een verdere toelichting op de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar de toelichting bij de balans.

* De bestemmingsreserves zijn geblokkeerd ten behoeve van de kapitaallasten (gemeentelijke huisvesting, gemeentewerf en brandweerkazerne) voor een bedrag van € 16.750.000.

** Totaal staat reserves en voorzieningen (zie overzicht)	76.709.474
bij rekeningsaldo 2009	<u>500.000</u>
	77.209.474

Globaal kan de toename van de reserves en voorzieningen als volgt worden verklaard:

1. algemene reserve: opnemen van het voordelig rekeningsaldo van € 500.000, rente toevoeging van € 947.000 en onttrekking op grond van raadsbesluiten van € 1.625.000.
2. reserves/voorzieningen grondexploitaties: storting in de reserve dorpsuitleg (uit grondverkopen) € 513.000, rente toevoeging € 578.000, toevoeging resultaat o.a. complexen Westerbouwlanden en De Grift € 602.000 en storting ten laste van de algemene reserve € 725.000, onttrekking voor onder ander aanleg fietspaden Dommelerdijk en Jagtclusterallee en aanleg rotonde Burg. Backxlaan € 826.000 en resultaat € 1.226.000 (o.a. Waterfront, Masterplan en overige gronden).
3. bestemmingsreserves: nieuwe reserve met betrekking tot Organisatieontwikkeling € 234.000.

Voor een verdere toelichting op de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar de toelichting bij de balans.

Programma's

Programma 1 Bestuur

Hoofdkenmerken

Het programma omvat alle taken van uw raad en ons college op het terrein van het openbaar bestuur en de ondersteuning en dienstverlening hierbij door de gemeentelijke organisatie. Tot dit programma behoren ook de algemene dekkingsmiddelen (inkomsten die de gemeente min of meer vrij kan besteden). In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt ingegaan op het gevoerde beleid op het gebied van de ondersteunende taken door de organisatie. De paragrafen Lokale heffingen en Financiering hebben ook een sterke relatie met de producten van dit programma en geven inzicht in het gevoerde beleid op deze terreinen.

In dit programma zijn de volgende producten opgenomen:

	Portefeuillehouder	Afdeling
Bestuursorganen	Elfers	Bestuur
Bestuursondersteuning B&W	Elfers	Bestuur
Akten	Elfers	PZ
Documenten en uittreksels	Elfers	PZ
Vastgoedinformatievoorziening	Elfers	FZ
Baten akten	Elfers	PZ
Baten documenten en uittreksels	Elfers	PZ
Bestuurlijke samenwerking	Elfers	B&C
Bestuursondersteuning raad	Elfers	Bestuur
Leningen < 1 jaar	Goldsteen	F&B
Overige financiële middelen/beleggingen	Goldsteen	F&B
Geldleningen > 1 jaar	Goldsteen	F&B
Algemene uitkering gemeentefonds	Goldsteen	F&B
Algemene baten en lasten	Goldsteen	F&B
Uitvoering wet WOZ	Goldsteen	F&B
Baten ozb gebruikers	Goldsteen	F&B
Baten ozb eigenaren	Goldsteen	F&B
Baten baatbelasting	Goldsteen	F&B
Baten toeristenbelasting	Goldsteen	F&B
Baten hondenbelasting	Goldsteen	F&B
Baten precariobelasting	Goldsteen	F&B
Lasten heffing en invordering gem. belastingen	Goldsteen	F&B
Saldo van kostenplaatsen	Goldsteen	F&B
Saldo exploitatie voor bestemming	Goldsteen	F&B
Mutaties reserves	Goldsteen	F&B
Saldo na bestemming	Goldsteen	F&B

Bestaand beleid

Het beleid voor dit programma ligt vast in o.m. de volgende beleidsplannen en verordeningen:

- Communicatienota "Iedere bestuurder en ambtenaar een ambassadeur van de gemeente Dalfsen", 2007-2011 (2006)
- Beleidsplan Interne Communicatie "Samen samenwerken aan succes" (2008)
- Verordening op de Wet Bescherming Persoonsgegevens (2002)
- Vastgoedinformatieplan (2002)
- Samenwerking met andere gemeenten (DOORSZ) (2006)
- Realisatieplan E-overheidsvoorzieningen 2009-2011 (2009)
- Nota reserves en voorzieningen 2007-2011 (2007)
- Nota waardering en afschrijving vaste activa 2006-2010 (2005)
- Treasurystatuut (2002)
- Financiële verordening gemeente Dalfsen (2004)
- Controleverordening gemeente Dalfsen (2004)
- Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid (2004)
- GBA beheerregeling (2007)

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?	Wat hebben we bereikt?
<p>De kernkwaliteiten van de gemeente Dalfsen beter benutten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eerste fase van het citymarketingplan ontwikkelen • Actualiseren van de promotiefilm gemeente Dalfsen 	<ul style="list-style-type: none"> • Startnotitie Citymarketing is geschreven en behandeld in de gemeenteraad. • De gemeentelijke promotiefilm is compleet vernieuwd. De film is uiteraard ook op internet te zien.
<p>Betrokken en goed geïnformeerde burgers</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen voorstel voor invoering burgerpanel • Aandacht voor het invullen van de communicatieparagraaf in college- en raadsvoorstellen • Actieve persvoorlichting 	<ul style="list-style-type: none"> • Eens in de twee jaar wordt een klanttevredenheidsonderzoek gehouden. Er moet nog worden bekeken in hoeverre een burgerpanel meerwaarde heeft. • Blijft een aandachtspunt. • Eens in de maand houdt het college een persuurtje. Daarnaast worden persberichten verstuurd.
<p>Verbeteren dienstverlening</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opstellen dienstverleningsconcept 	<ul style="list-style-type: none"> • In het voorjaar van 2009 is de nota "Dienstverlening: visie en verbeteragenda" vastgesteld. In het stuk is een aantal concrete maatregelen genoemd die de komende jaren moeten leiden tot een verbetering van de dienstverlening. Een van de maatregelen is het verruimen van de openingstijden van de publieksbalies. Dit is per 1 september gerealiseerd.
<p>Uitbreiden en verbeteren van de kwaliteit van de digitale dienstverlening</p> <ul style="list-style-type: none"> • Digitalisering van de documentenstroom • Intensivering gebruik basisregistraties • Uitbreiding beschikbaar stellen van elektronische formulieren 	<ul style="list-style-type: none"> • In Dalfsen zijn concrete stappen gezet om de digitale dienstverlening aan de burgers verder vorm te geven, onder andere door het beschikbaar stellen van elektronische formulieren, authenticatie met DigiD en het betalen via internet. Bij al deze activiteiten houden we rekening met de afspraken die binnen het Egem-I realisatieplan zijn gemaakt.

<p>Goed georganiseerde verkiezingen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verkiezing Europese parlement niet met stemmachines maar weer met "rode potlood" 	<ul style="list-style-type: none"> • Op 4 juni zijn de verkiezingen voor het Europees Parlement gehouden. Het opkomstpercentage bedroeg 40%. Uit de evaluatie van de verkiezing is een aantal aandachtspunten naar voren gekomen. Bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2010 wordt hier rekening mee gehouden. Zo is o.a. het aantal stembureaus uitgebreid van 13 naar 16.
<p>Reisdocumenten die voldoen aan de nieuwe wettelijke eisen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Paspoorten en ID kaarten voorzien van een digitale vingerafdruk 	<ul style="list-style-type: none"> • De invoering van de digitale vingerafdruk in paspoorten en identiteitskaarten is goed verlopen. In juni is de nieuwe apparatuur in gebruik genomen en in september is daadwerkelijk gestart met het afnemen van de vingerafdrukken. Voor mensen die niet in staat zijn om naar het gemeentehuis te komen heeft het ministerie twee mobile stations (laptops) beschikbaar gesteld, zodat op locatie vingerafdrukken kunnen worden afgenomen.

Wat heeft het gekost?					
	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil*	rekening 2008
Lasten	7.965.928	8.993.458	21.103.210	-12.109.752	16.643.791
Baten	26.961.103	31.630.775	41.408.154	-9.777.379	33.909.551
Saldo programma 1	-18.995.175	-22.637.317	-20.304.944	-2.332.373	-17.265.760

Overzicht lasten en baten x € 1,-.

* '-' is hogere uitgaven en lagere inkomsten

Programma 2 Openbare orde en veiligheid

Hoofdkenmerken

Het programma omvat het integrale veiligheidsbeleid waarin gemeente, politie, brandweer, justitie, maatschappelijke organisatie en burgers ieder hun rol hebben. De gemeente voert beleid op alle vijf schakels van de veiligheidsketen, te weten pro-actie, preventie, repressie, preparatie en grootschalig optreden en rampenbestrijding.

- pro-actie: uitvoeren van risicoanalyses, betrokkenheid bij ruimtelijke en infrastructuurplanning
- preventie: met name voorlichting, vergunningverlening, handhaving en (rampen)plannen
- repressie: daadwerkelijke hulpverlening en voorbereiding
- preparatie: het ontwikkelen en implementeren van rampenbestrijdingsplannen, aanvalsplannen en bereikbaarheidskaarten, het voorbereiden en beoefenen van grootschalig optreden en rampenbestrijding, opleiden en oefenen van de betrokkenen bij de gemeentelijke rampenbestrijding
- nazorg: begeleiding en opvang van betrokkenen na een incident of calamiteit

In dit programma zijn de volgende producten opgenomen:

Brandweer	Portefeuillehouder	Afdeling
Rampenbestrijding	Elfers	Brandweer
Openbare orde en integrale veiligheid	Elfers	B&C
	Elfers	B&C

Bestaand beleid

Het beleid voor dit programma ligt vast in o.m. de volgende beleidsplannen en verordeningen:

- Nota integraal veiligheidsbeleid en uitvoeringsprogramma 2007-2010 (2006)
- Nota externe veiligheidsvisie en uitvoeringsprogramma (2007)
- Algemene plaatselijke verordening (2008)
- Evenementenbeleid 2005-2010 (2005)
- Coffeeshopbeleid (2001)
- Prostitutiebeleid (2001)
- Teamwerkplan 2009 politie Dalfsen-Ommen (2008)
- Rampenplan (2008)
- Koersdocument veiligheidsregio en regio IJssel-Vecht (2008)
- Gemeenschappelijke regeling veiligheidsregio en regio IJssel-Vecht 2008
- Beleidsplan brandweer (2006)
- Brandpreventie-activiteitenplan (2002)
- Beleid gebruiksvergunningen en handhaving Brandweer Gemeente Dalfsen (2002)
- Brandpreventiebeleid bestaande bouw Gemeente Dalfsen (2002)
- Brandbeveiligingsverordening (2002)
- Verordening Brandveiligheid en hulpverlening (2002)
- Beleidsplan Regionale Brandweer IJssel-Vecht (2002)
- Beleidsplan materiaal/materieel brandweer Dalfsen 2004-2016 (2005)
- Beleidsplan opleiden en oefenen brandweer IJssel-Vecht (2004)
- Beleidsplan opleiden en oefenen brandweer Dalfsen (2004)
- Repressief convenant Officier van Dienst Zwartewaterland, Staphorst en Dalfsen (2003)
- Project Taakverdeling Proactie/Preventie (PTPP) (2005)

Wat wilden we bereiken wat zouden we daarvoor doen? Wat hebben we bereikt?

Zeggenschap over de prioriteiten van de politie

- Jaarlijks overleg met de politie waarbij de speerpunten van het politiebeleid worden afgestemd op het gemeentelijk integraal veiligheidsbeleid

- Gemeente is regiehouder op het gebied van veiligheid. Het is in eerste instantie de gemeente die haar prioriteiten op het gebied van veiligheid vaststelt. Jaarlijks wordt een veiligheidsmatrix opgesteld waarin de speerpunten en activiteiten van gemeente, politie en OM op elkaar worden afgestemd. Ook voor het jaar 2009 zijn deze afspraken gemaakt.

Terugdringen relationeel geweld

- Regievoeren en de voortgang bewaken van de Lokale Aanpak Huiselijk Geweld via:
  - rechtstreeks contact met de procesmanager
  - vergaderingen met de beleidsgroep
  - verslagen van de bijeenkomsten van het casuïstiekoverleg.
- Deelname aan regionale netwerken op het gebied van aanpak huiselijk geweld
- Landelijke ontwikkelingen volgen (o.a. wetgeving uithuisplaatsing daders)

- De Beleidsadviesgroep van de Lokale AHG is in 2009 twee keer bij elkaar geweest. Het caseteam AHG (casuïstiekbespreking) is zes keer bij elkaar geweest. In het caseteam zijn acht cases van Huiselijk Geweld behandeld.
- Per 1 maart is begonnen met de uitvoering van de Wet Tijdelijk Huisverbod. In totaal zijn er in Dalfsen in 2009 vijf huisverboden opgelegd.

Terugdringen alcoholgebruik onder jongeren

- Actieve deelname aan het regionale project "Minder drank, meer scoren"
- Uitvoering geven aan de notitie Ketenbeleid in de gemeente Dalfsen.

- Er zijn weer diverse activiteiten uitgevoerd, w.o. een voorlichtingsavond voor ouders in Zaal Dijk. Een evaluatie van eerder genomen acties leert dat de doelgroep 16-20 meer aandacht heeft. Hier worden vanaf 2010 meer acties voor ontwikkeld.
- I.s.m. brandweer, horeca en Milieu en Bouwen is een lijst opgesteld met keten en overige (vermoedelijke) illegale horeca. In het kader van een (periodieke) handhavingestafette is een aantal adressen bezocht, w.o. 1 vermoedelijk commerciële keet. Deze bleek toch kleinschaliger dan gedacht.
- Het ketenbeleid heeft op preventief gebied stilgelegen door onvoldoende capaciteit, zowel ambtelijk als bij de ambulante jongerenwerker. De capaciteit bij de ambulante jongerenwerker is ook in 2010 bepalend voor uitvoering van de preventieve actiepunten uit het ketenbeleid.

<p>Het huidige (hoge) veiligheidsniveau in Dalfsen vasthouden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven aan kadernota Integrale Veiligheid 2007-2010 	<ul style="list-style-type: none"> • Met de diverse partners is uitvoering gegeven aan verschillende activiteiten, zoals bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> - project collectieve beveiliging bedrijfsterreinen Nieuwleusen; - implementatie Wet Tijdelijk Huisverbod; - Implementatie Bibob-beleid
<p>Voldoen aan het nieuwe veiligheidsprogramma vanuit het Rijk</p> <ul style="list-style-type: none"> • 25% minder criminaliteit in 2008-2010 t.o.v. 2003 (Rijksdoelstelling!) • Meetbare doelstellingen formuleren 	<ul style="list-style-type: none"> • De gemeente Dalfsen stelt eens per 4 jaar een nieuw integraal veiligheidsplan vast, conform het in 2010 door de Tweede Kamer te behandelen wetsvoorstel Wet Integraal Veiligheidsplan. Het huidige beleid loopt van 2006-2010. In 2009 is weer een onderzoek gedaan naar de veiligheidsbeleving (subjectieve veiligheid) onder de bevolking. De resultaten dienen als input voor het nieuwe integrale veiligheidsbeleid, vast te stellen in 2010. In het huidige en nieuwe beleid zijn/worden meetbare doelstellingen geformuleerd.
<p>De kans op en het effect van ernstige ongevallen met gevaarlijke stoffen bij bedrijven en/of transport van gevaarlijke stoffen verkleinen en/of verminderen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering routing vervoer gevaarlijke stoffen 	<ul style="list-style-type: none"> • In februari 2009 heeft de gemeenteraad de routing gevaarlijke stoffen vastgesteld. Activiteiten die daarna zijn verricht: bebording, ontheffingsaanvragen en –verlening etc.

Wat heeft het gekost?

	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil*	rekening 2008
Lasten	2.319.400	2.341.750	2.118.482	223.268	1.935.456
Baten	87.688	32.688	46.760	-14.072	35.649
Saldo programma 2	2.231.712	2.309.062	2.071.722	237.340	1.899.807

Overzicht lasten en baten x € 1,-.

* '-' is hogere uitgaven en lagere inkomsten

Programma 3 Beheer openbare ruimte

Hoofdkenmerken

Het programma omvat de zorg voor de aanleg en het onderhoud van alle voorzieningen die in de openbare ruimte aanwezig zijn zoals wegen, openbaar groen en speelplaatsen.

In dit programma zijn de volgende producten opgenomen:

	Portefeuillehouder	Afdeling
Wegen, straten en pleinen	De Vries	O&B/O&G
Verkeersmaatregelen te land	Goldsteen	O&G
Openbaar vervoer	Goldsteen	O&G
Waterkering, afwatering e.d.	De Vries	O&G/O&B
Openbaar groen	De Vries	O&B
Openluchtrecreatie	Laarman	O&G
Kinderspeelplaatsen	Laarman	O&B

Bestaand beleid

Het beleid voor dit programma ligt vast in o.m. de volgende beleidsplannen en verordeningen:

- Wegenbeheernota voor periode 2004-2008
- Beleidsplan openbare verlichting voor periode 2004-2008
- Nota onverharde wegen voor periode 2004-2010
- Meerjaren onderhoudsplan bruggen voor periode 2008-2010
- Groenstructuurplan voor periode 2001-2011
- Groenbeheerplan voor periode 2008-2012
- Speelplaatsenbeheerplan voor periode 2008-2012
- Berm- en slootbeheerplan uit 1998
- Zwerfafvalnota voor periode 2008-2012
- Beleidsplan recreatie en toerisme voor periode 2002-2010
- Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan voor periode 2005-2009
- Beleidsplan onderhoud gemeentelijke gebouwen periode 2008-2012
- Halteplan uit 2008

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?	Wat hebben we bereikt?
<p>Een goed onderhoudsniveau van de aanwezige verharde wegen. Oude "probleemwegen" opwaarderen door het uitvoeren van een herinrichtingsplan. Indicator: Het percentage wegen waarvan het onderhoudsniveau ingevolge de CROW voor meer dan 90 % als goed is gekwalificeerd.</p> <p>Kengetal 2006: 94 %</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het voorbereiden van de herinrichting van de Bruinleeuwstraat en Beatrixstraat 	<p>In 2009 is er weer het nodige onderhoud aan diverse wegen uitgevoerd. De gemiddelde kwaliteit van de 2.270.000 m2 volgens de landelijke CROW normen bleek bij de inspectie in het najaar van 2008 op 94 % goed uit te komen. Dit is gelijk aan 2006.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Herinrichting van de Bruinleeuwstraat is gerealiseerd. Beatrixstraat: na het rooien van de bomen worden kabels en leidingen vervangen. Aansluitend vindt de herinrichting plaats.

<ul style="list-style-type: none"> • Het uitvoeren van de herinrichting Zandspeur (tot Bosmansweg) en de Parallelstraat in Lemelerveld • Uitvoeren van een nieuw beleidsplan ten behoeve van het berm- en slootbeheerplan • Het opstellen van een nieuw beleidsplan voor alle verharde wegen • Het opstellen van een nieuw beleidsplan voor alle onverharde wegen 	<ul style="list-style-type: none"> • Herinrichting Zandspeur is gerealiseerd. Herinrichting Parallelstraat wordt in 2010 uitgevoerd. • Actualisering van het berm – en slootbeheerplan is opgeschoven naar 2011 i.v.m. vaststelling van de gedragscode flora – en faunawet in de loop van 2010. Deze gedragscode is de basis voor het beheerplan. • Beleidsplan verharde wegen 2009 –2012 is in maart door de gemeenteraad vastgesteld • Beleidsplan onverharde wegen 2009 –2012 is in maart door de gemeenteraad vastgesteld
<p><i>Het verkeer dat noodzakelijk is voor de ontwikkeling van welvaart en welzijn in de gemeente Dalfsen moet vlot en veilig worden afgewikkeld. Hinder in de vorm van geluids- en trillingsoverlast moet zoveel mogelijk worden beperkt (doelstelling GVVP.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Veilig: afronden Uitvoeren Duurzaam gebied Ruitenveen 60 km/uur. • Optimalisatie 30- en 60 km/uurgebieden (o.a. kruispunt Kanaaldijk, Parallelstraat Lemelerveld, kruispunt Leemculeweg-Vossersteeg) • Niet-infrastructureel: in samenwerking met Veilig Verkeer Nederland opstellen en uitvoeren van het Actieplan Verkeersveiligheid 2009 • Planvorming aansluitingen N 348 bij Lemelerveld (samen met provincie) • Afronden uitvoering fietspaden Jagtclusteralee en Dommelerdijk • Onderzoek Jagtclusteralee aanpassen wegprofiel en aansluitingen 	<ul style="list-style-type: none"> • Gerealiseerd. • Het kruispunt in Lemelerveld wordt in 2010 gelijktijdig uitgevoerd met de herinrichting van de Parallelstraat. Kruispunt Leemculeweg-Vossersteeg is voor 2010 in de planning opgenomen. • De projecten uit het Actieplan Verkeersveiligheid 2009 zijn grotendeels uitgevoerd. Het ROVO ontvangt in februari de rapportage over de verantwoording van de kosten van uitgevoerde projecten. In het rapport wordt eveneens aangegeven waarom bepaalde projecten niet zijn uitgevoerd. • Na besluitvorming provincie of Verkenning in 2010, levert gemeente inbreng voor planvorming. • Afgerond. • Aansluiting Westeinde-Dedemsweg-Jagtclusteralee door middel van een rotonde heeft hoogste prioriteit gekregen, waarbij in 2010 een verkenning wordt gedaan. Door aanleg van het fietspad heeft het aanpassen van het wegprofiel Jagtclusteralee een lagere prioriteit gekregen. Aansluiting verlengde Beatrixlaan op Jagtclusteralee wordt met de realisatie van de verbindingsweg meegenomen.

<ul style="list-style-type: none"> • Verbindingsweg Bouwhuisweg-Jagtlusterallee 	<ul style="list-style-type: none"> • Planvorming na de zomer 2010. Planning afhankelijk van zienswijzen op het bestemmingsplan. De aanleg van de weg, waarvoor de raad krediet heeft vastgesteld, is voorzien in 2011.
<p>De gemeente moet haar inwoners een veilige, leefbare en bereikbare leefomgeving bieden. "Veilig" is in deze zin het voldoen aan de landelijke doelstellingen van het programma Duurzaam Veilig.</p> <p>Indicatoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 2010 mogen er landelijk nog maximaal 900 verkeersdoden zijn (dit is een daling van 15% t.o.v. 2002.) • In 2010 mogen er nog maar 17.000 ziekenhuisgewonden zijn (dit is een daling van 7,5% t.o.v. 2002.) • Ongevallenbeeld objectief analyseren, subjectieve verkeersveiligheid via enquête • Notitie gratis openbaar vervoer voor 60-plussers • Onderzoek opwaardering N 340 (+ planvorming samen met provincie) • Uitvoeren rotonde Beatrixlaan • Recreatieve functie van het fietspadennet versterken • Planvorming fietspad Voetsteeg • Uitvoering Halteplan (toegankelijkheidseisen perrons voor mensen met een beperking) 	<ul style="list-style-type: none"> • Analyse uitgevoerd. • In 2009 is door ruim 100 personen de enquête ingevuld. • De startnotitie Openbaar Vervoer is eind 2009 opgesteld en is maandag 11 januari 2010 in de raadscommissie behandeld. Er is besloten dat er geen kadernota Openbaar Vervoer komt. Wel is er behoefte aan een aanvullende nota, waarin nader wordt uitgewerkt hoe het openbaar vervoer in Dalfsen verbeterd / aantrekkelijker gemaakt kan worden. • Na tracékeuze (Combinatiealternatief) in 2009 heeft de provincie in januari 2010 de te onderzoeken inrichtingsvarianten voor de Planstudie/BesluitMER vastgesteld. Dalfsen denkt in 2010 via project- en stuurgroep mee over de te kiezen varianten en het Provinciaal Inpassingsplan (PIP). • Gereed. • Via provinciale initiatieven wordt geprobeerd fietsgebruik te stimuleren. Dalfsen lift daarop mee in 2010 (o.a. Investeren in fiets). Op een aantal plaatsen zijn bankjes geplaatst. Fietspad langs Wolthaarsweg is gerealiseerd • Fietspad aangelegd in 2009. • In de periode januari – maart 2010 worden circa 30 bushalteperrons gereconstrueerd.

<p>Het voeren van zodanig beleid dat de overlast van hondenpoep voor bewoners tot een minimum beperkt</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het opstellen van een nieuw beleidsplan • Evenals in 2008 worden in 2009 weer 4 hondentoiletten aangelegd waarvan 1 in de Gerner Marke, 1 in De Westerbouwlanden en 2 op nader te bepalen plaatsen 	<ul style="list-style-type: none"> • Vaststelling van beleidsplan voor bestrijding overlast hondenpoep is opgeschoven naar 2010 • In 2009 zijn 6 hondentoiletten aangelegd 3 in Lemelerveld, 1 in Nieuwleusen en 2 in Dalfsen
<p>Het minimaliseren van het zwerfafval in de openbare ruimte.</p> <p>Indicator: In 2009 mag bij het monitoren van de hoeveelheid aanwezige zwerfafval minimaal uitkomen op een gemiddeld cijfer van 7 (een score 3,5 volgens CROW methodiek, tussen gemiddeld en hoog)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven aan het vastgestelde uitvoeringsplan voor 2009 van het in 2008 vastgestelde plan van aanpak om het zwerfafval te minimaliseren 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeringsplan 2009 is gerealiseerd. Opruimen zwerfafval is geïntegreerd in beeldbestekken openbaar groen
<p>Optimalisatie van de openbare verlichting volgens de vastgestelde beleidsnota 2004-2008</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het opstellen van een nieuw beleidsplan voor de periode 2009-2013 • De nodige aandacht hierbij schenken aan mogelijkheden van energiebesparing en duurzaamheid 	<ul style="list-style-type: none"> • Vaststellen beleidsplan is doorgeschoven naar 2010 • Energiebesparing en duurzaamheid heeft in het beleidsplan een centrale plaats gekregen

<p>Het handhaven van de kwaliteit en de belevingswaarde van het openbaar groen tegen acceptabele kosten.</p> <p>Indicator: Bij het klanttevredenheidsonderzoek mag het rapportcijfer voor het onderhoud groen niet lager uitkomen dan een 6,6.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verder ontwikkelen van de systematiek om de kwaliteit van het openbaar groen in beelden vast te leggen. • Het maken van beeldbestekken voor het uitbesteden van onderhoudswerkzaamheden openbaar groen. • Uitbouwen van benchmarkgegevens kosten openbaar groen. • Uitbouwen van monitoringsgegevens over de kwaliteit openbaar groen. • Opstarten van een bomenbeheerplan voor de gemeentelijke bomen binnen de bebouwde kom. 	<ul style="list-style-type: none"> • De systematiek van beeldbestekken voor het openbaar groen is in eigen beheer verder ontwikkeld. • In 2009 zijn voor de WEZO/LARCOM allemaal beeldbestekken gemaakt. • Het verzamelen van benchmarkgegevens is in DOORSZ verband opgepakt. Het is een langdurig en moeizaam proces. • Het monitoren van de onderhoudskwaliteit vindt een aantal malen per jaar plaats. • In samenwerking met de vrienden van Dalfsen is een plan opgestart voor de bomen binnen de bebouwde kom. Bij de actualisering van het groenstructuurplan in 2011 wordt het bomenbeheer geïmplementeerd.
<p>Het in stand houden van veilige speeltoestellen in speelplaatsen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoer geven aan actiepunten van de beleidsnotitie over de inrichting, het beheer en het onderhoud van de speelplaatsen. • Het renoveren van toestellen in de speelplaatsen aan het Ruitenveen en in de Kerkenhoek. 	<ul style="list-style-type: none"> • Actiepunten zijn uitgevoerd. • Renovaties hebben plaats gevonden.
<p>Een voorbeeldfunctie zijn voor het beheer (op het gebied van energiebeheer en de eisen van wet en regelgeving) en het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoer geven aan actiepunten van de recent vastgestelde beleidsnota onderhoud gemeentelijke gebouwen. • Energielabels laten maken voor alle gemeentelijke gebouwen. • Actualisatie meerjaren onderhoudsplanning. 	<ul style="list-style-type: none"> • Groot onderhoud is uitgevoerd volgens opgesteld actieplan m.u.v. Beatrixgebouw. • Energielabels voor de gemeentelijke gebouwen worden in 2010 opgesteld. • Meerjarenplanning wordt jaarlijks getoetst.

Wat heeft het gekost?

	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil*	rekening 2008
Lasten	4.921.330	6.239.780	6.091.229	148.551	5.674.113
Baten	100.768	502.018	1.284.574	-782.556	142.518
Saldo programma 3	4.820.562	5.737.762	4.806.655	931.107	5.531.595

Overzicht lasten en baten x € 1,-

* '-' is hogere uitgaven en lagere inkomsten

Programma 4 Economische zaken

Hoofdkenmerken

Het programma omvat de activiteiten die betrekking hebben op bedrijfsterreinen, bedrijfsvestigingen en de ambulante handel.

In dit programma zijn de volgende producten opgenomen:

	Portefeuillehouder	Afdeling
Markten	Elfers	B&C
Economische ontwikkeling en beleid	Elfers	O&G
Bouwgrondexploitatie industrie	Goldsteen	O&G

Bestaand beleid

Het beleid voor dit programma ligt vast in o.m. de volgende beleidsplannen en verordeningen:

- Missie en toekomstvisie Dalfsen Stroomopwaarts 2002-2006 (2002)
- Plattelandsvisie 2007-2012 (2007)
- Beleidsregels Rood voor rood met gesloten beurs gemeente Dalfsen 2007-2009 (2007)
- Beleidskader VAB gemeente Dalfsen (2007)
- Nota economisch beleid 2003-2013 (2003)
- Beleidsplan recreatie en toerisme 2002-2010 (2002)
- Nota Kampeerbeleid (2008)
- Gemeentelijk Verkeers en Vervoersplan 2005-2009 (2005)
- Detailhandel structuurvisie

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?	Wat hebben we bereikt?
<p>De positie van gevestigde bedrijven versterken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intensiveren winkelconcentratiebeleid in Dalfsen, Lemelerveld en Nieuwleusen. • Ontsluiten bedrijventerreinen via glasvezelinfrastructuur. • Winkelvoorzieningen betrekken bij de ontwikkelcompetitie Waterfront Dalfsen en Centrumplan Nieuwleusen. • Optimaliseren bereikbaarheid (GVVP). 	<ul style="list-style-type: none"> • Gerealiseerd (doorlopend). Het verder compact maken van de winkelgebieden met een inzet op een kwalitatieve versterking van de detailhandelsstructuur door concentratie van het aanbod waarnodig met herinrichting van de openbare ruimte en verbetering van de uitstraling. Bijvoorbeeld: SHE, Wijnberger, slagerij Kouwen en de Hema in Nieuwleusen en verkenning herinrichting Kroonplein. • Gerealiseerd. Bedrijventerreinen worden via commerciële providers gefaciliteerd met glasvezel. • Gerealiseerd. Het Waterfront voorziet in ca. 2500 m2 winkelvloeroppervlak. De Grote Markt wordt gecomplementeerd met Hans Textiel, onder de appartementen van het derde blok. • Gerealiseerd (doorlopend proces). Gerealiseerd.

<p>Het versterken van de goede verstandhouding tussen gemeente en bedrijven en het instandhouden/intensiveren van contacten.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Continuering overlegstructuur sectorale platforms (ondernemers, detailhandel, agrarische en toeristische sector). • Bedrijvencontactavond (lokaal). 	<ul style="list-style-type: none"> • Gerealiseerd (doorlopend proces). • Gerealiseerd. Voor het thema duurzaamheid is aansluiting gezocht bij Dalfsen Duurzaam
<p>Uitvoeren actiepunten uit de nota economisch beleid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pro-actief inspelen op VAB beleid en Rood voor Rood. • Intensivering uitstraling bedrijventerreinen. (Opwaardering onderhoudsniveau groenstroken) 	<ul style="list-style-type: none"> • Gerealiseerd. Beleidsmatig is dit verwerkt in evaluatie VAB beleid en Rood en Rood. • Deels gerealiseerd (doorlopend proces). Primair via gebruiksovereenkomsten.
<p>Het beschikbaar hebben van voldoende vestigingsmogelijkheden.</p> <p>Uitbreiding bedrijventerreinen Nieuwleusen en Lemelerveld (speerpunt in ruimtelijk beleid in de kernen Lemelerveld en Nieuwleusen).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Gerealiseerd. Betreft het bedrijfsterrein Parallelweg en het bedrijfsterrein De Grift 3.Gerealiseerd.

Wat heeft het gekost?

	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil*	rekening 2008
Lasten	399.068	3.194.868	327.878	2.866.990	109.759
Baten	354.198	354.198	313.527	40.671	1.189.128
Saldo programma 4	44.870	2.840.670	14.351	2.826.319	-1.079.369

Overzicht lasten en baten x € 1,-.

* '-' is hogere uitgaven en lagere inkomsten

Programma 5 Onderwijs

Hoofdkenmerken

Het programma omvat het lokaal onderwijsbeleid waarbinnen aandacht wordt besteed aan de zorg voor de onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, leerplicht, schoolbegeleiding, logopedie, volwasseneneducatie en het verder ontwikkelen van lokaal onderwijsbeleid op diverse deelterreinen.

In dit programma zijn de volgende producten opgenomen:

	Portefeuillehouder	Afdeling
Openbaar basisonderwijs	De Vries	W&O
Bijzonder basisonderwijs	De Vries	W&O
Bijzonder voortgezet onderwijs	De Vries	W&O
Onderwijsbegeleiding	De Vries	W&O
Leerlingenvervoer	De Vries	W&O
Leerplicht en preventie voortijdig schoolverlaten	De Vries	W&O
Lokaal onderwijsbeleid	De Vries	W&O
Volwasseneneducatie	De Vries	W&O

Bestaand beleid

Het beleid voor dit programma ligt vast in o.m. de volgende beleidsplannen en verordeningen:

- Onderwijs Lokaal, beleidsnota lokaal onderwijsbeleid 2005-2008 (2005)
- Verordening onderwijshuisvesting (2007)
- Het Integraal Huisvestingsplan (IHP 2005) alsmede de update daarvan (IHP 2007)
- Verordening leerlingenvervoer (2003)
- Notitie/handleiding leeftijdscriteria leerlingenvervoer (2004)
- Beleid Logopedie (2001 en evaluatie 2004)
- Regeling gymnastiekvervoer (2002)
- Subsidieverordening godsdienst onderwijs (2002)
- Instructie leerplichtambtenaar (2006), instructie integrale handhaving leerplichtzaken (2005) en handleiding proces verbaal (2002)
- Nota integraal jeugdbeleid 'opgroeien in Dalfsen' (2005)
- Nota 'Klaar voor de Start..?!' regio IJssel-Vecht (2009)
- Verordening Overleg Lokaal Onderwijsbeleid (2002)
- Nota educatie 2006-2010 (2006)
- Verordening Openbaar Rechtspersoon Openbaar Onderwijs Zwolle en Regio (2004)
- WMO beleidskader 2008-2011 "Mee(r) doen in Dalfsen" (2008)
- Kadernota, "Samenwerken aan gezond leven in Dalfsen" lokaal gezondheidsbeleid, 2008-2011 (2008)

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?	Wat hebben we bereikt?
<p><i>Kinderen worden bij hun start in het basisonderwijs niet beperkt door taalachterstand</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • De middelen onderwijsbegeleiding worden in 2009 ook ingezet in peuterspeelzalen ter voorkoming van achterstanden bij kinderen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Middelen worden conform afgesproken verdeelsleutel ingezet bij peuterspeelzalen die daarmee beter worden gekwalificeerd voor VVE.

<p>Het voorkomen en terugdringen van schoolverzuim, alsmede voortijdig schoolverlaten zodat alle jongeren in Dalfsen een goede economische en sociale startpositie op de arbeidsmarkt bereiken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Handhaven van een tweesporenbeleid ter voorkoming en bestrijding schoolverzuim (zorgmaatschappelijk + strafrechtelijk). • Scholen ondersteunen bij een effectief verzuimbeleid, door voorlichting, deelname en versterken zorgstructuren en het ontwikkelen van een uniform regionaal beleid. • Regionale samenwerking: ondertekening vsv-convenant en presentatie beleidsnota 'Klaar voor de Start..?!' 	<ul style="list-style-type: none"> • Is uitgevoerd. Zie leerplichtverslag 2008-2009. • Is uitgevoerd. Zie leerplichtverslag 2008-2009. • Is uitgevoerd. De kadernota 'Klaar voor de Start...?!' is vastgesteld. Vier werkgroepen, binnen de regio, zijn inmiddels actief om de nota nader uit te werken om te komen tot een efficiënte regionale aanpak voortijdig schooluitval.
<p>Een kwalitatief goede, kostenbewuste en efficiënte uitvoering van de regeling leerlingenvervoer.</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 2009: evaluatie en eventuele herziening Verordening leerlingenvervoer gemeente Dalfsen. Contractverlenging met het Ommer Vervoersbureau (OVV) voor een efficiënte uitvoering taxivervoer en kwaliteitsbewaking. 	<ul style="list-style-type: none"> • De verordening leerlingenvervoer is aangepast. Aanbesteding leerlingenvervoer is in 2008 uitgevoerd en gegund aan het OVB. Contract loopt tot medio 2011, met de mogelijkheid van verlenging.
<p>Volwasseneneducatie op grond van de WEB. Het bieden van onderwijs om startkwalificaties te verkrijgen of kennis/vaardigheden op te doen. Doelgroepen zijn: Voortijdige schoolverlaters, Laaggeletterden, Anderstaligen, Onvoldoende rekenvaardigheden en Vrijwilligers</p> <ul style="list-style-type: none"> • Extra acquisitie voor de doelgroep laaggeletterden. Dit wordt vastgelegd in de nieuw af te sluiten overeenkomst voor 2009 en 2010 	<ul style="list-style-type: none"> • Er zijn meerdere activiteiten ontplooid om de doelgroep Laaggeletterden te bereiken. Met de provincie Overijssel is een intentieverklaring overeengekomen. Het doel daarvan is om minimaal 22 laaggeletterden te werven voor deelname aan een cursus. Dit aantal is in 2009 gehaald. Mede doordat de instroom van Nieuwkomers is verhoogd hebben relatief veel mensen deelgenomen aan de alfabetiseringscursus.

<p>Vanuit de brede school gedachte, ontwikkeling van een breed aanbod aan voorzieningen en activiteiten voor leerlingen van scholen, in samenwerking tussen scholen en andere organisaties.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stimuleren van samenwerking tussen scholen, organisaties en verenigingen 	<ul style="list-style-type: none"> • Er is sprake van samenhang via buitenschoolse opvang. Voorbereiding heeft plaatsgevonden voor combinatiefuncties en voor sportstimulering. Door Landstede wordt uitvoering gegeven aan inloopactiviteiten als vervolg op project dagarrangementen.
<p>Adequate onderwijshuisvesting voor de scholen voor Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van de gemaakte afspraken voor het jaar 2009 neergelegd in het Integraal HuisvestingsPlan (IHP) en het Meerjarenonderhoudsplan (MOP) waar de gemeente als lokale overheid voor verantwoordelijk is • Bouw- en onderhoudsprojecten in 2009 zijn: <ul style="list-style-type: none"> - bijbouw 1 permanent lokaal R.K. basisschool De Polhaar plus eerste inrichting. - bijbouw 1 permanent lokaal R.K. basisschool Heilig Hart van Jezus (straks nog 1 dislocatie i.p.v. 2). - diverse kleinschalige onderhoudszaken vinden plaats bij diverse scholen. - duidelijkheid krijgen over renovatie of nieuwbouw fusieschool De Schakel/Het Kleine Veer. 	<ul style="list-style-type: none"> • Aan het Huisvestingsplan (IHP) en het Meerjarenonderhoudsplan (MOP) is uitvoering gegeven. • Uitgevoerd. • Uitgevoerd. • Uitgevoerd. • Er is gekozen voor nieuwbouw van de fusieschool De Schakel/Het Kleine Veer.

Wat heeft het gekost?

	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil*	rekening 2008
Lasten	2.426.559	2.522.659	2.594.875	-72.215	2.239.164
Baten	305.651	305.651	428.102	-122.451	250.690
Saldo programma 5	2.120.908	2.217.008	2.166.773	50.236	1.988.474

Overzicht lasten en baten x € 1,-.

* '-' is hogere uitgaven en lagere inkomsten

Programma 6 Cultuur, sport en recreatie

Hoofdkenmerken

Het programma omvat het openbaar bibliotheekwerk, het vormings- en ontwikkelingswerk, sport, kunst, amateuristische kunstbeoefening en cultuur, vrijwilligersbeleid, oudheidkunde en musea, monumenten-/archeologiebeleid, openluchtrecreatie en multifunctionele accommodaties.

De hoofdkenmerken van het toeristisch beleid zijn verwoord in de toeristisch recreatieve missie: "Ontwikkelen en versterken van de toeristisch/recreatieve mogelijkheden, met name gericht op routegebonden, watergebonden, verblijfs- en dagrecreatie inspelend op en rekening houdend met natuur- en culturele waarden."

In dit programma zijn de volgende producten opgenomen:

	Portefeuillehouder	Afdeling
Openbaar bibliotheekwerk	Laarman	W&O
Vormings- en ontwikkelingswerk	Laarman	W&O
Sport	Laarman	W&O
Groene sportvelden en terreinen	Laarman	O&B/W&O
Kunst	Laarman	W&O
Oudheidkunde en musea	Laarman	W&O
Monumentenzorg en archeologie	Goldsteen	O&G
Recreatie en toerisme	Laarman	O&G
Multifunctionele accommodaties	Laarman	W&O

Bestaand beleid

Het beleid voor dit programma ligt vast in o.m. de volgende beleidsplannen en verordeningen:

- Missie en toekomstvisie Dalfsen Stroomopwaarts 2002-2006 (2002)
- Plattelandsvisie 2007-2012 (2007)
- Beleidsregels rood voor rood met gesloten beurs gemeente Dalfsen en VAB-beleid 2007-2009 (2007)
- Beleidskader VAB gemeente Dalfsen (2007)
- Kaders ontwikkelingen en beheer exploitatie(overdracht) sportaccommodaties (2004)
- Beleidsplan recreatie en toerisme 2002-2010 (2002)
- Nota economisch beleid 2003-2013 (2003)
- Nota gemeentelijk bibliotheek beleid 2005-2007 (2005)
- Kaderstellende notitie Cultuurbeleid 2005-2007 (2005)
- Cultuurnota 2005-2007 (2005)
- Nota vrijwilligerswerk (2006)
- Subsidieverordening Welzijn (2003)
- Verordening op de sportraad (2001)
- Verordening Investeringsubsidies Sportaccommodaties (2008)
- Notitie grote projecten (voor onder meer de accommodatieplannen); onderdeel van Voorjaarsnota 2008
- Sportnota "Op uw gezondheid 2007-2011" (2007)
- Mee(r)doen met de WMO, visiedocument (2007)
- Beleidsnota Wet maatschappelijke ondersteuning "Mee(r) doen in Dalfsen" (2007/2008)
- Subsidieverordening Instandhouding Monumenten Dalfsen (2008)
- Monumentenverordening Dalfsen (2008)
- Archeologisch beleidsplan gemeente Dalfsen (2008)
- Nota Kampeerbeleid (2008)

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?	Wat hebben we bereikt?
<p>Met respect omgaan met ons archeologisch en cultureel erfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van de Subsidieverordening Instandhouding Monumenten Dalfsen. • Proberen op grond van de restauratieachterstandsregeling rijkssubsidie voor (deel)restauratie van "De molen van Fakkert" te Hoonhorst te verkrijgen. • Implementeren van archeologiebeleid in nieuw op te stellen bestemmingsplannen. • Uitvoeren archeologiebeleid als toetsingskader. 	<ul style="list-style-type: none"> • 5 Subsidieaanvragen gehonoreerd. Maximaal subsidiebudget toegekend. • Beroep aangespannen tegen besluit tot afwijzing van Rijkssubsidie. O.g.v. provinciale regeling wegwerken restauratieachterstanden rijksmonumenten € 439.379,00 subsidie verkregen. • Gerealiseerd. • Gerealiseerd.
<p>Dalfsen promoten als toeristische trekpleister in het Vechtdal. Hierbij wordt vooral ingezet op kwaliteitsverbetering.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijks terugkerende evenementen en festiviteiten voor inwoners en bezoekers ondersteunen. • Uitvoering geven aan het marketingplan merkontwikkeling Vechtdal Overijssel. • Uitdragen toeristische imagoschets. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gerealiseerd, bijv. Leontien Ladies Ride • Gerealiseerd. Vechtdal marketing promoot het Vechtdal via het beeldmerk en Vechtdal Overijssel Alle Tijd. • Gerealiseerd, geactualiseerde imagoschets aangeboden aan gemeenteraad.

<p>Het versterken van de goede verstandhouding tussen gemeente en recreatiebedrijven en het intensiveren van (regionale) contacten.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informatiebijeenkomst recreatieondernemers Vechtdal. • Participatie Stuurgroep Vechtdal Overijssel. • Participatie Recron overleg. • Participatie Toeristische Klankbordgroep. • Participatie met RBT Vechtdal Overijssel. 	<ul style="list-style-type: none"> • Gerealiseerd. • Gerealiseerd. • Gerealiseerd. • Gerealiseerd, toeristische avond georganiseerd maart 2009. • Gerealiseerd. Participatie vindt plaats via het activiteitenplan 2010.
<p>Instandhouden, verbeteren en uitbreiden van recreatieve en toeristische voorzieningen; Uitvoeren actiepunten uit het beleidsplan Recreatie en Toerisme.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Realiseren voet-fietsveer Hessum. • Planvorming/realisatie wandelroutenetwerk. • Implementeren Nota Kampeerbeleid in het ruimtelijk beleid en APV. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nadere studie voor wat betreft technische uitvoerbaarheid en locatie/tracé en overleg omwonenden loopt nog. • Inventarisatie wandelnetwerk gerealiseerd. De verdere uitwerking (haalbaarheid en aanleg) van het routenetwerk loopt nog. Het definitieve ontwerp wordt in 2011 voorgelegd. • Niet gerealiseerd. Het implementatie-traject wordt meegenomen bij actualisering bestemmingsplan buitengebied. De startnotitie actualisering bestemmingsplan buitengebied verschijnt juni 2010.
<p>De sportparticipatie onder de jeugd en de 55-plussers (verder) vergroten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het verder fasegewijs invoeren van het sportkennismakingsprogramma voor de jeugd in samenwerking met Sportservice Zwolle in Lemelerveld, Nieuwleusen (2009) en het continueren in de kern Dalfsen. • Het blijven faciliteren van schoolsporttoernooien (voetbal, korfbal) • In samenwerking met de ouderenorganisaties bewegen en sporten bevorderen 	<ul style="list-style-type: none"> • Organisatorisch zijn de activiteiten niet rond gekomen. Wij verwachten in 2010 een doorstart te maken. • Is uitgevoerd. • Is uitgevoerd door de ouderenorganisaties. Gemeente heeft een aantal activiteiten via het reguliere subsidie mede bekostigd.

Goede, eigentijdse en multifunctionele accommodaties voor sport en welzijn realiseren en instandhouden, waarbij samenwerking tussen organisaties en gezamenlijke financiering speerpunten zijn.

- De accommodatieplannen voor welzijn en sport in de vijf kernen van de gemeente worden in 2009 verder uitgewerkt. Voor onderstaande projecten moet dit leiden tot concrete besluitvorming.
  1. Privatisering/meer multifunctioneel maken van sporthal De Schakel;
  2. Project Sportontwikkeling Middengebied Nieuwleusen;
  3. Wiekelaar/SWIEB Oudleusen;
  4. Sportvoorzieningen Lemelerveld/herinrichting sportpark Heidepark;

Deze projecten moeten in 2009 zo ver gevorderd zijn dat eind 2009/begin 2010 de schop de grond in kan.

Voor de andere projecten geldt dat in 2009 belangrijke stappen gezet moeten worden in de planvorming. De uitvoering van deze projecten staat gepland in 2010 en volgende jaren.

- De Grote projecten hebben in 2009 volop in de schijnwerpers gestaan. De raad heeft een 'go' gegeven voor het Middengebied in Nieuwleusen en Heidepark in Lemelerveld.

1. Voor het project De Schakel in Nieuwleusen was nog geen haalbaarheidsonderzoek ontvangen. Wel zijn er stevige vorderingen gemaakt met de gezamenlijke programmering.
2. Zie boven
3. Het project Wiekelaar/SWIEB is in december aan de raad aangeboden en de besluitvorming voor de 'go' van fase 1 heeft in januari plaatsgevonden.
4. Zie boven.

- Het project Hoonhorst verloopt goed. Er is draagvlak voor het Kulturhusconcept ontstaan.
- Het project De Trefkoele wordt in 2010 opgepakt. In 2009 is het behoefteonderzoek voor de binnensport in de kern Dalfsen ontvangen en heeft het Trefkoelebestuur een toekomstvisie laten opstellen.
- Via kwartaalrapportages is de raad over het verloop van de projecten geïnformeerd.

Uitbouw van de Kulturhus filosofie in De Mozaïek in Lemelerveld.

- Met de gebruikers en de Stichting Kulturhus De Mozaïek voorwaarden scheppen voor versterking van de gezamenlijke activiteiten en de afstemming van de individuele activiteiten

- De uitwerking van de filosofie is ter hand genomen. Er is subsidie beschikbaar gesteld om het gebouw in overeenstemming met de nieuwe filosofie te brengen.

<p>Aanschaffen van nieuwe kunstwerken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het realiseren van kunstwerken voor de wijk Gerner Marke te Dalfsen en het kruispunt Hessenweg/Dedemsweg. 	<ul style="list-style-type: none"> • Met een subsidie van de provincie is een info document opgesteld. Aan kunstenaar Bernd Lohaus is een opdracht verleend voor een schetsontwerp. Dit ontwerp ligt voor advies bij de kunstcommissie. De kunstcommissie heeft een advies uitgebracht voor kunstwerken aan de Hessenweg en Mataram. Er is besloten om aan de Ruitenborgh het kunstwerk Slingertuig te realiseren. Verder is er opdracht gegeven voor het maken van het kunstwerk "Gedreven door het water, ontvangen op het land", nabij het gemeentehuis.
<p>De Kunsteducatie en de Cultuureducatie blijvend stimuleren.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jongeren t/m 17 jaar stimuleren een vorm van kunsteducatie te volgen via subsidieverlening • Met de betrokken organisaties wordt ingezet op het realiseren van programma's waardoor de kinderen worden gestimuleerd deel te nemen aan culturele activiteiten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Jongeren t/m 17 jaar volgen via de Muzerie vormen van kunsteducatie. In 2009 is gestart met het project Kunstkwartet. • De scholen hebben aan de hand van beleidsplannen programma's opgesteld. Daarvoor zijn subsidies verleend.
<p>Handhaving voorzieningen in de vijf kernen binnen het concept basisbibliotheek, het verbeteren van de dienstverlening en het versterken van de positie als digitale en fysieke toegangspoort tot multimedia.</p> <ul style="list-style-type: none"> • In overleg met de bibliotheek uitkomen op een eigentijdse voorziening, die wordt ingericht volgens het model beleefbibliotheek en aansluit bij de behoefte van de gebruiker. 	<ul style="list-style-type: none"> • De bibliotheken in Dalfsen en Nieuwleusen zijn ingericht volgens het winkelconcept. De bibliotheek ontwikkelt zich naar een beleefbibliotheek. De bibliotheek is een belangrijke partner voor de ontwikkeling van de kulturhusen. In 2009 is het bibliotheekbeleid voor de komende jaren vastgesteld.
<p>Het inkaderen van het vrijwilligerswerk en het benadrukken van het belang daarvan voor onze gemeenschap.</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de hoofdkernen Dalfsen, Nieuwleusen en Lemelerveld netwerkstructuren ontwikkelen waardoor het aanbod vanuit het Steunpunt Vrijwilligerswerk wordt afgestemd op de behoeften. De ervaringen uit de pilot "Samenwerking met Plaatselijke Belangen" zal daarbij als leidraad gelden. 	<ul style="list-style-type: none"> • De behandeling van het Actieplan Vrijwilligerswerk werd uitgesteld vanwege de economische recessie. Inmiddels staat de behandeling van dit Actieplan op de raadsrol van februari 2010. Er wordt ondermeer voorgesteld om het Steunpunt de ruimte te bieden om organisaties te bezoeken teneinde een beter zicht te krijgen in de ondersteuningsbehoefte.

Wat heeft het gekost?

	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil*	rekening 2008
Lasten	3.046.301	5.049.933	3.532.794	1.517.139	3.345.087
Baten	522.903	2.385.725	542.000	1.843.726	281.303
Saldo programma 6	2.523.398	2.664.208	2.990.794	-326.587	3.063.784

Overzicht lasten en baten x € 1,-.

* '-' is hogere uitgaven en lagere inkomsten

Programma 7 Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening

Hoofdkenmerken

Het programma omvat bijstandsverlening (incl. minimabeleid en schuldhulpverlening), gesubsidieerde werkgelegenheid, maatschappelijk werk, ouderenbeleid, gehandicaptenbeleid (Wet maatschappelijke ondersteuning), minderhedenbeleid, sociaal cultureel werk, jeugdbeleid en kinderopvang.

In dit programma zijn de volgende producten opgenomen:

	Portefeuillehouder	Afdeling
Bijstandsverlening	De Vries	Soza
Werkgelegenheid	De Vries	Soza
Inkomensvoorzieningen	De Vries	Soza
Gemeentelijk minimabeleid	De Vries	Soza
Sociale werkvoorziening	De Vries	Soza
Maatschappelijk werk	Laarman	W&O
Ouderenbeleid	Laarman	W&O
Gehandicapten beleid	De Vries	Soza
Vreemdelingen	De Vries	Soza
Huishoudelijke verzorging	De Vries	Soza
Sociaal Cultureel Werk	Laarman	W&O
Jeugdbeleid	Laarman	W&O
Kinderopvang algemeen	Laarman	W&O
Voorzieningen gehandicapten	De Vries	Soza

Bestaand beleid

Het beleid voor dit programma ligt vast in o.m. de volgende beleidsplannen en verordeningen:

- Besluit bijzondere bijstand (2009)
- Gemeentelijk kwijtscheldingsbeleid (2007)
- Participatieverordening (2009)
- Verordening langdurigheidstoelage (2009)
- Verordening Wet inburgering (2007)
- Toeslagenverordening WWB (2009)
- Antimisbruikverordening (2009)
- Beleidsplan hoogwaardige handhaving (2008)
- Maatregelenverordening (2009)
- Besluit Debiteurenbeleid Dalfsen (2008)
- Verordening cliëntenparticipatie Wet sociale werkvoorziening (2010)
- Verordening persoonsgebonden budget begeleid werken Wsw (2008)
- Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Dalfsen 2007 (2006)
- Verordening cliëntenparticipatie gehandicaptenbeleid (2001)
- Instellingsverordening WMO-raad gemeente Dalfsen (2007)
- Verordening gemeentelijke commissie WWB (2006)
- Mee(r)doen met de WMO, visiedocument (2007)
- WMO beleidskader 2008-2011 'Mee(r) doen in Dalfsen' (2008)
- Nota opgroeien in Dalfsen, jeugdbeleid 2005-2008 (2005)
- Nota "Mag ik ook een slokje? Alcoholmatigingsbeleid voor 12-15 jarigen" (2006)
- Nota "Minder drank, meer scoren, Alcoholmatigingsprogramma 2007-2011 regio IJsselland"
- Notitie Ketenbeleid gemeente Dalfsen (april 2008)
- Nota peuterspeelzalen (2004/2005)
- Verordening kwaliteitsregels peuterspeelzalen (2005)
- Verordening Wet Kinderopvang (2004)

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?	Wat hebben we bereikt?
<p>Participatie van klanten en SW-geïndiceerden nadrukkelijker vastleggen. Meer betrokken zijn bij de participatie van de SW-ers. Doel is dat in 2009 alle mensen op de wachtlijst in kaart zijn gebracht en waar mogelijk participeren in de samenleving.</p> <ul style="list-style-type: none"> Een consulent WSW aanstellen voor 2 jaar om de participatie van de SW-ers te begeleiden en in kaart te brengen. 	<ul style="list-style-type: none"> Alle personen met een SW-indicatie die op de wachtlijst staan zijn in kaart gebracht en hebben een traject. Dit traject kan zowel bij Wezo zijn als bij een andere werkgever. Het aantal personen op de wachtlijst varieert per maand. De stand per 1 februari 2010 is 20 personen. In het najaar van 2010 wordt een evaluatie van het project aan de Raad aangeboden.
<p>Voorkomen van sociale uitsluiting van kinderen uit gezinnen met een laag inkomen.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ondersteuning aan huishoudens met problematische schulden door voortzetten subsidie Humanitas. Alle jongeren tot 18 jaar waarvan bekend is dat ze behoren tot een gezin met een laag inkomen, de mogelijkheid bieden om te sporten, culturele activiteiten te ondernemen of beschikking te hebben over een computer. 	<ul style="list-style-type: none"> De subsidie aan Humanitas is in 2009 voortgezet en bedraagt € 7.000. In 2009 zijn 19 personen in begeleiding genomen. In 2008 en 2009 is invulling gegeven aan de zgn. Motie van Geel. Dit was een extra rijksbijdrage om te stimuleren dat kinderen uit arme gezinnen ook kunnen meedoen aan maatschappelijke activiteiten. In totaal is € 45.045 uitgegeven aan deze regeling, waarmee 107 kinderen een bijdrage hebben gekregen.
<p>Beleid vaststellen voor AWBZ-functie OB algemeen, op psychosociale grondslag en verder uitkristalliseren voor de uitvoering.</p> <ul style="list-style-type: none"> In 2009 samen met de omliggende gemeenten het beleid vaststellen en uitvoeren. 	<ul style="list-style-type: none"> Gemeentelijk beleid is inmiddels vastgesteld, inhoudende dat de beschikbare middelen vanaf 2010 aan Carinova beschikbaar worden gesteld voor kortdurende begeleiding van gezinssituaties. Carinova zet deze middelen, gezamenlijk met de andere organisaties die samen het Centrum voor Jeugd en Gezin vormen, in.
<p>Uitvoering hulp bij het huishouden aanpassen aan wijzigende wet- en regelgeving.</p> <ul style="list-style-type: none"> Samen met omliggende gemeenten een nieuwe aanbesteding hulp bij het huishouden voorbereiden en uitvoeren. 	<ul style="list-style-type: none"> In 2009 is samen met de omliggende gemeenten de hulp bij het huishouden niet aanbesteed, maar uitbesteed. In totaal is met tien leveranciers onderhandeld en een uitvoeringsconvenant gesloten.

<p>80% van de cliënten geeft ons een voldoende op het gebied van de individuele voorzieningen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaarlijks een cliënttevredenheidsonderzoek (cto) houden onder WMO-clianten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Op bijna alle onderdelen uit het cto (rapport begin 2009) scoort Dalfsen boven de 80%. Iets minder tevreden (70-80% tevreden) zijn cliënten over de wachttijd bij de aanvraag, de informatie over aanbieders en de vervanging bij ziekte (hulp bij het huishouden). Ook de wachttijden en omrijtijden van het collectief vervoer scoren lager dan 80%. Erg tevreden (meer dan 90%) zijn cliënten over de bejegening en deskundigheid van wmo-consulenten, de tijd die voor de cliënt wordt genomen en de mogelijkheid om te kiezen. Wij hebben inmiddels besloten om het cliënttevredenheidsonderzoek af te wisselen met een belevingsonderzoek, om een breder Wmo-terrein in beeld te krijgen en enquêtemoeheid te voorkomen.
<p>Doorontwikkeling WMO-loket</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het WMO-loket evalueren en voorstellen ontwikkelen voor doorontwikkeling (verbreding) van het WMO loket. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het Wmo-loket is geëvalueerd en er is een plan van aanpak ontwikkeld voor doorontwikkeling van het Wmo-loket. Besluitvorming hierover vindt plaats in februari 2010.
<p>Plaatselijk Belangen, belangenorganisaties en WMO-raad weten hoe zij in WMO-beleidsontwikkeling en -uitvoering kunnen participeren.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Met vertegenwoordigers van deze organisaties worden afspraken gemaakt over de wijze van participatie. 	<ul style="list-style-type: none"> • Met de Wmo-raad zijn in 2008 afspraken gemaakt over het adviseringsproces. Ook de relatie met organisaties als platform gehandicapten is besproken en afgestemd. Dit werkt naar tevredenheid. • De Plaatselijk Belangen kennen een eigen participatietraject, waarbij ook de Wmo een rol speelt. Afspraken worden vooral gemaakt in aansluiting op lopende of nieuwe initiatieven. Op deze wijze wordt nauw aangesloten bij ontwikkelingen in de kernen.

<p>Een situatie creëren waarbij plaats wordt ingeruimd voor de opvattingen en behoeften van jongeren zelf</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samen met het (ambulante) jongerenwerk instellen van een thematische vorm van overleg met de jeugd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Een thematische vorm van overleg is er niet. Wel heeft het ambulante jongerenwerk het Digihonk opgezet, een virtueel jeugdhonk waar jongeren kunnen chatten, informatie kunnen krijgen, de jongerenwerker om advies te kunnen vragen en ook hun mening kunnen geven via polls. Daarnaast worden jongeren door het ambulante jongerenwerk actief gestimuleerd mee te denken over zaken die hen direct aangaan, zoals het meersportenplein of het Multi-veld in Hoonhorst.
<p>Een breed gedragen kadernota integraal jeugdbeleid 2009-2012</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het opstellen van een kadernota, waar jeugd en jongeren, ouders en organisaties in een interactief proces bij worden betrokken. 	<ul style="list-style-type: none"> • De concept-nota is aan de raad aangeboden. Tussen conceptnota en definitief voorstel wordt de jeugd nader betrokken bij de beleidsnota. Vaststelling staat gepland voor juni 2010.
<p>Mantelzorgers weten waar zij terecht kunnen voor informatie, advies en ondersteuning. Ondersteuning wordt afgestemd op behoeften van mantelzorgers</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gemeentebrede campagne mantelzorg opzetten • Informatie en advies via het WMO-loket. • Onderzoek naar gebruik en behoeften mantelzorgondersteuning/respijtzorg. • Afstemming van aanbod ondersteuning. 	<ul style="list-style-type: none"> • De campagne is uitgevoerd. • De Wmo-consulenten hebben een korte cursus gevolgd om mantelzorgers beter te kunnen ondersteunen en te verwijzen. Ook is er een mantelzorggids uitgebracht. • Het onderzoek wordt vanaf februari 2010 uitgevoerd. Eind juni 2010 worden de resultaten gepresenteerd. • Het aanbod is door een nieuwe taakverdeling en subsidieafspraken beter op elkaar afgestemd.

- De omvang van de groep 12-24 jarigen die alcohol drinkt, is in 2011 niet groter dan in 2007.

- De gemiddelde startleeftijd waarop voor het eerst alcohol gedronken wordt, is in 2011 niet lager dan in 2007.

- De omvang van de groep 12-24 jarigen die regelmatig grote hoeveelheden drinkt neemt in 2011 niet toe ten opzichte van 2007.

- Het percentage ouders dat het goed vindt of er niets van zegt dat hun kind/jongere (12-24 jaar) drinkt stijgt in 2011 niet.

- Evalueren van het huidige beleid op basis van de nieuwe GGD Gezondheidsmonitor uit 2008. Actieve deelname aan het regionale project "Minder drank, meer scoren" .
- Uitvoering geven aan de notitie Ketenbeleid in de gemeente Dalfsen.
- In overleg met de sportverenigingen, de Sportraad Dalfsen en de Sportraad Overijssel een actief alcoholmatigingsbeleid (blijven) voeren

- De GGD monitor onder jongeren wordt om de vier jaar gehouden. Er is op basis van cijfers van de GGD nog geen evaluatie mogelijk. Wel zijn de genomen acties uit het programma 'Minder drank, meer scoren' geëvalueerd. Geconcludeerd is dat de doelgroep 16-20 meer aandacht behoeft. Hier worden vanaf 2010 meer acties voor ontwikkeld.
- Op basis van het ketenbeleid van de gemeente Dalfsen leek 1 keet duidelijk in aanmerking te komen voor het predicaat 'commerciële keet'. De keet is bezocht in het kader van een (periodieke) handhavingsestafette, maar bleek veel kleinschaliger dan gedacht. Ook wordt er geen reclame meer gemaakt via de website. Verder zijn er geen keten bekend die voldoen aan de definitie "commercieel". Het ketenbeleid heeft op preventief gebied stilgelegen door onvoldoende capaciteit, zowel ambtelijk als bij de ambulante jongerenwerker. De capaciteit bij de ambulante jongerenwerker is ook in 2010 bepalend voor uitvoering van de preventieve actiepunten uit het ketenbeleid.
- Eind 2009 is een oriënterend overleg geweest met Tactus verslavingszorg over alcoholmatigingsbeleid en sportverenigingen. In 2010 krijgt dit verder vervolg.

Het Kansnetwerk is op een goede wijze opgenomen in of verbonden met het Centrum voor Jeugd en Gezin.

- De positie en rol van het Kansnetwerk is opgenomen in het visiedocument Centrum voor Jeugd en Gezin.
- In juni 2009 is in de kern Dalfsen een CJG gestart. De partijen betrokken bij het Kansnetwerk zijn bij de ontwikkeling van het CJG en verdere afstemming van het groeimodel dat het CJG is, nauw betrokken. Een belangrijke stap daarin is dat er met ingang van 2010 geen sprake meer is van CJG en Kansnetwerk, maar er sprake is van één CJG-netwerk (waaronder een CJG beleidsoverleg). Alle bij Kans betrokken partijen maken daar deel van uit.

Wat heeft het gekost?

	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil*	rekening 2008
Lasten	11.282.281	11.654.736	12.417.358	-762.622	11.347.673
				-	
Baten	5.943.779	6.087.352	6.888.286	800.934	6.419.201
Saldo programma 7	5.338.502	5.567.384	5.529.072	38.312	4.928.472

Overzicht lasten en baten x € 1,-.

* '-' is hogere uitgaven en lagere inkomsten

Programma 8 Volksgezondheid en milieu

Hoofdkenmerken

Het programma omvat de gemeentelijke activiteiten op het gebied van gezondheidszorg, milieu, afvalverwijdering en verwerking, water, riolering en waterzuivering en de begraafplaatsen. Bij de gezondheidszorg is er sprake van een regiefunctie voor de lokale overheid.

In dit programma zijn de volgende producten opgenomen:

	Portefeuillehouder	Afdeling
Openbare gezondheidszorg	Laarman	W&O
Jeugdgezondheidszorg (uniform deel)	Laarman	W&O
Jeugdgezondheidszorg (maatwerk deel)	Laarman	W&O
Afvalverwijdering en verwerking	De Vries	M&B
Water, riolering en waterzuivering	De Vries	O&G
Milieubeheer	De Vries	M&B
Lijkbezorging	Laarman	O&B
Baten reinigingsrechten en afvalstoffenheffing	Goldsteen	F&B
Baten rioolrechten	Goldsteen	F&B

Bestaand beleid

Het beleid voor dit programma ligt vast in o.m. de volgende beleidsplannen en verordeningen:

- Kadernota Welzijn 2002-2006 (2001)
- Het milieuprogramma met milieuhandhavingsprogramma 2008 (2007)
- Handhavingsbeleidsplan 2005-2009 (2004)
- Beleidsvisie externe veiligheid 2007-2010 (2007)
- Waterplan 2007-2016 en GRP 2007-2011 (2007)
- Rioolbeheerplan 2007-2012 (2007)
- Verordening afkoppelen verhard oppervlak (nog vast te stellen)
- Mee(r)doen met de WMO, visiedocument (2007)
- WMO beleidskader 2008-2011 "Mee(r) doen in Dalfsen" (2008)
- Kadernota, "Samenwerken aan gezond leven in Dalfsen" lokaal gezondheidsbeleid, 2008-2011 (2008)

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?

Uitvoering geven aan de thema's van het preventief gezondheidsbeleid 2008-2011.

- Uitvoering geven aan de beleidsnota lokaal gezondheidsbeleid, waaronder project frisse scholen, alcoholmatigingsbeleid en verslavingspreventie.

Wat hebben we bereikt?

- Voor project frisse scholen is het binnenklimaat van alle scholen gemeten, waarna aan de hand van advisering maatregelen worden genomen. Eind 2009 is besloten tot uitvoering van aanpassingen in scholen met gezamenlijk projectaanpak van gemeente en schoolbesturen.

Realisatie van Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), met een laagdrempelig inlooppunt en sluitende jeugd(zorg)keten.

- Met betrokken organisaties afspraken maken over basismodel van CJG in Dalfsen.
- Opstellen van een beleidsvisie CJG in relatie tot Jeugdgezondheidszorg WMO en Integraal jeugdbeleid.
- Invoeren van ondersteunend instrumentarium (EKD, VIS2 ed.).

- In de kern Dalfsen is in juni 2009 het Centrum Jeugd en Gezin gestart op de locatie van het jeugdgezondheidsplein. Met dit CJG wordt voldaan aan de basisvoorwaarden van het CJG. Locaties Nieuwleusen en Lemelerveld volgen in 2010.
- In 2009 is vooral gewerkt aan praktische ontwikkeling van het CJG, afstemming met Kansnetwerk, gezamenlijke uitvoering van taken, inloop spreekuur etc. Dit leidt tot een beleidsvisie (begin 2010) die deels al was verwoord in de startnotitie van 2008 en de voortgangsnotitie van augustus 2009.
- In 2009 is naast invoering van het CJG hard gewerkt aan het instrumentarium. Het EKD is door de thuiszorginstellingen opgepakt. Er is opdracht verleend. In het voorjaar 2010 moet het EKD werkzaam zijn. Het signalerings- en verwijssysteem Vis2 draait vanaf november 2009 in Dalfsen. Binnen het CJG vindt verder aandacht plaats aan methodiek ontwikkeling, zoals empowerment en gezinscoaching.

Riolering: Een doelmatige inzameling en transport van afvalwater in relatie met waterbeleid.

- Uitvoeren van de maatregelen opgenomen in het GRP voor 2007-2010. Het nemen van maatregelen om te voldoen aan de basisinspanning.

- Grotendeels gerealiseerd, in de Stand van zaken uitvoering GRP december 2009 wordt hier verder op in gegaan.
- Maatregelen Hoonhorst / Lemelerveld vinden in 2010 plaats.
- Aanbrengen telemetrie in rioolgemalen is opgestart en wordt in 2010 verder vervolgd.
- Maatregelen overlast overstort Ruitenborghweg wordt in de OAS meegenomen.

Waterbeleid: Het hebben van een veilig, veerkrachtig, flexibel, ecologisch gezond watersysteem, dat minimaal voldoet aan de randvoorwaarden gesteld in het Europees, nationaal en regionaal waterbeleid.

- Uitvoeren van de maatregelen opgenomen in het Waterplan voor 2007-2010, in relatie met de maatregelen uit het GRP.
- Kwantificeren van de stedelijke wateropgave.

- Onderzoek naar de veiligheid van de Vecht is in 2009 afgerond. De rapportage komt voorjaar 2010 beschikbaar.
- Gezamenlijk met waterschap is er onderzoek gedaan naar de chemische en ecologische kwaliteit van water in de kern Nieuwleusen.
- Het onderzoek afkoppelkansenplan en afkoppelkansenkaart gemeente Dalfsen is in 2009 afgerond.

<ul style="list-style-type: none"> • Tussentijdse evaluatie in 2009 conform de afspraak in het waterplan. 	<ul style="list-style-type: none"> • Het Waterloket Dalfsen is online vanaf begin oktober 2009. Afstemming met de andere 'waterpartijen' blijft een continu proces. • Kwantificeren stedelijke wateropgave is in concept gereed. Een deel (riolering) komt in het nog definitieve op te stellen BRP aan de orde. • In 2009 is gestart met het onderzoek naar de verbetering van de oevers voor de kano- en hengelsport. • De tussentijdse evaluatie is met een gewijzigde planning eind 2009 aangeboden aan de raad. • De watertoetsprocedure is verder gestroomlijnd. Een digitale watertoets voor de meer eenvoudige RO-plannen is vanaf eind 2009 beschikbaar. Voor grotere plannen blijft maatwerk noodzakelijk. • Meetgegevens van neerslag in de gemeente is vanaf begin 2009 beschikbaar. De realisatie van het nieuwe grondwatermeetnet in de kernen is eind 2009 gestart. • De uitbreidingsplannen Nieuwe Landen 2, De Grift 3, en de Westerbouwlanden Noord zijn ontworpen volgens de nieuwe uitgangspunten van duurzaam waterbeheer.
<p>Een actief en integraal handhavingsbeleid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren handhavingsprogramma 2009. • Verdere professionalisering bouwtoezicht, inclusief uitvoering Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (omgevingsvergunning). 	<ul style="list-style-type: none"> • Gerealiseerd: in het jaarverslag 2009 wordt hier verder op ingegaan • De verbetering van de dienstverlening is een continu proces waaraan veel aandacht wordt besteed, onder andere in het Omgevingsprogramma. De invoering van de omgevingsvergunning is door het Rijk uitgesteld tot medio 2010.
<p>Verbeteren dienstverlening</p> <ul style="list-style-type: none"> • Invoering omgevingsvergunning. 	<ul style="list-style-type: none"> • De invoering van de omgevingsvergunning is door het Rijk uitgesteld tot medio 2010. Wel zijn de voorbereidingen ten behoeve van invoering doorgezet. Onder andere is gewerkt aan de implementatie van nieuwe software.
<p>Gemeentelijk klimaat- en duurzaamheidsbeleid</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uitvoering geven aan het Uitvoeringsprogramma klimaat- en duurzaamheid. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zie paragraaf duurzaamheid.

<p>Voldoen aan de vraag naar mogelijkheden tot begraven.</p> <ul style="list-style-type: none"> Het ontwikkelen van een visie op begraafplaatsen. Tijdig naar in- en uitbreidingsmogelijkheden zoeken. 	<ul style="list-style-type: none"> Afgelopen zomer is de nota "Algemene begraafplaatsen gemeente Dalfsen" vastgesteld. In de nota is een aantal beleidsuitgangspunten geformuleerd en wordt ingegaan op de noodzaak om op termijn nieuwe grafruimte te creëren. In 2008 en 2009 is onderzoek gedaan naar de noodzakelijke begraafcapaciteit in de gemeente. Hieruit is gebleken dat de begraafplaats Nieuwleusen binnen een aantal jaren vol raakt. Gekozen is voor een beperkte uitbreiding van de begraafplaats en op termijn hergebruik van grafruimte.
---	--

Wat heeft het gekost?					
	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil*	rekening 2008
Lasten	4.983.626	6.139.626	5.627.021	512.605	4.488.457
Baten	4.005.452	5.025.452	4.546.353	479.099	4.232.620
Saldo programma 8	978.174	1.114.174	1.080.668	33.506	255.837

Overzicht lasten en baten x € 1,-.

* '-' is hogere uitgaven en lagere inkomsten

Programma 9 Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

Hoofdkenmerken

De gemeente moet beschikken over een actueel ruimtelijk- en volkshuisvestingsbeleid (omgevingsbeleid) waarmee op een adequate manier kan worden ingespeeld op wettelijke kaders en maatschappelijke ontwikkelingen.

Het programma omvat de vaststelling van bestemmingsplannen, realisatie van bouwlocaties, het scheppen van voorwaarden voor het verbeteren van de kwaliteit van het woon-, werk-, en leefmilieu. Het in samenspel met de woningbouwverenigingen en marktpartijen ontwikkelen van de woningvoorraad in kwalitatieve en kwantitatieve zin, die zoveel mogelijk aansluit bij de eigen woningbehoefte. Er op toezien dat de specifieke woningvoorraad beschikbaar blijft voor de doelgroep.

In dit programma zijn de volgende producten opgenomen:

	Portefeuillehouder	Afdeling
Landschap	De Vries	O&B
Ruimtelijke ordening	Goldsteen	O&G
Woningexploitatie	Goldsteen	O&G
Herinrichting/Sanering bebouwde locaties	Goldsteen	O&G
Volkshuisvesting	Goldsteen	O&G
Bouwvergunningen	Goldsteen	M&B
Bouwgrondexploitatie woningbouw	Goldsteen	O&G
Gebiedsbeleid	Laarman	O&G

Bestaand beleid

Het beleid voor dit programma ligt vast in o.m. de volgende beleidsplannen en verordeningen:

- Missie en toekomstvisie "Dalfsen Stroomopwaarts" 2002-2006 (2002)
- Plattelandsvisie 2007-2012 (2007)
- Beleidskader VAB gemeente Dalfsen (2007)
- Beleidsregels Rood voor rood met gesloten beurs gemeente Dalfsen 2007-2009 (2007)
- Groenstructuurplan (2001)
- Landschapsbeleidsplan Dalfsen (1986) en Nieuwleusen (1995)
- Hoofdlijnen ruimtelijke ontwikkeling Dalfsen, procedures ruimtelijke ordening en bezwaarschriften ruimtelijke ordening (2003)
- Structuurschets Lemelerveld (1991), Structuurplan Nieuwleusen 1994-2011 (1994), Structuurplan Dalfsen 2000-2015 (2000)
- Bestemmingsplannen
- Welstandsnota 2007 (2007)
- Nota Grondbeleid (2004)
- Nota economisch beleid 2003-2013 (2003)
- Beleidsplan recreatie en toerisme 2002-2010 (2002)
- Exploitatieverordening (2005)
- Geactualiseerd woonplan 2007-2011 (2007)
- Uitgifteregeling bouwgrond (2005)

Wat wilden we bereiken en wat zouden we daarvoor doen?	Wat hebben we bereikt?
<p>Een evenwichtige ruimtelijke ordening op het gebied van wonen, werken, recreatie, verkeer, landgoederen en milieu.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Waar nodig ruimtelijke vertaling van onderdelen van de Plattelandsvisie en de nota Kampeerbeleid 2008 in het bestemmingsplan buitengebied. • De gemeenteraad via kwartaalrapportages informeren over ruimtelijke plannen, procedures, stand van zaken en eventuele knelpunten. • Nadere besluitvorming raad over delegatie projectbesluiten volgens de nieuwe Wro. • Aanzet te komen tot structuurvisies voor het buitengebied en de kernen. • Afronding ontwikkelcompetitie Waterfront Dalfsen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niet gerealiseerd. Het implementatie-traject wordt meegenomen bij het maken van een structuurvisie voor het buitengebied en de actualisering bestemmingsplannen buitengebied. • Gerealiseerd. • Gerealiseerd. • Kernen gerealiseerd/Buitengebied start 2010. • Gerealiseerd.
<p>Een actief en actueel handhavingsbeleid.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verdere professionalisering bouwtoezicht, inclusief uitvoering Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (omgevingsvergunning). 	<ul style="list-style-type: none"> • Deels gerealiseerd; Wet algemene bepalingen omgevingsrecht nog niet in werking getreden.
<p>Genoeg en goed ingerichte bouwlocaties op basis van (primair) een actieve grondpolitiek.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Actief verwerven van gronden voor uitbreidingsplannen in de diverse kernen. • Waar nodig toepassen van de Wet Voorkeursrecht Gemeenten. 	<ul style="list-style-type: none"> • Deels gerealiseerd; is doorlopend proces. • Gerealiseerd.

Bouw van voldoende woningen van een goede kwaliteit en aandacht voor de specifieke doelgroepen. Realiseren van woningen voor minder draagkrachtigen en het bevorderen van het eigen woningbezit voor minder draagkrachtigen door het in samenwerking met de woonstichtingen ontwikkelen van nieuwe initiatieven.

- Uitgifte en kavelgrootte afstemmen op doelgroepenbeleid en marktomstandigheden.
- Uitgifte bouwgrond in:
  - De Gerner Marke: 30 woningen
  - Westerbouwlanden Noord: 70 woningen*
  - De Nieuwe Landen: 24 woningen*
  - De Koele Hoonhorst: 3 woningen
  - Muldersveld: 2 woningen

- Evalueren prestatie- en woningproductie-afspraken met de woonstichtingen
- Vaststellen van maximale prijzen voor sociale koopwoningen (in overleg met de provincie)
- Uitvoeren en bewaken van de in 2007 vastgestelde startersregeling(en)

* inclusief versnelling woningbouwproductie volgens convenant met de provincie.

- Gerealiseerd.
- Deels gerealiseerd. In Westerbouwlanden kon geen tweede uitgifteronde worden gerealiseerd in verband met bezwaren tegen het bestemmingsplan. In de Nieuwe Landen zijn twaalf kavels uitgegeven. Het niet uitgeven van de overige 12 kavels had te maken met definitieve besluitvorming over een woonzorgvoorziening in Lemelerveld. In 2009 is definitief geworden dat een locatie buiten De Nieuwe Landen daarvoor in aanmerking komt (Mr. Gorisstraat /Kampfstraat).
- Nog niet afgerond. Er is nog geen overeenstemming bereikt met woonstichting Vechthorst.
- Gerealiseerd.
- Gerealiseerd.

Een goede kwaliteit van de woon-,werk- en leefomgeving en een hogere kwaliteit, belevingswaarde en recreatiewaarde van het landschap.

• Betrekken van beeldkwaliteit en ruimtelijke kwaliteit bij planvorming. • Evaluatie beleidsregels Rood voor Rood en VAB beleid. • Evaluatie welstandsnota (toezegging 86). • Begeleiden in de uitvoering van het dorpsontwikkelingsplan Oudleusen en dorpsplan-plus Hoonhorst . • Cofinanciering, planvorming en uitvoering prestaties uit het meerjarig pMJP-convenant. • Recreatieve invulling De Stokte; initiatiefvoorstel VVD (doorgeschoven vanuit 2008). • Realisatie pontje Hessem. • Masterplan Ruimte voor de Vecht (provinciaal gebiedsinitiatief). • Afronden van het Landschaps Ontwikkelings Plan.	• Gerealiseerd (doorlopend proces). • Gerealiseerd. • Gerealiseerd. • Gerealiseerd (doorlopend proces). • Gerealiseerd. • Deels gerealiseerd; beleidskader en ontwikkelingsvisie door de raad vastgesteld; verdere uitwerking in bestemmingsplan in 2010. • Deels gerealiseerd; nadere studie voor wat betreft technische uitvoerbaarheid en locatie/tracé en overleg omwonenden loopt nog. • Gerealiseerd. • Gerealiseerd.

Wat heeft het gekost?

	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil*	rekening 2008
Lasten	3.616.341	3.641.341	5.284.109	-1.642.768	2.880.328
Baten	2.679.293	3.454.293	4.139.163	684.870	2.188.196
Saldo programma 9	937.048	187.048	1.144.946	-957.899	692.132

Overzicht lasten en baten x € 1,-.

* '-' is hogere uitgaven en lagere inkomsten

Paragrafen

Paragraaf Bedrijfsvoering

Bedrijfsvoering is het geheel van de ondersteunende diensten binnen de gemeente Dalfsen, zoals personeel en organisatie, informatievoorziening en automatisering, financiën, facilitaire zaken, communicatie en juridische zaken. In het organisatie-schema is dit te zien in de 'tak' onder Organisatie en Middelen. Omdat deze afdelingen organisatiebreed werken worden ze niet apart binnen de programma's behandeld. Voor de raad zijn ze echter wel degelijk van belang, denk aan bijvoorbeeld de keuze van de accountant, de vaststelling van de financiële verslagen, het vaststellen van het inkoop en aanbestedingsbeleid. Hieronder wordt een aantal aspecten van bedrijfsvoering nader uitgewerkt.

De ambtelijke organisatie

Kwaliteitszorg

We hanteren in Dalfsen het Kwaliteitsmodel Overheidsorganisaties (KO-model) als kapstok voor de organisatieontwikkeling. Het KO-model biedt de mogelijkheid om op een samenhangende, evenwichtige en gestructureerde manier te werken aan de verbetering van de organisatie. Met ingang van mei 2009 is het verbeterde KO-model gelanceerd met een iets andere naam, namelijk het Overheidsontwikkelmodel. Het belangrijkste verschil is dat het nu meer een ontwikkelmodel is dan een diagnosemodel. Tevens is de vijfde fase komen te vervallen, omdat alle fases (1 t/m 4) onderdelen van excelleren hebben. De ontwikkeling van een organisatie wordt nu aangeduid in vier fasen, van activiteit georiënteerd (fase 1, kenmerkt zich door de focus op eigen werkzaamheden en het sturen op incidenten) tot de ketengeoriënteerde fase (fase 4, kenmerkt zich doordat werkzaamheden in samenhang met collega's en ketenpartners wordt uitgevoerd en is continu gericht op verbetering).

Om de uitgangspositie vast te stellen is in december 2005 een nulmeting uitgevoerd. Het directieteam heeft de ambitie uitgesproken om in 2009 in fase 2 te zitten.

In juli 2008 is een zogenaamde 1-meting uitgevoerd op basis van het hierboven genoemde model. Destijds is geconstateerd dat de organisatie gemiddeld uitkomt op fase 1,8. In samenwerking met het management zijn de conclusies en aanbevelingen, die gedaan zijn in de hierboven genoemde 1-meting, concreet gemaakt. Dit concreet maken heeft geresulteerd in een Actielijst "Op weg naar 2° fase van het Kwaliteitsmodel Overheidsorganisaties (KO-model)".

Deze actielijst is in september 2009 compleet gemaakt en vastgesteld door het directieteam. Er is tevens afgesproken dat deze actielijst twee keer per jaar geactualiseerd en aangeboden moet worden aan het directieteam. De eerste actualisatie heeft inmiddels plaatsgevonden in december 2009. In 2010 zal een organisatiebrede meting worden gehouden om te beoordelen of we fase 2 inderdaad bereikt hebben.

Interne controle

Wat is interne controle en hoe is het daarmee in onze organisatie gesteld? Het antwoord op deze vragen valt te lezen in de "Beleidsnotitie Interne Controle", die in augustus 2009 is vastgesteld door ons directieteam. De notitie is geschreven om de samenhang tussen de verschillende control- en onderzoeksinstrumenten, die in onze organisatie zijn ingevoerd/werkzaam zijn, weer te geven. Er wordt aandacht geschonken aan:

- de administratieve organisatie: denk aan de beschrijving van de werkprocessen in Protos, die door iedere medewerker digitaal te raadplegen zijn;
- de interne controle: denk o.a. aan de rechtmatigheidscontrole en het auditplan van Sociale zaken;
- de onderzoeksinstrumenten (=kwaliteitszorg): denk aan doelmatigheidsonderzoeken, Rekenkameronderzoeken, klanttevredenheidsonderzoeken etc.

Tevens geeft de notitie de uitgangspunten weer, die voor onze gemeente van belang zijn bij het vormgeven van de interne controle. Hierbij is rekening gehouden met het feit dat wij, als gemeente Dalfsen, een zelfcontrolerende organisatie zijn.

Naar aanleiding van deze notitie is begin oktober 2009 de "Actielijst aandachtspunten Managementletter 2008" vastgesteld door het directieteam en ter kennisgeving aangeboden aan het College van B&W.

Personeelsbeleid

In 2009 hebben wij het Jong Talent Programma (JTP) DOOR(S)Z met succes kunnen afronden. Vier van de vijf trainees zijn ingestroomd binnen de DOOR(S)Z-gemeenten. Graag wil de gemeente Dalfsen een vervolg geven aan het JTP, maar heeft toch besloten even een pas op de plaats te maken. Reden hiervoor is dat 15 gemeenten in de regio Zwolle de intentie hebben te gaan samenwerken op het terrein van 1) mobiliteit, 2) kennisnetwerk en 3) arbeidsmarktcommunicatie. Doelstelling van de samenwerking is dat intergemeentelijke samenwerking moet leiden tot een toename van mobiliteit tussen gemeenten, toename van loopbaanmogelijkheden voor medewerkers, afname van tijdelijke externe inhuur, een verbeterd imago voor de gemeentelijke organisaties, daling van wervingskosten en een goed functionerend kennisnetwerk voor diverse disciplines. Een gezamenlijke website en een eenduidige procedure voor de interne werving zijn belangrijke hulpmiddelen.

Daarnaast is besloten dat vanaf volgend jaar voor elke afdeling (team) een teamtraining wordt georganiseerd (uitgezonderd de buitendienst, zij hebben in het kader van het EVC-traject al diverse trainingen gericht op samenwerking gevolgd). Aanleiding voor het organiseren van de teamtraining is onder andere 'De Carrousel' (het managementontwikkeltraject). Onderdeel van 'De Carrousel' was het thema 'Cultuur'. Tijdens de sessies over cultuur is vast komen te staan dat er veel goeds is aan onze cultuur. Zoals in elke organisatie zijn er ook een aantal verbeterpunten te benoemen. De verbeterpunten richten zich op het ombuigen van de huidige familiecultuur naar een vriendencultuur. Een vriendencultuur waarin men elkaar respecteert maar elkaar wel aanspreekt. Deze verbeterpunten zijn te clusteren tot het thema 'Feedback'. Ook is naar aanleiding van het in 2006 gehouden medewerkerstevredenheidsonderzoek, interne communicatie geworden tot één van de speerpunten van het Directieteam.

Het doel van het organiseren van een teamtraining is tweeledig:

1. de bottom-up communicatie te stimuleren;
2. te werken aan de ombuiging van een familiecultuur naar een vriendencultuur.

Het team Recreatie en Toerisme van de regio IJssel-Vecht heeft met ingang van 1 januari 2010, in eerste instantie voor de duur van 2 jaar, onderdak gekregen binnen de gemeente Dalfsen.

Afgelopen jaar heeft wederom een Medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) plaatsgevonden. De uitkomst hiervan was positief. Er wordt met ruime tevredenheid tegen de gemeente Dalfsen als organisatie aangekeken. Dit is iets waar we als organisatie trots op mogen zijn. In 2010 zal het onderzoek verder besproken worden en zullen hieruit eventuele actiepunten volgen.

Het ziekteverzuimpercentage was in 2009 3.02 (exclusief langdurig verzuim), dit is ten opzichte van 2008 een daling van 0.38 %. Inclusief langdurig verzuim ligt het percentage in 2009 op 3.38. Landelijk gezien ligt het percentage ziekteverzuim gemiddeld op 5.3% (inclusief langdurig verzuim).

Intergemeentelijke samenwerking

In de stuurgroepvergadering van oktober 2009 heeft een discussie en standpuntformulering plaatsgevonden op basis van een notitie over de toekomst van de samenwerking in DOORSZ-verband. Nadrukkelijk is door de vertegenwoordigers van Dalfsen, Staphorst en Zwartewaterland aangegeven dat zij intensief met elkaar willen samenwerken. Olst-Wijhe en Ommen gaven aan per thema schaal en partners te bepalen, Raalte deelde dat standpunt.

In november hebben de leidinggevenden uit Dalfsen, Staphorst en Zwartewaterland bij elkaar gezeten om te praten over intensivering van de samenwerking tussen de drie gemeenten. Daarbij is afgesproken dat er begin 2010 een visiedocument ligt om de onderwerpen voor samenwerking te bepalen en hoe we er willen komen.

Verder is in 2009 besloten de intensievere ICT-samenwerking voor te bereiden. Deze fase is inmiddels afgerond met als voorstel om een gezamenlijke hardware-omgeving in Staphorst op te bouwen en parallel hieraan de medewerkers ICT van de drie gemeenten in Staphorst te huisvesten. Ook is er een competentieprofiel opgesteld voor een poolmanager met het voorstel deze voor maximaal twee jaar aan te stellen.

Op inkoopgebied is/wordt een gezamenlijk inkoopbeleid en –voorwaarden opgesteld. Bij de DOSZ-gemeenten zal in 2010 een inkoopadviseur worden aangesteld

Het afgelopen jaar heeft voor P&O onder andere in het teken gestaan van het Jong Talent Programma, de week van de uitwisseling en de introductie cursus voor nieuwe medewerkers.

Ook is in 2009 besloten een verkenning te laten plaatsvinden naar mogelijke samenwerking op belastinggebied. Aan deze verkenning nemen alle DOORSZ-gemeenten deel.

Juridische kwaliteitszorg

In 2009 zijn op het gebied van de juridische kwaliteitszorg de nodige stappen gezet. Er is een werkproces ontwikkeld voor het opstellen van regelgeving, waarin op belangrijke punten een juridische check is ingebouwd. Er is een contractenbank gemaakt en een werkproces voor het tot stand komen van overkomsten. Intern is binnen de organisatie voorlichting gegeven over de gevolgen van de inwerkingtreding van de Vierde tranche van de Algemene wet bestuursrecht en de Wet dwangsom en beroep bij niet tijdig beslissen. Ook de op grond van de Dienstenrichtlijn en de Dienstenwet vereiste aansluiting op het dienstenloket en het Interne Markt Informatiesysteem is ruim voor de inwerkingtreding (28 december 2009) gerealiseerd.

Er is vervolg gegeven aan het, in 2008 ingevoerde en als zeer nuttig ervaren, periodieke overleg tussen de juridische kwaliteitsmedewerkers binnen de DOORSZ-gemeenten.

Inkoopbeleid

25 mei 2009 heeft de raad de nota inkoop- en aanbestedingsbeleid gemeente Dalfsen vastgesteld. Het beleid geeft aan hoe de gemeente Dalfsen met inkoop en aanbesteding omgaat.

Doel van de nota was om de belangrijkste elementen van het strategisch inkoopbeleid te formuleren. Als vervolg op het vastgestelde inkoop- en aanbestedingsbeleid heeft het college van B&W voor de gemeente Dalfsen ook haar eigen algemene inkoopvoorwaarden vastgesteld die van toepassing zijn op overeenkomsten die ze sluit en waarin de wederzijdse rechten en plichten staan omschreven. Met budgethouders zijn afspraken gemaakt rond het hanteren van deze algemene inkoopvoorwaarden richting leveranciers en dienstverleners. In 2009 is elke budgethouder zelf verantwoordelijk geweest voor een juiste uitvoering van het vastgestelde beleid. Het wordt echter steeds meer duidelijk dat het ontwikkelen van een inkoopadviesfunctie prioriteit moet krijgen teneinde een betere bewaking van het inkoopbeleid te kunnen realiseren. December 2009 is door de stuurgroep DOSZ een evaluatienota vastgesteld waarin werd teruggeblikt op de behaalde resultaten van de werkgroep inkoop samenwerking en aanbevelingen werden gedaan voor het verdere vervolg in 2010. Het gaat hier dan met name om de organisatorische inbedding van de inkoopadviesfunctie. Uitgangspunt daarbij was en is om dit gezamenlijk op te pakken met de zgn. DOSZ gemeenten. Een projectplan en opdracht voor 2010 is daarvoor inmiddels gereed.

Automatisering

Informatievoorziening en automatisering spelen een belangrijke rol voor de interne bedrijfsvoering en de dienstverlening aan burgers en bedrijven. In 2009 is het optimaliseren van de in 2008 gedane investeringen in de nieuwe ICT omgeving afgerond. Deze omgeving biedt nu veel mogelijkheden, zowel voor de eigen organisatie alsook voor de klant. Het uitbouwen van de digitale dienstverlening blijft een hoge prioriteit houden. Hiervoor is de gefaseerde inrichting van een Midoffice systeem een essentiële pijler. De te kiezen Midoffice oplossing maakt ook meer digitale producten en diensten mogelijk. Tenslotte biedt de Midoffice de noodzakelijke aansluitingen op landelijke voorzieningen.

Daarnaast blijft het traject om de informatievoorziening en automatisering te verbeteren doorgaan. In dit traject zullen de volgende zaken worden opgepakt:

- Werken met standaarden en basisregistraties
- Doorontwikkeling I-Beleidsplan
- Totstandkoming van een Shared Service Centre ICT voor de gezamenlijke DSZ gemeenten.
- Convergeren van de gezamenlijke ICT hardware van de DSZ gemeenten.
- Strategisch onderzoek Midoffice inrichting

De gedane investeringen in de automatisering dragen bij aan de verbetering van de kwaliteit van de dienstverlening. Daarnaast zijn deze in veel gevallen noodzakelijk om aan nieuwe taken en van rijkswege opgelegde verplichtingen te kunnen (blijven) voldoen.

Vastgoedinformatiesysteem

Het vastgoedinformatieplan is in december 2002 door de raad vastgesteld. Dit plan behelst dat er geleidelijk een stelsel van basisregistraties wordt ingevoerd en dat de ontsluiting van de gegevens plaatsvindt via een open datawarehouse. Doelstelling is dat de efficiency, de effectiviteit en de kwaliteit van de informatievoorziening, zowel intern als extern, aanmerkelijk wordt verbeterd. Het kabinet heeft besloten tot een wettelijke invoering van een Basisregistratie Adressen (BRA) en een Basisregistratie Gebouwen (BRG). Samen worden deze als BAG aangeduid. De wet BAG is per 1 juli 2009 inwerking getreden.

Veel gemeenten ondervinden de nodige problemen om tijdig aan de wettelijke eisen te voldoen. Slechts 25 gemeenten zijn per 31 december 2009 daadwerkelijk aangesloten op de Landelijke Voorziening. Ook Dalfsen is nog niet aangesloten. De VNG heeft een top-4 van de generieke knelpunten opgesteld. Softwaregerelateerde problemen en het juist vullen van de gegevenssets zijn de knelpunten die ook in onze gemeente worden ondervonden. Bovendien is met behulp van de begin 2009 beschikbaar gekomen luchtfoto's een opwaarderingslag uitgevoerd om de kwaliteit van de pandenkaart ten behoeve van de BAG te verbeteren. In overleg met het Projectbureau van het ministerie van Vrom zal een nadere planning worden gemaakt om begin 2010 aan te sluiten. Naast de opbouw van de BAG zijn voorbereidingen getroffen om per 1 januari 2010 de bijhouding van de Grootschalige Basiskaart Nederland (GBKN) in eigen beheer uit te voeren. Het bestuur van de Stichting GBKN heeft Dalfsen hiervoor de ZMG-status verleend.

De Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen (Wkpb) is in 2007 van kracht geworden. Voor alle besluiten van voor 1-7-2007 gold een overgangperiode van 2 jaar. Deze 'oude' besluiten zijn verzameld en in mei 2009 opgenomen in de registratie.

Paragraaf Financiering

Treasury is het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de daaraan verbonden risico's. Meer concreet gaat het om financiering van het beleid tegen zo gunstig mogelijke voorwaarden, het te allen tijde zorgen voor voldoende liquide middelen, waarbij een tijdelijk overschot tegen een zo hoog mogelijk rendement wordt belegd, en het daarbij afdekken van met name rente- en kredietrisico's. De gemeente verkeert permanent in de situatie van financieringsbehoefte. Dit houdt verband met het stelsel van baten en lasten, waarbij investeringen worden geactiveerd en de lasten in de vorm van rente en afschrijving ten laste van de exploitatie worden gebracht. Deze handelswijze leidt ertoe dat de investeringsuitgaven gedurende de periode van afschrijving gefinancierd moeten worden. Daarnaast ontstaat een financieringsbehoefte door het in de tijd achterlopen van de inkomsten bij de uitgaven. Voor de financieringsbehoefte worden leningen afgesloten, worden rekening courant-kredieten en interne financieringsmiddelen in de vorm van reserves en voorzieningen gebruikt. Door het aantrekken van geld van derden ontstaat een schuldpositie. De gemeente moet de leningen aflossen en betaalt gedurende de looptijd van de lening rente. Gemeenten zijn bij deze financieringswijze gehouden aan twee normen uit de wet Financiering decentrale overheden (wet Fido): de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Procedures en bevoegdheden zijn uitgewerkt in het Treasurystatuut. Het Treasurystatuut is op 1 september 2002 in werking getreden. Begin 2010 is dit statuut herzien en geactualiseerd.

Kasgeldlimiet

Gegeven de permanente financieringsbehoefte, kunnen fluctuaties in rentelasten voor de gemeente risico's met zich meebrengen. Om deze risico's zoveel mogelijk te beperken is de kasgeldlimiet ingesteld. De kasgeldlimiet stelt grenzen aan de mate waarin de financieringsbehoefte wordt gedekt met kortlopende leningen (< 1 jr.). De kasgeldlimiet is uitgedrukt in een percentage van de omvang van de begroting. Voor 2009 bedroeg dit percentage 8,5, wat bij ministeriële regeling is vastgesteld. De omvang van de begroting op 1 januari 2009 bedroeg € 40.933.000. De kasgeldlimiet is dan € 3.479.000. Deze is in 2009 niet overschreden.

Renterisiconorm

Om het risico van renteaanpassing en herfinanciering bij langlopende leningen (> 1 jr.) te beperken is de renterisiconorm ingesteld. De norm is bij ministeriële regeling bepaald en met ingang van 2009 gewijzigd. De nieuwe renterisiconorm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherziening niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Uit het volgende overzicht blijkt dat we ruim binnen de renterisiconorm blijven.

Variabelen renterisico(norm)		2009		2010	2011	2012
		Begroting	Rekening	Begroting	Begroting	Begroting
1	Renteherziening	0	0	0	0	0
2	Aflossingen	1.314	1.314	712	712	712
3	Renterisico (1+2)	1.314	1.314	712	712	712
4	Renterisiconorm	8.187	9.958	8.560	8.580	8.540
5a=(4>3)	Ruimte onder renterisiconorm	6.873	8.644	7.848	7.868	7.828
5b=(4<3)	Overschrijding renterisiconorm					
Berekening renterisiconorm						
	Begrotingstotaal	40.933	49.788	42.800	42.900	42.700
	Bij ministeriële regeling vastgesteld %	20%	20%	20%	20%	20%
4	Renterisiconorm	8.187	9.958	8.560	8.580	8.540
(bedragen x € 1.000)						

Paragraaf : Grondbeleid

De gemeente voert een actief grondbeleid. De basisuitgangspunten hiervan zijn primair vast gelegd in het collegeprogramma 2006-2010.

Het aankoopbeleid is gericht op het zelf verwerven van grond ten behoeve van te ontwikkelen bedrijventerreinen en woningbouwlocaties. Wanneer dit niet mogelijk is, worden de mogelijkheden om te komen tot publiek private samenwerkingsverbanden (PPS) niet uitgesloten.

Ingaande 1 februari 2004 is de Wet voorkeursrecht gemeenten van toepassing voor alle gemeenten. Dit recht is gevestigd op gronden aan de west- en oostzijde van Dalfsen en aan de oostzijde van Nieuwleusen. Deze gronden liggen grotendeels in uitbreidingsgebieden. Dit betekent dat de eigenaren bij voorgenomen verkoop eerst de grond aan de gemeente moeten aanbieden.

Een Nota Grondbeleid, waarin alle ontwikkelingen op dit gebied geïntegreerd behandeld worden, is in 2004 door de raad vastgesteld.

Op basis van een eerste evaluatie van deze nota is geconcludeerd dat bijstelling van de nota (nog) niet nodig is. Wel is nu sprake van wetswijzigingen die een relatie hebben met grondbeleid (o.a. Grondexploitatiewet). De nota zal op basis van nieuwe wetgeving worden geactualiseerd.

Er zijn uniforme verkoopvoorwaarden, de "Algemene Voorwaarden voor Verkoop van onroerende zaken door de gemeente Dalfsen 2008, vastgesteld. Op basis van de door de raad geformuleerde uitgangspunten zijn nieuwe regels bij de uitgifte van kavels vastgesteld. Na de eerste uitgifteronde op basis van de nieuwe regels voor uitgifte, worden deze jaarlijks geëvalueerd en waar nodig op onderdelen bijgesteld (o.a. ruimere formulering van het begrip "starter").

De Beleidsnota Wonen 2007 heeft een directe relatie met deze regels.

Er zijn momenteel 6 uitbreidingsgebieden voor woningbouw en 2 voor bedrijventerreinen in exploitatie genomen. Het plan Westerbouwlanden is op 1 kavel na volledig uitgegeven.

Verder is sprake van een aantal inbreidingslocaties, waaronder het Waterfront. Dit laatste plan is volop in ontwikkeling

Om de continuïteit van uitbreidingen te waarborgen worden rond de kernen gronden aangekocht.

Vanuit financieel oogpunt bezien zijn de gecalculerde uitkomsten voor de verschillende exploitatiegebieden positief. Zo er sprake mocht worden van een negatieve uitkomst, wordt er een voorziening gevormd ten laste van de algemene reserve grondexploitatie.

Gronden waarvan de boekwaarde hoger is dan de economische waarde (inclusief exploitatie-uitkomsten) worden opgenomen tegen de economische waarde.

Voor de exploitatiegebieden wordt een looptijd geprognoseerd. De werkelijkheid is echter afhankelijk van de vraag naar grond. Voor woningbouwgrond is de vraag (nog) steeds hoog. Voor bedrijfsgrond is de vraag sterk afhankelijk van de economische situatie. De uitgifte in de Grift I en De Grift II heeft een sneller verloop gehad dan de uitgifte in Dalfsen en Lemelerveld. Zowel de Grift I als de Grift II zijn geheel uitgegeven. De ontwikkeling van het bedrijventerrein Parallelweg (Lemelerveld) en de Grift III is in voorbereiding. De terreinen worden in 2010 in exploitatie genomen

Een aspect dat van grote invloed kan zijn op de uitkomsten van de grondexploitatie is de financiële crisis. Concreet is er op dit moment nog niets van te merken.

Het beleid om boekwaarden terug te brengen naar de economische waarde en de hantering van marktconforme verkoopprijzen verkleint het risico op negatieve exploitatieresultaten. Stagnatie in de uitgifte van kavels kan wel van grote invloed zijn op de exploitatieresultaten. De exploitatieresultaten worden verder beïnvloed door de overeengekomen nabetalingsverplichting als de gronden de bestemming bedrijventerrein of woningbouw krijgen.

De algemene reserve grondexploitatie is de buffer om tegenvallers op te vangen.

Jaarlijks worden de verkoopprijzen aangepast met het inflatiepercentage. Het harmoniseringproces voor bouwgrondprijzen is in 2006 afgerond. Vanaf dat jaar zijn de prijzen in alle kernen gelijk.

De rente wordt jaarlijks op de boekwaarde van de grondprijzen bijgeschreven, voor zover dit past binnen de economische waarde.

De reserves en voorzieningen met betrekking tot de grondexploitatie zijn ook bij de (herziene) Nota reserves en voorzieningen 2007 betrokken.

Voor bepaling van omvang van de Algemene reserve grondexploitatie is daarbij de volgende methodiek vastgesteld:

- voor onderhanden werken $12^{1/2}$ % van de (boekwaarde+ 50% van de te maken kosten)
- voor overige gronden (gronden zonder kostprijsberekening en overige percelen) $12^{1/2}$ % van de boekwaarde. Afwijkingen zijn mogelijk op basis van hogere risico's.
- eventuele risico's worden bij de berekeningen meegenomen.
- voorzieningen voor verwachte verliezen worden op de boekwaarde van de gronden in mindering gebracht.

De factor van $12^{1/2}$ % is gebaseerd op 2,5 jaar rente bij een rentevoet van 5%.

In 2007 is een referentiebedrag vastgesteld van € 4,2 miljoen. Hierbij geldt een bandbreedte van 5% naar beneden of boven. De stand per 31 december 2009 € 6,1 miljoen. Er is nog een claim van € 1,1 miljoen ten behoeve van het middengebied Nieuwleusen. Het bedrag boven het referentiebedrag van € 4,2 miljoen gaat, na een risico-inventarisatie, naar de algemene reserve van de gemeente.

De reserve wordt gevoed door de storting van voordelige exploitatieresultaten van gereedgekomen bestemmingsplannen.

De reserve dorpsuitleg bedraagt per 31 december 2009 € 5.8 miljoen. Er liggen claims tot een bedrag van € 3.6 miljoen. Het betreft hier rotonde De Brink II, fietspaden Jagtclusteralee en Dommelerdijk, ontsluiting Westerbouwwanden, aansluiting N 348 en project Duurzaam Veilig.

Toelichting jaarstukken grondexploitatie 2009.

Over de ontwikkelingen binnen de grondexploitatie wordt hierna verslag gedaan, waarbij de volgende relevante elementen worden toegelicht:

1. verloop boekwaarden
  - a. in exploitatie genomen gebieden
  - b. gronden zonder kostprijsberekening
  - c. overige percelen
2. Resultaat exploitatierekening 2009
3. Prognose verwachte exploitatieresultaten
4. Reservepositie en de ontwikkeling daarvan

1. Verloop boekwaarden.

Algemeen

Het saldo van de lasten (aankopen, kosten bouwrijp maken, rente enz.), baten (opbrengsten grondverkoop, bijdragen enz.) en de mutaties in de reserves en voorzieningen (o.a. afwikkelingen, winstnemingen) worden verwerkt in de boekwaarden van de gronden. Het betreft hier de producten 320 en 830 (programma 4 en 9)

a. In exploitatie genomen gebieden

De boekwaarde van de in exploitatie zijnde/genomen gebieden nam toe van € 4,3 miljoen (incl. voorziening) ultimo 2008 naar € 11,1 miljoen ultimo 2009. De stijging wordt voornamelijk veroorzaakt door het in exploitatie nemen van het gebied Westerbouwlanden Noord.

De voorraad nog uit te geven grond (excl. inbreidingslocaties) bedraagt ultimo 2009:

Exploitatiegebied	uitgeefbaar	in optie gegeven
-bedrijventerrein	15.882 m ²	9.927 m ²
-woningbouw	216.919 m ²	25.989 m ²

b. Gronden zonder kostprijsberekening

De boekwaarde daalde van € 21,8 miljoen ultimo 2008 naar € 16,8 miljoen ultimo 2009. De daling komt door het in exploitatie nemen van Westerbouwlanden Noord in combinatie met de aankoop van gronden Oosterbouwlanden, Oosterdalfsen en de afboeking van de boekwaarde tot die van de agrarische waarde.

De boekwaarde bedraagt per m² € 19,93 (was € 20,18). De oppervlakte bedraagt 845.745 m² (2008:1.080.130 m²)

c. Overige percelen

Als gevolg van de aankoop van percelen aan de Welsummerveldweg en het Westeinde is de boekwaarde gestegen van € 1,9 naar € 2,2 miljoen (inclusief afwaardering en aankoop). De boekwaarde bedraagt € 3,75 per m² (was € 3,73); de oppervlakte is ultimo 2009 591.703 m² (ultimo 2008: 501.283 m²)

2. Resultaat exploitatierekening 2009.

Het jaar 2009 sluit af met een nadelig saldo van € 0,6 miljoen; het jaar 2008 liet een positief saldo zien van € 0,8 miljoen

Bij de grondexploitatie vindt de definitieve winstneming plaats zodra deze ook echt gerealiseerd is (afgewikkeld plan). Per plan zal daarom naar het resultaat op (langere) termijn gekeken moeten worden. Zie hierna de prognoses.

Voor de overige gronden en het Waterfrontgebied heeft een afwaardering plaatsgevonden, dit met als basis de economische waarde dan wel de exploitatieverwachting. Dit heeft invloed op het saldo.

3. Prognose verwachte exploitatieresultaten.

Rekening houdende met de ultimo 2009 vermoedelijk nog te besteden en nog te ontvangen bedragen van de in exploitatie genomen gebieden wordt een exploitatieresultaat verwacht van per saldo € 10,5 miljoen voordelig. De prognoses zijn beïnvloed door de aanpassing van de verkoopprijzen en de actualisering van de kosten voor het bouwrijp maken en de voorlopige winstneming (€ 0,6 miljoen). Voor het bedrijventerrein Posthoornweg is een bijdrage ten laste van de algemene reserve verantwoord van € 16.000.

De prognoses worden minimaal eenmaal per jaar bijgesteld.

4. Reservepositie(inclusief ontwikkelingen)

De algemene reserve grondexploitatie stijgt van € 5,5 naar € 6,1 miljoen. De volgende factoren zijn met name van invloed geweest: toevoeging rente (€ 0,5 miljoen), bijstorting tot noodzakelijke omvang (€ 0,7 miljoen), voorlopige exploitatieresultaten (€ 0,6 miljoen) en de afwaardering van gronden (€ 1,2 miljoen).

Deze reserve is bedoeld als weerstandsvermogen om eventuele financiële risico's binnen de grondexploitatie op te kunnen vangen.

De omvang van de algemene reserve wordt bepaald op basis van de in de (in 2007 herziene) Nota reserves en voorzieningen vastgelegde regels: 12,5 % (van de boekwaarde + 50% van de nog te maken kosten), dit met een bandbreedte van 5% naar boven en beneden. Eventuele financiële risico's worden ook bij de bepaling van de omvang betrokken. Het referentiebedrag is begin 2007 vastgesteld op € 4,2 miljoen.

Een deel van de kosten van de herinrichting van het middengebied in Nieuwleusen worden uit deze reserve gedekt, volgens een berekening moet rekening worden gehouden met ruim € 1,0 miljoen. Definitieve besluitvorming moet nog plaatsvinden.

De reserve dorpsuitleg bedraagt per 31 december 2009 ruim € 5,8 miljoen (2008 € 6,0 miljoen). Het fonds wordt gevoed door het aantal m² verkochte grond tegen € 25 resp. € 12,50. Er rust nog een claim van € 3,7 miljoen bestemd voor grote projecten. Vrij besteedbaar is nog € 2,1 miljoen.

Gronden in exploitatie

Algemeen

Voor de exploitatiegebieden wordt een looptijd geprognoseerd; de werkelijkheid is echter afhankelijk van de vraag naar grond. Voor de gebieden voor de woningbouw is de vraag continu hoog. Voor de bedrijventerreinen is deze sterk afhankelijk van de economische situatie. De uitgifte in de Grift I en II had een sneller verloop dan de terreinen in Dalfts en Lemelerveld. Inmiddels is gestart met de ontwikkeling van de Grift III. In 2010 zullen de volgende plannen in ontwikkeling worden genomen:

- Middengebied Nieuwleusen
- Grift III
- Waterfront(incl. Eshuis)
- Parallelweg (Lemelerveld)

Jaarlijks worden de verkoopprijzen aangepast met het inflatiepercentage. Het harmoniseringproces is in 2006 afgerond. Sinds dat jaar zijn de prijzen in alle kernen gelijk. Voor de verkoopprijzen wordt verwezen naar het slot van deze toelichting.

Voor het plan De Westerbouwlanden Noord en De Nieuwe Landen is rekening gehouden met de in het met de provincie gesloten convenant afspraken over versnelde uitgifte van kavels.

De rente wordt jaarlijks op de boekwaarde van de gronden bijgeschreven, voor zover dit past binnen de economische waarde. Is deze waarde lager dan de boekwaarde dan wordt het verschil afgeboekt ten laste van de algemene reserve grondexploitatie.

In de prognose voor 2010 e.v. is voor een 5-tal woningbouwgebieden een bijdrage voor duurzaam bouwen opgenomen.

In de paragraaf grondbeleid is het volgende opgenomen over de mogelijke gevolgen van de economische crisis: "Een aspect dat van grote invloed kan zijn op de uitkomsten van de grondexploitatie is de recente financiële crisis. Concreet is er op dit moment nog niets. Het beleid om boekwaarden terug te brengen naar de economische waarde en de hantering van marktconforme verkoopprijzen verkleint het risico op negatieve exploitatieresultaten. Stagnatie in de uitgifte van kavels kan wel van grote invloed zijn op de exploitatieresultaten. Wel is er in de vorm van de algemene reserve grondexploitatie een buffer gevormd.

Bedrijventerreinen

Welsum (Dalfts)

Dit terrein is sinds 1-1-2000 in exploitatie en loopt tot 2010. Het verwachte resultaat ultimo 2009 bedraagt ruim € 0,7 miljoen. De hogere opbrengst van de grond heeft een positieve invloed gehad. In 2009 is er een voorlopig resultaat verantwoord van € 20.000.

De voorraad grond bedraagt ultimo 2009 10.301 m², waarvan 8.117 m² in optie.

De Grift I (Nieuwleusen)

Dit 12 hectare bevattende terrein is in 2009 geheel uitgegeven. Er is een winst verantwoord van ruim € 1,4 miljoen. Het plan is in 2009 afgewikkeld.

De Grift II

Dit terrein is in 2004 in exploitatie genomen. De nog beschikbare kavel van 4.937 m² is aangewend voor een groenzone langs de Meeleweg. Dit betekent derving van opbrengsten en het vervallen van de kosten bouwrijpmaken. Uiteindelijk resulteert dit in een nadeel van € 65.000. Het nadelig saldo is ten laste van de algemene reserve grondexploitatie gebracht. Inmiddels is de nodige grond verworven als vervolg op de Grift II.

Posthoornweg (Lemelerveld)

Op een paar kavels na is dit in 1996 aangekochte terrein uitgegeven. De verwachting is dat het in 2010 volledig is uitgegeven. Het exploitatieresultaat voor dit terrein is geprognoseerd op nadelig € 225.000. Hiertoe is een bijdrage verantwoord ten laste van de algemene reserve grondexploitatie. Als vervolg op dit gebied wordt het bedrijventerrein Parallelweg ontwikkeld. Ultimo 2009 is nog 5.581 m² beschikbaar, waarvan in optie 1.810 m².

Woningbouw

De Gerner Marke

Dit gebied is in 2004 in exploitatie genomen en heeft een looptijd tot en met 2014. Het betreft hier een aan de oostkant gelegen uitbreiding van de kern Dalfsen. De oppervlakte uit te geven grond bedraagt 140.985 m², hiervan is 92.911 m² verkocht en 34.692 m² in optie uitgegeven, vrij uitgeefbaar oppervlakte 13.382 m². Jaarlijks treden geringe verschillen op na het inmeten. Het exploitatieresultaat geeft een positief saldo te zien van ruim € 5,0 miljoen. Het resultaat is oa. positief beïnvloed door de aanpassing van de verkoopprijzen, de meevallende kosten voor het bouwrijp maken. In de prognose is voor het eerst een bijdrage voor duurzaam bouwen opgenomen.

Een risicofactor is de stagnatie in de uitgifte van de grote kavels voor de luxere woningen. Deze zijn aangeboden aan een (plaatselijk) bouwbedrijf. De onderhandelingen zijn gaande.

Westerbouwlanden (Nieuwleusen)

Binnen dit plan is nog één kavel van 1.197 m² beschikbaar.

Ten noorden van dit complex is voldoende grond beschikbaar voor uitbreiding.

Het verwachte exploitatieresultaat bedraagt € 0,35 miljoen. In 2009 is er een voorlopig resultaat van € 0,4 miljoen verantwoord. Het totaal resultaat bedraagt € 4 miljoen.

Het plan wordt nu verder afgewerkt.

Westerbouwlanden Noord

Dit nieuwe plan is in 2009 in ontwikkeling gebracht. Er dient nog grond van één eigenaar te worden aangekocht. De onderhandeling is in 2010 afgerond. Nu de uitgifte van kavels in Nieuwleusen een jaar heeft gestagneerd, zijn 2 rondes direct na elkaar opgezet. Een deel van de kavels wordt uitgegeven door een projectontwikkelaar echter wel volgens de gemeentelijke voorwaarden. De totaal uit te geven kavels hebben een oppervlakte van 135.241 m², hiervan is 9.266 m² in optie uitgegeven.

Voor dit plan geeft de prognose een positieve uitkomst van € 1,5 miljoen.

De Nieuwe Landen(Lemelerveld)

Dit gebied is in 2004 in exploitatie genomen met een looptijd tot en met 2012. De uit te geven oppervlakte bouwgrond bedraagt 61.035 m², waarvan 43.333 m² is verkocht en 7.920 m² in optie is uitgegeven. Vrij uitgeefbaar: 9.782 m². Door een andere verkaveling is de uit te geven oppervlakte ruim 1.000 m² lager geworden. Er wordt een exploitatieresultaat verwacht van ruim € 0,88 miljoen.

De Koele(Hoonhorst)

Het plan De Koele is sinds 2001 in exploitatie, de afronding van dit plan is gepland in 2016. Vooral vanwege de hantering van de geharmoniseerde verkoopprijzen is het exploitatieresultaat positief, ruim € 1,3 miljoen.

Voor uitgifte is nog 8.186 m² beschikbaar, waarvan 1.612 m² in optie is uitgegeven.

Muldersveld I (Oudleusen)

Dit exploitatiegebied is bestemd voor zowel woningbouw als voor bedrijfsvestiging.

Alle percelen zijn verkocht.

Met afwerking van het gebied wordt begonnen.

Muldersveld II (Oudleusen)

Deze eind jaren negentig verworven gronden zijn nodig voor de toekomstige uitbreiding van Oudleusen. Dit gebied is in 2008 in exploitatie genomen. De oppervlakte bedraagt 10.900 m², waarvan ongeveer 65% beschikbaar is voor de uitgifte van bouw kavels. (3 vrijstaand en 16 2[^]1 kap). Verkocht 1.752 m², in optie 594 m², vrij uitgeefbaar 4.713 m².

Het exploitatieresultaat is volgens de laatste prognose € 0,73 miljoen

Gronden(nog) niet in exploitatie

Bedrijventerrein:

Kampmansweg(Dalfsen)

Van dit door Hardal B.V. middels een exploitatieovereenkomst in ontwikkeling gebrachte gebied is in 2004 het gedeelte aan de Kampmansweg uitgegeven. Het zuidelijke deel (Wannestraat) is nog beschikbaar, het betreft hier 11.982 m².

Grift III

Een plan voor dit gebied is in voorbereiding. Een voorbereidingskrediet is beschikbaar gesteld. Inmiddels is ruim 27,4 ha aangekocht voor de uitbreiding van het bedrijventerrein. Dit plan zal in 2010 in exploitatie worden genomen.

Parallelweg(Lemelerveld)

Er is inmiddels ruim 3 ha grond aangekocht voor de toekomstige uitbreiding van het bedrijventerrein in Lemelerveld. Verwacht wordt dat in 2010 begonnen wordt met de exploitatie. Een deel van dit gebied is al in optie uitgegeven.

Er is een koopovereenkomst gesloten met de eigenaar van de aangrenzende landerijen tot een bedrag van € 1,3 miljoen. De levering vindt uiterlijk 1 juli 2011 plaats.

Woningbouw e.d.

Vechtstraat

In 2003 is 2.165 m² aangekocht van de Welkoop. Inmiddels was een stedenbouwkundige visie ontwikkeld. De onderhandelingen met de projectontwikkelaar hebben er toe geleid dat het ontwerpplan economisch niet uitvoerbaar is. Levering van de grond vindt niet meer plaats. Wel heeft de gemeente de binnen het plan gelegen woning Vechtdijk 15 (660 m²) aangekocht. Vanuit een herstart wordt een nieuw stedenbouwkundig plan ontwikkeld.

Waterfront.

In 2003 is de locatie van de voormalige drukkerij Eshuis aangekocht. Inclusief het bebouwde oppervlak en de aankoop van de aangrenzende woning gaat het om een gebied van 3.615 m². Het terrein maakt deel uit van de plannen voor het Waterfront. De tot en met 2009 gemaakte kosten zijn ten laste van de algemene reserve grondexploitatie gebracht.

In de raadsvergadering van 25 april 2005 is besloten:

-tot vaststelling van een beeldkwaliteitplan Waterfront.

-tot vaststelling van een programma van eisen nieuw gemeentehuis.

-tot het in procedure nemen van het voorontwerp bestemmingsplan Waterfront.

In 2007 is opdracht gegeven voor een zgn. ontwikkelingscompetitie; 2 bedrijven hebben een ontwerp voor het hele gebied gemaakt. In 2009 is gekozen voor het ontwerp van Volker Wessels. Een raamovereenkomst is inmiddels getekend. Verder wordt gewerkt aan verfijning van het 1° ontwerp. In 2010 zal met de uitvoering van de 1° fase worden begonnen.

Vechtvliet I

De in 2006 aangekochte gronden Bruinleeuwstraat en de reeds in eigendom zijnde gronden aan de Ruitenborghstraat en de Leemculeweg (beide overige gronden) zijn binnen het toekomstig plan Vechtvliet I geregistreerd. Voor het binnen dit gebied gelegen buitendijks deel is de economische waarde nihil. Het bedrag van de boekwaarde is ten laste van de algemene reserve grondexploitatie gebracht.

Gronden ten oosten van Dalfsen

In 2008 is ruim 9 ha aangekocht ten oosten van Dalfsen. Aan deze transactie zijn bouwclaims verbonden.

Op het gebied dat wordt omsloten door de Welsummerweg/Kampmansweg, de Oosterdalfserststeeg, Slingerlaantje en de Gerner Es is de Wet Voorkeursrecht Gemeenten van

toepassing verklaard. Dit betekent dat de grondeigenaren in eerste instantie bij verkoop de grond eerst aan de gemeente aan moeten bieden.

Oosterbouwlanden (Nieuwleusen)

Dit oostelijk van de Burg. Backxlaan gelegen gebied is nodig om de toekomstige uitbreiding van Nieuwleusen ook op termijn veilig te stellen. Een bestemmingsplan is nog niet in voorbereiding. De oppervlakte bedraagt 198.913 m² met een boekwaarde (incl. nabetaling) van € 23,01 per m².

Een deel van dit gebied wordt ontwikkeld door de woningbouwvereniging De Veste en de verschillende gezondheidsdiensten (o.a. huisartsen en apotheek). Dit gezondheidscentrum is inmiddels gereed.

De ontwikkeling van een paramedisch centrum binnen dit gebied wordt onderzocht. Dit is een particulier initiatief.

Na de zgn.artikel 19 RO-procedure is gestart met het bouwrijpmaken van een gedeelte van dit plan. Ten behoeve van de voormalig eigenaar van de grond is de mogelijkheid geopend om een woning te bouwen; deze is inmiddels gereed.

Nieuwleusen Midden (inclusief terrein van Dorsten).

Binnen dit gebied is al een aantal projecten gerealiseerd:

- openbare school (1998)	4.500 m ²	f. 574.000
-sporthal (1999)	1.320 m ²	f. 264.000
-kindercentrum(2002)	1.887 m ²	€ 171.257
-Rabobank(2003)	4.000 m ²	€ 646.400

In 2007 is een begin gemaakt met de voorbereiding voor de ontwikkeling rondom het middengebied. In eerste instantie zijn de sportaccommodaties en het evenemententerrein in beeld.

De plannen zitten in de afrondingsfase en zullen in 2010 in uitvoering worden genomen.

Een deel van de gronden is reeds verkocht, hierdoor is er sprake van een negatieve boekwaarde.

Voor het gehele gebied is ruim 4 hectare beschikbaar.

Het van van Dorsten aangekochte gebied is/wordt ingebracht in het middengebied

De Meulehoek

Dit terrein van het voormalige zwembad zal worden ingebracht in de grondexploitatie zodra de bestemming definitief is.

De tot nu gemaakte kosten zijn geactiveerd en worden verdisconteerd in de verkoopprijs.

Masterplan Nieuwleusen

In de raadsvergadering van 27 februari 2006 is een krediet beschikbaar gesteld; op basis van de gesloten ontwikkelingsovereenkomst wordt het plan uitgevoerd door en voor rekening van een projectontwikkelaar. Winkels en appartementen zijn gereed maar nog niet allemaal uitgegeven. Het plan zal in 2010 afgerond worden.

Brink II

Dit plan zal in ontwikkeling worden gebracht. Na het gereedkomen van de structuurschets zal de omvang van dit gebied worden bepaald. Dit gebied sluit aan bij het gebied Oosterbouwlanden.

Lemelerveld Centrum

Naast de woningbouw is op deze locatie ook het Kulturhus gerealiseerd

Dit plan is gerealiseerd door een plaatselijke ontwikkelaar voor zover het gebied betreft rondom het voormalige NIJL-terrein. De bouwkvavels zijn alle uitgegeven en bebouwd.

De juridische afwikkeling van het plan zal in 2010 plaatsvinden.

Prinses Margrietstraat

Het terrein waarop de oude Mozaïek was gevestigd zal worden ontwikkeld tot een exploitatiegebied voor woningbouw.

Nieuwe Landen II

Het betreft hier de van Archem en Eerde aangekochte gronden (ongeveer 7 ha) voor de verdere ontwikkeling van Lemelerveld. Deze gronden zullen vervoegd nodig zijn voor woningbouw, dit in relatie met de met de provincie gesloten overeenkomst voor versnelde uitgifte. De planologische procedure is gestart.

Fakkert (Hoonhorst)

De mogelijkheden voor de toekomstige bestemming van dit terrein zijn in onderzoek, de verwachting is dat in 2010 meer duidelijkheid ontstaat over de ontwikkeling van dit gebied. De restauratie van de molen is in 2010 gestart.

Het terrein heeft een oppervlakte van 2.037 m².

Overige percelen

Het betreft gronden, die b.v. als ruilobject kunnen dienen. Voor zover ze hiervoor nog niet nodig zijn, worden ze tijdelijk verpacht. Voor de gronden aan de Welsummerveldweg is een deel van de (boek) waarde ten laste van de algemene reserve grondexploitatie afgeboekt. De economische waarde is nl lager dan de boekwaarde. De boekwaarde is teruggebracht tot agrarische waarde van € 4 per m². De totale oppervlakte bedraagt 591.703 m².

Verkooprijzen

Jaarlijks worden de verkooprijzen herzien op basis van het inflatiepercentage. Het gehele harmoniseringproces in 2006 afgerond. Voor alle kernen gelden nu gelijke verkooprijzen.

De volgende verkooprijzen zijn voor 2009 gehanteerd. In bijgaand overzicht kan de ontwikkeling van de verkooprijzen worden gevolgd.

Bedrijventerreinen	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Posthoorn West – Lemelerveld	46,51	55,00	58,00	62,00	65,50	69,20	70,20	71,30	72,40
Welsum – Dalfsen	46,51	55,00	58,00	62,00	65,50	69,20	70,20	71,30	72,40
Idem incl. bedrijfswoning	69,66	85,00	90,00	95,00	111,50	129,00	130,80	132,80	134,80
De Grift I en II – Nieuwleusen	45,38	55,00	58,00	62,00	65,50	69,20	70,20	71,30	72,40
Idem zichtlocatie	68,07	80,00	85,00	89,50	93,50	97,70	99,10	100,59	102,10
Idem incl. bedrijfswoning	68,07	85,00	90,00	95,00	111,50	129,00	130,80	132,80	134,80
Muldersveld I – Oudleusen	46,51	55,00	58,00	62,00	65,50	69,20	70,20	71,30	72,40
Idem incl. bedrijfswoning	56,72	85,00	90,00	95,00	111,50	129,00	130,80	132,80	134,80
Woningbouwterreinen									
Muldersveld – Oudleusen									
Vrijstaand	113,45	137,50	145,00	165,00	203,50	248,40	251,90	255,70	259,60
2^1 kap	108,91	122,50	130,00	140,00	152,75	171,10	173,50	176,20	178,90
De Koele – Hoonhorst									
Vrijstaand	113,45	137,50	145,00	165,00	203,50	248,40	251,90	255,70	259,60
2^1 kap	108,91	122,50	130,00	140,00	152,75	171,10	173,50	176,20	178,90
Westerbouwlanden Nieuwl.									
Vrijstaand	109/127	120/140	127/150	165,00	203,50	248,40	251,90	255,70	259,60
Vrijstaand aan water	159/182	170/195	180/210	240,00	244,00	288,40	291,90	296,30	300,80
2^1 kap	93/98	102/109	110/115	140,00	152,75	171,10	173,50	176,20	178,90
Nieuwe Landen Lemelerveld									
Vrijstaand				165,00	203,50	248,40	251,90	255,70	259,60
Vrijstaand aan water				240,00	244,00	288,40	291,90	296,30	300,80
2^1 kap				140,00	152,75	171,10	173,50	176,20	178,90
Gerner Marke									
Vrijstaand bungalow				325,00	330,50	336,50	336,50	336,50	336,50
Vrijstaand eengezinswoning				220,00	234,00	248,40	251,90	255,70	259,60
2^1 kap				155,00	162,75	171,10	173,50	176,20	178,90
Alle plannen									
Soc. huurwoning				115,00	117,00	119,20	120,90	122,80	124,70
Soc. koopwoning									178,90

Paragraaf Lokale heffingen

Algemeen

In de gemeente Dalfsen is het beleid rond de lokale heffingen gebaseerd op de uitgangspunten die zijn opgenomen in het collegeprogramma 2006-2010. Voor zover bepaalde zaken niet in het collegeprogramma zijn benoemd, wordt de ingezette beleidslijn gecontinueerd.

Deze uitgangspunten zijn:

- gemeentelijke heffingen en retributies dienen kostendekkend te zijn.
- de stijging van de OZB tarieven is in principe gelijk aan het inflatiecijfer.
- er is een tariefsdifferentiatie tussen woningen en niet woningen bij de OZB.
- de kwijtscheldingsmogelijkheden voor de burger worden optimaal benut.
- er wordt een actief informatiebeleid nagestreefd.

Kwijtscheldingsbeleid

In de gemeente Dalfsen is het mogelijk om volledige dan wel gedeeltelijke kwijtschelding te verkrijgen voor de OZB, hondenbelasting, rioolrecht en afvalstoffenheffing. Voor de afvalstoffenheffing geldt dat kwijtschelding slechts mogelijk is voor het vastrecht en een bedrag, gebaseerd op het gemiddelde aantal ledigingen. Bij de hondenbelasting is alleen voor de belasting voor de eerste hond kwijtschelding mogelijk.

In totaal is er in 2009 een bedrag van € 23.000 (2008: € 16.000) kwijtgescholden. Bij de beoordeling van de verzoeken om kwijtschelding hanteert de gemeente de zogenaamde 100% norm. Inwoners die twee jaar of langer zijn aangewezen op een bijstandsuitkering krijgen automatisch kwijtschelding. Op basis van melding door de gemeente verleent ook het waterschap aan deze mensen automatisch kwijtschelding.

Kostendekkende tarieven

Verder is 2009 gestart met een gemeentebreed onderzoek naar de kostendekkendheid van de tarieven. Hierbij zal onderzocht worden welke activiteiten er voor een product verricht worden. De "grote belastingen" als afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn hierbij de meest in het oog springend. Jaarlijks wordt al aan de hand van de kosten een becijfering gemaakt van de hoogte van de benodigde opbrengsten. Bij beide belastingen worden grote tariefschommelingen afgevlakt door te werken met een egalisatiereserve. Voor "kleine belastingen" als de diverse legessoorten mogen maximaal kostendekkende tarieven worden gevraagd. Uit ingewonnen informatie en ervaringen blijkt dat het opzetten van een goede en juiste kostentoerekening een tijdrovende activiteit is. De doorlooptijd voor het gehele traject kan wel een jaar in beslag nemen. Wij hopen de uitkomsten hiervan te kunnen verwerken bij de programmabegroting 2011-2014.

Wet Waardering Onroerende Zaken

Met ingang van 2007 dient de WOZ-waarde jaarlijks opnieuw bepaald te worden. Om dit te kunnen doen worden er procesmatig object- en marktgegevens bijgehouden en verwerkt. Met het taxatiebureau wat ons ondersteunt bij de werkzaamheden voor het huidige tijdvak is een overeenkomst gesloten waarbij alle diensten in de vorm van een soort abonnement worden afgenomen tegen een vast bedrag per object per jaar. Hierbij kan worden gedacht aan ondersteuning bij bezwaar, beroep, mutatiebijhouding, marktanalyse, modelmatige waardebeoordeling en beschikbaarheid van software. Daarmee verloopt het proces van hertaxatie geheel geautomatiseerd. De uitkomsten worden uiteraard met behulp van steekproeven geverifieerd op consistentie. Het huidige contract met het taxatiebureau loopt tot en met de waardevaststelling ten behoeve van belastingjaar 2012. Dit contract is in 2008 tot stand gekomen middels een Europese aanbesteding in samenwerking met de Doorsz-gemeenten.

In 2008 is naar aanleiding van een onderzoek van de Waarderingskamer gestart met een optimalisatie van de WOZ-administratie. In juni 2009 heeft de Waarderingskamer aangegeven dat zij van oordeel is dat de uitvoering van de Wet WOZ binnen de gemeente Dalfsen goed is. In 2009 is er verder gewerkt

aan de optimalisatie van de WOZ-administratie. Deze optimalisatie heeft betrekking op het verbeteren van de objectkenmerken. Hierbij moet gedacht worden aan het vullen van ontbrekende inhoud en oppervlakten van garages, bergingen, schuren etc. Tevens zijn bij alle agrarische objecten de bijgebouwen gecontroleerd.

Tarievenbeleid 2009

De onroerende-zaak belastingen (OZB)

Gemeenten kunnen de OZB-tarieven sinds 1 januari 2008 zelf bepalen, zonder opgelegde drempel of begrenzing. Vanaf 2009 wordt de OZB niet meer geheven als een tarief per waarde-eenheid, maar als een percentage over de totale economische waarde van het object. De wetswijziging die hieraan ten grondslag ligt beoogt aan de burger te laten zien hoe gering het aandeel OZB is in het totaal van de belastingen.

De tarieven 2009 waren als volgt vastgesteld:

- eigenarenbelasting voor woningen	0,0612%
- gebruikersbelasting voor niet-woningen	0,1072%
- eigenarenbelasting voor niet-woningen	0,1332%

Rioolheffing

In 2007 is het Integraal Waterplan en het Gemeentelijke Rioleringsplan vastgesteld. Beide elementen zijn van belang om op een goede wijze een berekening te maken van de noodzakelijke toekomstige tarieven. Het tarief per aansluiting bedroeg in 2009 € 119,15.

Afvalstoffenheffing

De ledigingstarieven van de containers worden afgestemd op het regiotarief zoals dat door Rova wordt berekend. Op basis van de kostprijsberekening is voor 2009 het tarief voor het vastrecht vastgesteld op € 81,60.

Leges.

Voor 2009 is een trendmatige aanpassing van 2 % toegepast.

Overige belastingen

Toeristenbelasting

Voor 2009 is een trendmatige aanpassing van 2 % toegepast. Het tarief per overnachting bedraagt dan € 0,53.

Hondenbelasting

Voor 2009 is rekening gehouden met de trendmatige tariefsverhoging van 2 %. Het tarief voor de 1^e hond bedroeg € 36,00. In 2009 heeft weer een controle op het bezit van een hond plaatsgevonden. Mede naar aanleiding van de controle is het aantal aangemelde honden toegenomen.

Overzicht belastingopbrengsten 2009

<i>Opbrengst afgerond op € 100</i>	Begroot 2009	Werkelijk 2009
- afvalstoffenheffing	1.965.300	2.017.900
- baatbelasting	1.800	1.800
- begrafenis en grafrechten	217.500	192.000
- havengelden	4.600	3.800
- hondenbelasting	112.000	111.700
- leges	459.700	451.500
- leges bouwvergunningen (excl.welstand)	793.000	791.700
- leges gebruiksvergunningen	2.800	1.900
- leges sloopvergunningen	9.300	10.000
- markten	5.200	5.600
- onroerende-zaakbelastingen	3.101.900	3.111.800
- precariobelasting	19.000	20.500
- rioolheffing	1.140.600	1.153.200
- toeristenbelasting	110.000	100.300
Totaal	7.942.700	7.973.700

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

De oppervlakte van de gemeente, 16.514 ha, wordt voor een deel ingenomen door de openbare ruimte die eigendom is van de gemeente. In deze ruimte is door de gemeente veel geïnvesteerd in met name wegen, bruggen, straatmeubilair en openbaar groen. Ook sportvelden, gebouwen en het gemeentelijke rioleringsstelsel maken deel uit van de gemeentelijke voorraad kapitaalgoederen. De omvang en de startkwaliteit van deze voorraad kapitaalgoederen wordt bepaald op basis van beleidsprogramma's en de bijbehorende investeringsplannen.

Om deze bezittingen duurzaam hun functie en kwaliteit te laten behouden is het noodzakelijk dat het onderhoud en de vervanging gewaarborgd zijn. In dit kader zijn twee componenten essentieel,

- onderhoud/beheer programma's
- het verzekeringsbeleid

Voor de belangrijkste groepen gemeente eigendommen wordt in deze paragraaf ingegaan op de stand van zaken rond deze programma's, terwijl afgesloten wordt met een korte schets van het verzekeringsbeleid.

Wegen

Het onderhoud van de 424 km wegen en de 55 km onverharde wegen vindt plaats op basis van de Wegenbeheernota 2004 en de Nota onverharde wegen 2004. Hierbij is een onderzoek gedaan naar de feitelijke situatie, is het gewenste onderhoudsniveau vastgesteld en zijn de bijbehorende werkzaamheden en noodzakelijke middelen geraamd. In 2009 wordt de Wegenbeheernota geactualiseerd. Om de twee jaar worden alle wegen/wegvakken geïnspecteerd. Als uitgangspunt geldt dat er geen sprake zal zijn van structureel achterstallig onderhoud.

Openbaar groen

Het onderhoud van de 130 ha openbaar groen vindt plaats volgens de visie die is neergelegd in het Groenstructuur plan 2001. In dit plan is ook opgenomen het beleid over het afstoten van het openbaar groen. Het groenbeheerplan bepaalt het onderhoudsniveau van de diverse soorten groen en de bijbehorende onderhoudsfrequentie. In het kader van de uitvoering van het Groenstructuurplan is er een reserve herstructurering openbaar groen. Deze reserve wordt gevoed door de verkoop van groenstroken. In 2008 is een actueel Groenbeheerplan opgesteld. Een nieuw Groenstructuurplan staat in 2011 op het programma.

Onderhoud gebouwen

Voor het groot onderhoud van gemeentelijke gebouwen, exclusief onderwijs (hiervoor geldt een afzonderlijke vergelijkbare systematiek), wordt jaarlijks op basis van een meerjaren plan het budget voor de komende 10 jaar berekend. In de begroting wordt jaarlijks 1/10^e van dat bedrag opgenomen, waarbij rekening wordt gehouden met het saldo van de voorziening. Dit bedrag wordt gestort in de voorziening onderhoud gebouwen en de benodigde middelen worden aan deze voorziening onttrokken. Op deze wijze is de financiering van het onderhoud van deze kapitaalgoederen gewaarborgd. Per 1 januari 2009 bedraagt de voorziening onderhoud gebouwen € 977.000. In 2008 is een nieuwe beleidsnota onderhoud gemeentelijke gebouwen vastgesteld.

Onderhoud kunstwerken en openbare verlichting

Hiervoor zijn geen geautomatiseerde beheerprogramma's opgesteld. Wel zijn er beheerplannen beschikbaar. Voor het onderhoud van de 26 kunstwerken is in 2007 een beheerplan opgesteld. Voor het beheer van de 5.000 openbare verlichtingsmasten is in 2004 een beleidsplan opgesteld. Dit plan wordt in 2009 geactualiseerd.

Onderhoud riolering

Voor het onderhoud van het gemeentelijk rioleringsstelsel is in 2006 een rioolbeheerplan vastgesteld. De onderhoudskosten maken een belangrijk deel uit van het totaal kostenpakket dat de grondslag vormt voor het 100% kostendeckende tarief van het rioolrecht. Er wordt voor de riolering met een egaliseringsreserve gewerkt. Deze reserve, per 1 januari 2009 € 3.708.000, heeft drie doelen: het opvangen van de gevolgen van de fluctuaties in de investeringen, de fluctuaties in het onderhoud en de reserve vormt een buffer in het kader van de tariefseglisatie.

Verzekeringsbeleid

Van de gemeentelijke kapitaalgoederen zijn de gebouwen, inclusief die voor het onderwijs, verzekerd op basis van een uitgebreide gevarenpolis (brand, storm, inbraak ed.). Deze verzekering is ondergebracht op een beurspolis en kent een verschillend eigen risico voor onderwijsgebouwen en overige gebouwen bij de opstalverzekering. De huidige polis is afgesloten per 1 januari 2008 en heeft als contractvervaldatum 31 december 2010. Vanwege de verlenging van deze polis is een Europese aanbestedingsprocedure niet noodzakelijk geweest.

Het wagenpark en werkmaterieel is ondergebracht bij Centraal Beheer Achmea. Ook de aansprakelijkheid is hierbij ondergebracht. Ten aanzien van de verzekeringen heeft de gemeente slechts te maken met twee "huisverzekeraars" hetgeen efficiënt werkt.

Paragraaf Verbonden partijen

Algemeen

Op grond van artikel 9, lid 2f van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) dient de programmabegroting een paragraaf Verbonden Partijen te bevatten.

Volgens artikel 15 dient deze paragraaf ten minste te bevatten:

- de visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting
- de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen

In artikel 24 BBV is verder aangegeven dat de onderdelen van de jaarstukken analoog zijn aan de onderdelen van de begroting.

Een verbonden partij is een derde rechtspersoon, waarbij de gemeente een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Het aangaan van banden met (verbonden) derde partijen komt altijd voort uit het publiek belang. Verbindingen met derde partijen kan een manier zijn om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Op degene die in het bestuur van een verbonden partij functioneert, berust de verplichting zich te verantwoorden (gevraagd en ongevraagd) naar het bestuursorgaan dat betrokkene naar die partij heeft afgevaardigd.

In deze paragraaf wordt aangegeven met welke organisaties, gemeenschappelijke regelingen en stichtingen de gemeente verbonden is en wat de achtergrond van deze relaties is. Hierbij wordt eerst een onderscheid gemaakt tussen belangen met een financieel accent en belangen met een bestuurlijk accent. Bij de eerste groep is sprake van aandelen bezit of een substantieel gemeentelijk subsidie- bedrag voor een organisatie. Bij de tweede groep is er primair een bestuurlijke overweging, bv Veiligheidsregio IJsselland, die dan wel een financiële verplichting oplevert.

Verbonden partijen waarbij primair sprake is van een financieel belang

Als eerste groep vinden we hier een aantal bedrijven waarin de gemeente aandelen heeft. De deelname in de bedrijven heeft bij de start het karakter gehad van stimuleren, invloed op nutsvoorzieningen of intergemeentelijke solidariteit. Door verkoop en fusies (Vitens, Essent) is er in feite sprake van beleggingen. Gezien de omvang van het belang van de individuele gemeente is de invloed van het stemrecht vrijwel nihil. Een uitzondering vormt de NV ROVA. Hier is nog wel sprake van een sterke relatie tussen de aanleiding tot deelname in het aandelenkapitaal en de taak.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

De gemeente bezit 33.735 aandelen à € 2,50 (0,06% van de uitstaande aandelen). De bank is gevestigd in Den Haag. Daarnaast is de BNG, de bank die al het betalingsverkeer van het Rijk naar de gemeente verzorgt, ook de huisbank van de gemeente Dalfsen. De BNG is essentieel voor de publieke taak. De gemeente heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de aandelen (een stem per aandeel van € 2,50). Door de kredietcrisis komt de dividenduitkering 2009 neer op € 47.900. Dit is € 25.000 lager dan voorheen. In de meerjarenbegroting 2010-2013 is hier reeds rekening mee gehouden.

Vitens N.V.

In 2006 vond de fusie plaats tussen Vitens N.V., N.V. Hydron Flevoland en N.V. Hydron Midden-Nederland. De naam van het nieuwe bedrijf bleef "Vitens". De gemeente bezit 34.746 gewone aandelen (0,55% van het totaal aantal gewone aandelen van het nieuwe fusiebedrijf). Het ontvangen dividend Vitens is al jaren ruim meer dan waar we in de begroting rekening mee houden. In de meerjarenbegroting 2010-2013 is de opbrengst verhoogd met € 50.000 structureel naar € 76.000.

Per 1 januari 2006 zijn de 22.835 preferente aandelen van de gemeente in Vitens omgezet in een achtergestelde lening van € 2.283.500 met een looptijd van 15 jaar. Jaarlijks (voor het eerst per 1 juli 2007) wordt 1/15 deel afgelost (€ 152.234). Voor 2007 tot en met 2009 is dit toegevoegd als voeding voor de reserve grote projecten. Met ingang van 2010 wordt deze aflossing ten gunste van de exploitatie geboekt.

Verder wordt er een rente vergoed die gelijk is aan het gemiddelde percentage van de 10-jaars Nederlandse staatsleningen over de vijf voorafgaande kalenderjaren vermeerderd met 1%. De rentebetaling is achteraf per 1 juli in het daaropvolgende jaar. Voor 2009 gaat het om een bedrag van € 86.000.

Wadinko N.V.

Nadat in 2005 de aandelen in Wavin door WMO Beheer NV zijn verkocht, bleef Wadinko (in 1992 opgericht als participatiemaatschappij) als enige beheerstaak nog over. Daarom is in 2006 gekozen voor een juridische fusie tussen Wadinko en WMO Beheer met als nieuwe naam "Wadinko". De gemeente bezit 75 aandelen van de in totaal 2.389 geplaatste aandelen (3,14%).

Wadinko beschikt per ultimo 2009 over een eigen vermogen van € 47 mln. en boekte dit jaar een resultaat van € 0.6 mln. Over 2009 is geen dividend uitgekeerd. Vanwege het feit dat in 2010 een evaluatie plaats vindt van het gevoerde beleid is door de gemeenteraad bij de Voorjaarsnota 2008 besloten in de (meerjaren)begroting geen structureel dividendbedrag te ramen, maar het eventueel in de komende jaren te ontvangen dividend een incidentele bestemming te geven.

N.V. Essent / Enexis

Op 30 september 2009 heeft de overdracht plaatsgevonden van de 64.662 aandelen Essent Productie- en Levering Bedrijf (PLB) aan RWE. Om de verkoop van Essent PLB mogelijk te maken zijn 6 vennootschappen opgericht. De 3 operationele vennootschappen zijn nodig om de bedrijfsonderdelen van Essent onder te brengen die niet konden of mochten worden verkocht. De overige 3 vennootschappen hebben geen operationele activiteiten en kunnen worden geliquideerd nadat het doel is bereikt. Deze SPV's (Special Purpose Vehicles) creëren de noodzakelijke randvoorwaarden voor maximalisatie van de verkoopopbrengst Essent. Plus een optimale (financiële) risicoafdekking voor eventuele aansprakelijkheid van de publieke Aandeelhouders. De deelname aan de nieuwe vennootschappen met het aantal aandelen ziet er als volgt uit.

Operationele vennootschappen:

1. Enexis Holding N.V.	64.662
Fungeert als holding vennootschap voor de netwerkactiviteiten.	
2. Attero Holding N.V.	64.662
Fungeert als holding voor de milieuactiviteiten.	
3. Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.	64.662
Opgericht om de overdracht van Energy Resources Holding BV alsnog goed te laten verlopen (belang in kerncentrale Borsele).	

De volgende SPV's:

1. Verkoop Vennootschap B.V.	864
In het leven geroepen voor een efficiënte afwikkeling van de rechten en verplichtingen van de Verkopende Aandeelhouders	
2. Vordering op Enexis B.V.	864
In het leven geroepen om de Aandeelhouderslening aan Enexis doelmatig en efficiënt te kunnen beheren.	
3. Claim Staat Vennootschap B.V.	864
De primaire taak is het voeren van een schadevergoedingsprocedure tegen de Staat der Nederlanden namens de Aandeelhouders.	

N.V. ROVA Gemeenten

De gemeente bezit 320 aandelen (3,9% van het uitstaande aandelenkapitaal). Daarnaast is een achtergestelde lening van € 559.057 verstrekt in 2001 met een looptijd van 10 jaar, waarover 8% rente wordt vergoed. Voor de verwerking en inzameling van afvalstoffen is een contract gesloten.

Verbonden partijen waarbij primair sprake is van een bestuurlijk belang

Er bestaat een groep van organisaties waar een substantiële financiële bijdrage aan geleverd wordt, omdat de gemeente het noodzakelijk vindt dat de betreffende taak in Dalfsen uitgevoerd wordt of de doelstelling van groot maatschappelijk belang gevonden wordt. Er wordt met deze organisaties echter nadrukkelijk geen bestuurlijke band beoogd door de gemeente.

In de strikte zin van het Besluit Begroting en Verantwoording Gemeenten en Provincies (BBV) behoren deze organisaties niet tot de verbonden partijen. Bij de verdere ontwikkeling van de programmabegroting en -rekening zal de afweging gemaakt worden of en hoe deze organisaties een plaats moeten krijgen in deze paragraaf, gezien de vaak sterke financiële afhankelijkheid van de gemeente.

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijke regeling veiligheidsregio IJsselland

Per 1 januari 2009 is de gemeenschappelijke regeling veiligheidsregio IJsselland van kracht. De veiligheidsregio voert de wettelijke taken en bevoegdheden uit op het gebied van brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing. Uitgangspunt is een doelmatige en slagvaardige hulpverlening en samenwerking, als 1 organisatie bij rampen en crises mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding. De bijdrage van de gemeente Dalfsen aan de veiligheidsregio bedroeg in 2009: € 202.500

Gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland

Per 1 januari 2009 is de gemeenschappelijke regeling GGD IJsselland van kracht. Voor deze naam is gekozen, omdat de meeste taken op het gebied van de gezondheidszorg betrekking hebben. Het takenpakket bevat op dit moment de onderdelen bestuurlijk, bureau Halt, Milieu en Gezondheid. Onderzocht wordt nog of de taken op het gebied van Milieu, Recreatie & toerisme en Volwasseneneducatie buiten de regio geplaatst kunnen worden. In de loop van 2009 vindt hierover bestuurlijke besluitvorming plaats. Zolang deze taken nog binnen deze gemeenschappelijke regeling worden uitgevoerd blijven hierin ook enkele specifieke bevoegdheden op het gebied van milieu omschreven. In 2009 zijn een aantal begrotingswijzigingen ontvangen. Dit betrof voornamelijk de EKD en migratiedossiers. De bijdrage van de gemeente Dalfsen aan de regio bedroeg in 2009: € 480.621.

Euregio

De Euregio is een grensoverschrijdend samenwerkingsverband. Omdat de Euregio geen rechts-persoonlijkheid heeft, treedt de regio Twente voor de Euregio op als rechtspersoon. In verband hiermee heeft de gemeente Dalfsen met de Regio Twente een overeenkomst afgesloten inzake garantstelling financiële verplichtingen Euregio. Voor 2009 bedroeg de bijdrage € 9.400.

WEZO N.V.

De WEZO NV (Werkvoorzieningschap Zwolle en Omgeving NV) is een naamloze vennootschap met als aandeelhouders vijf regionaal gebonden gemeenten (Dalfsen, Hattem, Raalte, Zwartewaterland en Zwolle). In hoofdlijnen is Wezo NV belast met de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening. Via het aandeelhouderschap vindt de politiek bestuurlijke verantwoordelijkheid plaats. Het aandelenkapitaal van de NV bestaat uit 908 certificaten van € 1.000. De gemeente Dalfsen heeft hiervan 42 certificaten van € 1.000 in bezit. Het aandeel van Dalfsen bedraagt dus 4,63% in het aandelenkapitaal. In het totale maatschappelijk aandelenkapitaal van € 4,5 miljoen is door de deelnemende gemeenten per 31 december 2005 een bedrag gestort van € 2,33 miljoen, waarvan door de gemeente Dalfsen is gestort € 105.932. De gemeentelijke exploitatiebijdrage voor 2009 was € 43.000. Dit is een bijdrage voor algemene bestuurskosten en de bijdrage in het exploitatieverlies van de NV Wezo.

Gemeenschappelijke regeling Vechtdal/stichting Larcom

De gemeente Dalfsen heeft in 2001 besloten deel te nemen in de Gemeenschappelijke Regeling WEZO voor wat betreft de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening. De voormalige gemeente Nieuwleusen nam deel in de Gemeenschappelijke Regeling Vechtdal (GR Vechtdal)/Stichting Larcom. Formeel is er geen bestuurlijke betrokkenheid bij de GR Vechtdal. Vanwege het feit dat ongeveer 100 personen uit de gemeente Dalfsen werkzaam zijn bij Larcom is Dalfsen nog wel gebonden. Een gevolg hiervan is

bijvoorbeeld de Bijzonder Achtergestelde Lening (BAGL) die bij de verzelfstandiging van Larcom in 1999 is geplaatst van in totaal 10 miljoen gulden (ca. 4,53 miljoen Euro). Deze BAGL heeft het karakter van een garantstelling. Als de solvabiliteit van Larcom beneden 35% zakt kan Larcom de aangesloten gemeenten aanspreken op de BAGL. Op 10 april 2006 heeft uw raad besloten de BAGL te verstrekken niet als schenking maar als een lening van in totaal € 399.682. In 2007 is deze lening verstrekt alsmede een overbruggingslening van € 160.000 met een looptijd van 10 jaar. Daarnaast heeft de gemeente Dalfsen op basis van het genoemde raadsbesluit een bijdrage verstrekt in de afvloeiingskosten c.q. wachtgeldverplichtingen van € 110.880. In het raadsbesluit was een bijdrage genoemd tot een maximaal bedrag van € 158.000. De deelnemende gemeenten in de GR Vechtdal (Hardenberg en Ommen) hebben het besluit genomen tot opheffing van de gemeenschappelijke regeling. WSW-werknemers uit de gemeente Dalfsen die formeel nog een dienstverband bij de GR Vechtdal hebben, hebben een dienstverband bij de GR Wezo gekregen, ingaande 1 januari 2007. De WSW-werknemers blijven wel werkzaam bij de stichting Larcom.

Samenwerkingsverband Volkshuisvesting Noord Oost Overijssel en het Woningstap Zwolle

Deze gemeenschappelijke regelingen zijn voor hun oorspronkelijke doel, het doorbetalen van de BWS-subsidies (Besluit Woninggebonden Subsidies), niet meer nodig. Er wordt nog wel een aantal verplichtingen uit het verleden afgewikkeld. Hiervoor is inmiddels besloten tot een lichtere samenwerkingsvorm. Over 2010 is aan bijdrage geraamd van € 2.700 voor apparaatskosten.

Stichtingen e.d. met een vertegenwoordiger namens de gemeente Dalfsen

Stichting Wachtgelden Cirkelpool

Tot en met 2003 was de stichting Cirkelpool aangewezen voor de uitvoering van de Wet inschakeling werkzoekenden (Wiw) en het Besluit I/D-banen. Door de invoering van de Wet Werk en Bijstand per 1 januari 2004, zijn per genoemde datum beide regelingen afgeschaft. De stichting Cirkelpool is per 1 oktober 2004 geliquideerd. Bij de liquidatie is rekening gehouden met mogelijke wachtgeldaanspraken van de medewerkers. Voor het beheer van de wachtgelden is een aparte Stichting Wachtgelden Cirkelpool opgericht. Deze stichting zal bestaan zolang er aanspraken zijn. In het bestuur van de stichting is een lid van het College van burgemeester en wethouders vertegenwoordigd. Het secretariaat van de stichting is ondergebracht bij de gemeente Zwolle.

Stichting Westermolen

De gemeente Dalfsen heeft het recht om één bestuurslid op basis van bindende voordracht ter benoeming voor te dragen.

Paragraaf Weerstandsvermogen

Algemeen

In deze paragraaf gaat het om een kader voor de beoordeling van het weerstandsvermogen van de gemeente. Het weerstandsvermogen wordt gedefinieerd als:

de mate waarin de gemeente in staat is om middelen vrij te maken om substantiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het beleid veranderd moet worden.

Dit vermogen wordt bepaald door enerzijds de weerstandscapaciteit en anderzijds de risico's die worden gelopen. De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet voorziene, substantiële uitgaven te dekken.

De volgende posten zijn in dit kader bepalend:

- het eigen vermogen, inclusief stille reserves
- de post onvoorzien
- ruimte in begrotingsposten
- de onbenutte belastingcapaciteit.

Bij de weerstandscapaciteit wordt een onderscheid gemaakt tussen de incidentele weerstandscapaciteit en de structurele weerstandscapaciteit. De eerste wordt met name bepaald door de reserves, de tweede door de onbenutte belastingcapaciteit.

De risico's, die bij de beoordeling van het weerstandsvermogen een rol spelen, zijn die risico's die niet op een andere manier zijn afgedekt (bijvoorbeeld door het treffen van voorzieningen of het sluiten van verzekeringen) en die van materiële betekenis zijn in relatie tot de financiële positie. Te denken valt aan ontwikkelingen binnen de sociale structuur met de nieuwe wetgeving op dit gebied, een faillissement van een verbonden partij of een garantie verplichting waarop een beroep gedaan wordt. De confrontatie tussen weerstandscapaciteit en risico's om een oordeel te kunnen geven over de toereikendheid van het weerstandsvermogen is een inschatting van het financiële beslag dat de gesignaleerde risico's tot gevolg hebben.

De weerstandscapaciteit

Uitgangspunt is de werkelijke cijfers 2009.

Eigen vermogen, inclusief stille reserves

Op basis van de balans per 31 december 2009 bedraagt het eigen vermogen € 74.775.000, inclusief het rekeningsaldo 2009. Hierin is opgenomen een bedrag van € 11.934.000 aan reserves voor de grondexploitatie, waar tegenover ook specifieke risico's staan.

Naast de algemene reserve van € 5.515.000 (exclusief rekeningsaldo 2009) bestaat het eigen vermogen voor € 55.826.000 (exclusief reserves grondexploitatie) uit bestemmingsreserves.

Volgens het BBV kan de aanwending van deze reserves gewijzigd worden. Opgemerkt wordt nog wel dat in het totaal van de bestemmingsreserves sprake is van een blokkering van € 16.750.000 ten behoeve van de dekking van de kapitaallasten nieuw gemeentehuis en de nieuwe brandweerkazerne in Nieuwleusen.

Over de stille reserves bij gemeenten is destijds door het Centrum voor Onderzoek Economie Lokale Overheden (COELO) onderzoek gedaan. Het blijkt niet goed mogelijk deze reserves eenduidig te kwantificeren. Wel kunnen twee hoofdgroepen worden onderscheiden:

- het verschil in de marktwaarde en de boekwaarde van aandelen. Het probleem bij de bepaling van de omvang hier is, dat de aandelen niet vrij verhandelbaar zijn en er dus alleen een schatting van de marktwaarde mogelijk is.
- het verschil in de marktwaarde en de boekwaarde van ander activa, met name gebouwen en gemeentegrond. Hier is een dubbele afweging te maken, wat is de waarde en in hoeverre is het actief zonder gevolgen voor de gemeentelijke taken te verkopen.

Post onvoorzien

In de begroting 2009 was een bedrag opgenomen van € 80.600 (€ 3,- per inwoner) voor onvoorzien zaken. Hiervan is een bedrag van € 74.500 benut via begrotingswijzigingen voor middelen t.b.v.

- Huisvesting Landstede
- Ontmoetingsruimte Kulturhus Lemelerveld
- Overige kosten sport
- Brand Union
- 5 Jaarlijkse afrekening onderwijs

Ruimte in begrotingsposten

In enge zin genomen is deze post nihil. Bij de samenstelling van de begroting en het dekkingsplan wordt steeds scherp naar de realisatie in de laatste jaarrekening en het verloop in het lopende jaar gekeken. Als de interpretatie wat ruimer is, kan hierbij gedacht worden aan posten waar met relatief weinig problemen op bezuinigd kan worden of aan taken die verminderd of afgestoten kunnen worden. Deze laatste vormen de flexibiliteit van de begroting en dus een vorm van weerstand. Met het oog op het voorziene tekort in de meerjarenbegroting in de voorjaarsnota 2009 is afgesproken dat er een financieel technische doorlichting van alle budgetten moest plaats vinden. Ondanks deze doorlichting en de daarmee gepaard gaande budgetaanpassingen is er toch een voordelig resultaat ontstaan in deze jaarrekening. Dit incidentele voordeel is hoofdzakelijk toe te schrijven aan niet voorziene afrekeningen met de belastingdienst en de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Het doel blijft uiteraard om te sturen op de "0".

Onbenutte belastingcapaciteit

Dit is de ruimte die er is om de lokale belastingen te verhogen. In het algemeen wordt hier de onbenutte OZB capaciteit bedoeld. De riool- en afvalstoffen heffing is in Dalfsen voor 100% kostendekkend zodat hier geen sprake is van onbenutte belastingcapaciteit. Met ingang van 2008 is de limitering van de OZB-tarieven vervallen. Wel is een macronorm van toepassing om een eventuele onevenredige lastenstijging voor burgers en bedrijven te voorkomen. Voor 2009 bedraagt deze norm 4,99%. In 1e instantie is het dus aan de gemeente om een plafond te stellen aan de OZB-opbrengst. Overigens hebben rijk en gemeenten in het bestuurlijk akkoord van april 2009 afgesproken een stijging van de lokale lasten in 2009 en 2010 zoveel mogelijk te vermijden. De gemeenteraad van Dalfsen heeft echter bij de Voorjaarsnota 2008 al besloten de OZB-opbrengst over de jaren 2009 t/m 2012 te verhogen met 8, 8, 4 en 4%, bóvenop de inflatiecorrectie van 2%. Voor 2009 en 2010 schommelt de OZB-opbrengst daarmee rond het bedrag dat als 'korting' door het rijk op de algemene uitkering in mindering wordt gebracht. Veel gemeenten kennen een opbrengst die (aanmerkelijk) hoger ligt. Verder kent Dalfsen in vergelijking met andere gemeenten het op één na laagste OZB-tarief van Overijssel (bron: belastinguitgave 2009 provincie Overijssel). Op basis van deze beide gegevens (in de pas lopen met 'rijkskorting' en laag tarief in Overijssel) wordt er nog ruimte verondersteld om het OZB-tarief in Dalfsen te verhogen. Gelet op de stijging over 2009 t/m 2012 en de afspraak met het rijk om stijgingen van lokale lasten zoveel mogelijk te vermijden, lijkt het gebruik maken van deze ruimte in de OZB-opbrengsten niet direct voor de hand te liggen.

Risico's

Het gaat hierbij om risico's die niet op een andere manier zijn te ondervangen. Reguliere risico's (risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal goed meetbaar zijn) maken geen deel uit van deze paragraaf. De wetgever voert als argument aan dat hiervoor verzekeringen kunnen worden afgesloten of voorzieningen kunnen worden gevormd.

De potentiële risico's die wij in dit kader signaleren hebben betrekking op:

- Afgegeven **garanties voor geldleningen** van derden. Op basis van het huidige bestand worden geen aanspraken op deze garanties verwacht, bijzondere ontwikkelingen kunnen echter niet uitgesloten worden.
- **Schadeclaims**. Ook de gemeente Dalfsen wordt geconfronteerd met claims van burgers op het gebied van aansprakelijkheidsstelling. Hoewel voor dit soort claims een verzekering is afgesloten, bestaat de kans dat de verzekering een claim niet dekt. Ook is er sprake van een eigen risico per gebeurtenis. Door middel van zorgvuldige procedures worden de risico's zo veel mogelijk beperkt.

- Ontwikkeling van het **rente en inflatie** niveau. Bij het huidige rentepeil en de actuele financieringspositie is er vrijwel geen financieel risico op korte termijn bij een stijgende rente. Op dit gebied is er echter geen absolute zekerheid dat zich geen extreme ontwikkelingen kunnen voordoen. Voor wat betreft de inflatie kan worden opgemerkt dat stijging van lonen en prijzen de kosten verhogen. De algemene uitkering zal dit niet altijd volledig compenseren.
- **Grondexploitatie**. De normale voorzienbare risico's zijn afgedekt binnen de voorzieningen grondexploitatie, terwijl de algemene reserve grondexploitatie als extra buffer fungeert.
- De uitwerking van de **Wet Werk en Bijstand (WWB)**. De financiering van de WWB is van meet af aan sterk in ontwikkeling. Met name de verdeelsystematiek van het macro-budget is voortdurend in onderzoek en wordt door het jaar heen steeds aangepast. Aan het einde van het jaar is pas duidelijk welk bedrag aan financiering de gemeente Dalfsen daadwerkelijk ontvangt. Het begin- en eindbedrag kunnen zowel positief als negatief zeer verschillen.
- **Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO)**. De WMO-middelen worden verdeeld op basis van een objectief verdeelmodel. Bekend is dat het aantal zorgaanvragen, waaronder de huishoudelijke verzorging, fors groeit en dat gemeenten dus financieel risico lopen. Met name de toename van het aantal aanvragen huishoudelijke verzorging kan grote gevolgen hebben voor de uitvoerbaarheid (betaalbaarheid).
- **Gemeenschappelijke regelingen**. De financiële positie van de sociale werkvoorzieningschappen (SW-bedrijven) is zeer zorgelijk. De wijze waarop de SW-bedrijven worden geëxploiteerd is van groot belang voor de eventuele bijdrage die de gemeente moet betalen. Financieel risico moet daarom niet worden uitgesloten. Naast een algemeen risico met betrekking tot de exploitatie van de NV Wezo, heeft de gemeente Dalfsen een specifiek risico ten aanzien van de uitvoeringsorganisatie Larcom in Ommen. Bij de verzelfstandiging van Larcom in het jaar 2000, zijn afspraken gemaakt over de wachtgeldverplichtingen van het niet-SW personeel ("ambtelijke medewerkers"). Deze garantie loopt nog tot het jaar 2039, wanneer het laatste personeelslid de 65-jarige leeftijd bereikt. Het financiële risico kent een verloop van in totaal € 1,6 miljoen in 2007 tot € 0 in 2039. Dalfsen heeft een aandeel van ca. 8% in het totale wachtgeldrisico.
- **Algemene uitkering**. De circulaire in 2009 hebben eens te meer aangetoond dat de algemene uitkering uit het gemeentefonds een risicopost is voor de gemeente. Vanwege de kredietcrisis zijn forse kortingen in het vooruitzicht gesteld. Zekerheden over de werkelijke omvang zijn er nog niet. Een andere risicopost wordt gevormd door verdere overhevelingen (decentralisatie door het rijk) van de specifieke uitkeringen (die veelal gepaard gaan met efficiencykortingen).
- Zogenaamde **open-eind regelingen**. De gemeente kan geconfronteerd worden met sterk stijgende uitgaven waarbij geen sprake is van een plafond of maximum. Gedacht kan hierbij worden aan leerlingenvervoer, Wet maatschappelijke ondersteuning e.d.
- **Werkgeversrisico's**. Als werkgever loopt de gemeente de gebruikelijke werkgeversrisico's. Zo kunnen een sterk oplopend ziekteverzuim en/of uitstroom naar de WIA (Wet Werk en Inkomen naar arbeidsvermogen) leiden tot grote financiële consequenties. Daarnaast is de gemeente eigen risicodragers met betrekking tot de kosten van de wachtgeldregelingen voor ambtenaren en bestuurders. Naast de risico's op grond van de bestaande regelingen, is er het risico van kosten die voortvloeien uit wijzigingen in de wet- en regelgeving.

De werkelijke omvang van de risico's, die de gemeente loopt bij de taakuitoefening, wordt bepaald door de kans dat het risico zich daadwerkelijk voordoet en de financiële schade die in dat geval optreedt. Met andere woorden: $\text{Risico} = \text{Kans} \times \text{Schade}$

Het zowel kwalitatief als kwantitatief (in geld) inventariseren van risico's is geen eenvoudige zaak. Eén van de vragen die zich hierbij nadrukkelijk voordoet is hoe verfijnd een model moet zijn, waarbij met name de kosten-baten verhouding niet uit het oog verloren mag worden.

Samenvatting risicoprofiel

Wij zijn van mening dat het weerstandsvermogen van de gemeente Dalfsen zodanig is dat de uitvoering van taken geen direct structureel gevaar loopt. Naast tegenvallers kunnen zich ook meevallers voordoen, bijvoorbeeld verkoopopbrengsten uit aandeelbezittingen, extra bouwleges, extra algemene uitkering of hogere dividenden. Gesteld kan worden dat de risico's binnen de normaal te achten grenzen liggen en dat alle risico's zich niet gelijktijdig voor zullen doen. Uiteraard moeten wij alert zijn op de ontwikkelingen van de diverse begrotingsposten en de daaraan verbonden risico's.

1.

Klimaat en duurzaamheid in 2009

Begin 2009 is een start gemaakt met de uitvoering van het Meerjarenprogramma Klimaat en Duurzaamheid 2009-2012. Begin 2010 kijken we terug op het eerste jaar Klimaat en Duurzaamheid in Dalfsen. Hoewel er nog een lange weg te gaan is naar een CO₂-neutraal Dalfsen in 2025, zijn toch al grote stappen gemaakt.

Nieuwe medewerker klimaat en duurzaamheid aangesteld

Per 1 maart 2009 is een nieuwe medewerker Klimaat en Duurzaamheid aangesteld. Het gaat hierbij om een extra formatieplaats. Tot 1 maart 2013 zal deze medewerker zich fulltime bezig houden met de uitvoering van het Meerjarenprogramma Klimaat en Duurzaamheid 2009-2012.

SLOK-subsidie en subsidie Energieaanpak bestaande bouw

Op 10 november 2008 is door de gemeente Dalfsen een aanvraag voor subsidie in het kader van SLOK (Stimulering van Lokale Klimaatinitiatieven) ingediend bij Senternovem. Op 10 maart 2009 is onze aanvraag door Senternovem gehonoreerd. Het totale bedrag van € 143.332 wordt in termijnen over de jaren 2009, 2010 en 2011 aan de gemeente Dalfsen uitgekeerd en zal worden gebruikt voor de financiering van het Meerjarenprogramma Klimaat en Duurzaamheid.

Op 16 maart 2009 is vervolgens een aanvraag voor subsidiering Duurzaam (T)huis ingediend bij de Provincie Overijssel in het kader van het investeringsprogramma 'Investeren in Overijssel'. Ook deze subsidie is toegekend. Er is € 80.000 beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het Energieloket. Daarnaast is de Provincie bereid om € 200.000 bij te dragen aan operationele kosten voor de eerste fase van Duurzaam (T)huis. Eenzelfde bedrag is nogmaals beschikbaar na gebleken succes van de eerste fase.

Convenant Duurzaam Dalfsen 2009-2012

Op 10 november 2009 is de samenwerking tussen de gemeente Dalfsen en de provincie naar een hoger niveau getild door de ondertekening van het Convenant Duurzaam Dalfsen 2009-2012. De doelstellingen van de gemeente Dalfsen sluiten goed aan bij de provinciale doelstellingen uit het Energiepact Overijssel. In het convenant zijn afspraken opgenomen tussen de gemeente en de Provincie over 12 verschillende projecten. Onder meer Duurzaam (T)huis, het oprichten van demowoningen, het Waterfront, de Wiekelaar, duurzaam ondernemen, duurzame scholen, duurzaam beheer openbare ruimte, windenergie en zonne-energie zijn opgenomen in het Convenant. Met het Convenant is een totale bijdrage van € 955.000 (excl. Duurzaamheidsfonds) van de Provincie gemoeid. Het Convenant heeft een belangrijke impuls gegeven aan het Klimaat en duurzaamheidsbeleid van de gemeente Dalfsen.

Prestatieafspraken wonen

Eind 2009 zijn de prestatieafspraken wonen gemeente Dalfsen 2010-2015 opgesteld. De prestatieafspraken zijn op 20 januari 2010 getekend door Burgemeester en Wethouders van Dalfsen en Gedeputeerde Staten van Overijssel. In de prestatieafspraken zijn alle afspraken uit het Convenant Duurzaam Dalfsen overgenomen. Daarnaast is nog de aanvullende prestatieafpraak gemaakt dat met de woningcorporaties afspraken worden gemaakt over de renovatie van sociale huurwoningen. Het streven is dat deze zodanig zijn gerenoveerd dat per 1 januari 2015 ten minste 60% minimaal energielabel B heeft.

Duurzaam (T)huis

Op 9 september is met de opening van het Energieloket de aftrap gegeven voor het project Duurzaam (T)huis. Het doel van Duurzaam (T)huis is om alle (5000) woningen in de gemeente minimaal op label B niveau te krijgen. Om dit te bereiken wil de gemeente alle woningen die in particulier bezit zijn doorlichten op energiezuinigheid en van een maatwerkadvies voorzien. Het is de bedoeling dat de bewoners vervolgens aan de hand van het maatwerkadvies overgaan tot het laten uitvoeren van energiebesparende maatregelen. In september zijn we met drie pilotwijken gestart. In Dalfsen heeft adviesbureau Nieman de maatwerkadviezen geleverd, in Nieuwleusen heeft adviesbureau DWA dit gedaan en in Lemelerveld heeft Lenferink Afbouw de maatwerkadviezen verzorgd. Alle drie de pilotwijken zijn intussen afgesloten.

Voor de gemeente waren deze pilots een goede leerschool. Gebleken is dat vooral de pilotwijk in Lemelerveld erg succesvol is verlopen. Ongeveer 50% van de door Lenferink uitgebrachte

maatwerkadviezen leiden tot offerteaanvragen bij het lokale bedrijfsleven. De gemeente heeft gemerkt dat een combinatie van een marktpartij (praktische insteek en belang bij eventuele opvolging) die lokaal gevestigd is, binnen de aanpak van Duurzaam (T)huis goed werkt. Intussen is begonnen met een vervolgwijk in Lemelerveld. In de andere kernen wordt nog gezocht naar een soortgelijke invulling van Duurzaam (T)huis als in Lemelerveld. Ook mensen die buiten de door ons aangewezen wijken wonen, kunnen een maatwerkadvies via Duurzaam (T)huis aanvragen. Deze maatwerkadviezen worden door de Woningkeurgroep en Lenferink uitgevoerd. Het totaal aantal aangevraagde maatwerkadviezen is boven verwachting. Tot 14 januari 2010 zijn er al 163 maatwerkadviezen aangevraagd¹.

Het Energieloket

Om de uitvoering van Duurzaam (T)huis te ondersteunen is het Energieloket opgericht. Bij het Energieloket kunnen inwoners terecht voor informatie en advies over Duurzaam (T)huis, de Duurzaamheidslening, subsidies en financiering en duurzaam bouwen en verbouwen. De officiële opening van het Energieloket was op 9 september 2009 om 9.09 uur. Voorafgaand aan de opening is een bijeenkomst gehouden met alle partijen die betrokken zijn bij Duurzaam (T)huis. De opening van het Energieloket kon op veel persaandacht rekenen.

Tegelijkertijd met het Energieloket is ook de website van Duurzaam (T)huis (www.duurzaamthuisdalfsen.nl) gelanceerd. Ongeveer 50 procent van de aanmeldingen voor een maatwerkadvies komt binnen via deze website. Dit betekent dat de website goed bezocht wordt. Intussen draait het Energieloket ruim 4 maanden. In die tijd hebben zich al veel mensen bij het Energieloket gemeld. De vragen variëren van hoe moet ik mijn huis duurzaam verbouwen tot hoe vraag ik een duurzaamheidslening aan. Wij merken dat mensen het prettig vinden om persoonlijk bij het Energieloket geholpen te worden. Het Energieloket is daarom een goede aanvulling op Duurzaam (T)huis gebleken.

In 2009 is het Energieloket diverse malen ingezet om Duurzaam (T)huis te promoten. Zo waren we aanwezig op de Dag van Overijssel op 19 september en hebben we nieuwe inwoners van Dalfsen op de nieuwe bewonersavond van de gemeente over ons Duurzaamheidsbeleid verteld.

Duurzaamheidslening

Om deelnemers aan Duurzaam (T)huis optimaal te kunnen ontzorgen is op 29 juni 2009 door de Raad besloten tot het instellen van een Duurzaamheidslening. Met deze Duurzaamheidslening kunnen bewoners, op basis van hun maatwerkadvies, uitgevoerde energiebesparende maatregelen op een financieel aantrekkelijke manier bekostigen. Met de Stichting Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten is gedurende de zomer van 2009 hard gewerkt om de Duurzaamheidslening voor Dalfsen gereed te krijgen. Op 7 september 2009 is de regeling in werking getreden. Tot nu toe hebben 2 bewoners gebruik gemaakt van de regeling. In totaal is € 29.900 geleend. In afwachting van de afgeleverde maatwerkadviezen verwachten wij in 2010 een behoorlijke toename van het aantal aanvragen voor de duurzaamheidslening.

Duurzame nieuwbouw

Duurzame nieuwbouw kan een belangrijke bijdrage leveren aan onze doelstelling om in 2025 CO₂-neutraal te zijn. Vanwege het grote aantal vrije kavels in de gemeente Dalfsen is het echter moeilijk om de doelgroep te bereiken en te overtuigen van duurzaam bouwen. In 2009 is dan ook vooral ingezet op voorlichting aan toekomstige kaveleigenaren. In de kaveluitgifteboekjes is een tekst over duurzaam bouwen opgenomen en daarnaast hebben medewerkers van het Energieloket op de kaveluitgifteavonden een presentatie gegeven over duurzaam bouwen en hebben de toekomstige kaveleigenaars een brochure over duurzaam bouwen ontvangen.

Duurzaam ondernemen

Een belangrijke doelgroep binnen het Klimaat en duurzaamheidsbeleid van de gemeente zijn de lokale ondernemers. De gemeente Dalfsen is in 2009 gestart met het promoten van duurzaam ondernemen. In het voorjaar zijn diverse bijeenkomsten met de ondernemersverenigingen gehouden om te brainstormen over duurzaam ondernemen. Naar aanleiding van deze sessies hebben de ondernemersverenigingen werkgroepen opgezet die zich bezighouden met duurzaam ondernemen.

¹ Zie bijlage 1 voor statistieken maatwerkadvies.

Op 5 november 2009 is de eerste Duurzaamheidsprijs voor Ondernemers uitgereikt aan Van Lenthe Dalfsen. Onder meer vanwege de innovatieve manier waarop van Lenthe omgaat met energie uit compost, heeft de jury van de Duurzaamheidsprijs besloten om Van Lenthe uit te roepen tot meest duurzame ondernemer van 2009.

Ook binnen het project Duurzaam (T)huis is in 2009 nauw samengewerkt met lokale ondernemers. In Nieuwleusen, Dalfsen en Lemelerveld hebben de lokale ondernemers Duurzaamheidsplatforms opgezet. De Duurzaamheidsplatforms hebben tijdens de bewonersavonden van Duurzaam (T)huis de bewoners van informatie over duurzaam verbouwen voorzien. In Dalfsen en in Lemelerveld hebben de lokale ondernemers eigen folders over Duurzaam (T)huis verspreid. Begin 2010 heeft het platform in Lemelerveld de eerste opdrachten uit Duurzaam (T)huis binnengekregen. In de andere twee kernen moet dit nog op gang komen, maar de eerste reacties van de bewoners zijn positief.

Tot slot is eind 2009 een begin gemaakt met het opstellen van een beleidsplan om de bedrijventerreinen en grote bedrijven buiten de bedrijventerreinen te voorzien van een bedrijfsscan. Deze bedrijfsscan geeft inzicht de mogelijkheden om binnen het bedrijf energie te besparen en duurzaam te ondernemen. In 2010 zal het beleidsplan gereed zijn en tot uitvoering worden gebracht.

Duurzaam beheer openbare ruimte

De buitendienst van de gemeente Dalfsen heeft op 7 mei 2009 niveau brons behaald in de Barometer Duurzaam Beheer Openbare Ruimte. Hiermee is de gemeente Dalfsen goed op weg naar een duurzame openbare ruimte, waarbij nagedacht is over de herkomst en milieubelasting van de gebruikte producten en waarbij chemische en milieuvervuilende stoffen zo veel mogelijk worden geweerd uit de openbare ruimte. De gemeente Dalfsen streeft ernaar om in 2010 niveau goud te behalen.

Duurzaam inkopen

In 2010 moet Dalfsen voor 75% duurzaam inkopen. Daarom is in 2009 duurzaam inkopen onder collega's gestimuleerd. Zo is aandacht geweest voor de criteria van Senternovem en is een workshop duurzaam inkopen gegeven. Om te kijken in hoeverre Dalfsen om de goede weg is, is een quickscan gedaan, waaruit is gebleken dat de inkopen op facilitair gebied voor 77,5% duurzaam zijn. Elektriciteit wordt ook duurzaam ingekocht. 88,6% Van de ingekochte elektriciteit is groene elektriciteit.

Elektrische auto en elektrische scooters

De gemeente Dalfsen heeft in 2009 een begin gemaakt met het verduurzamen van het eigen wagenpark. Op 16 maart is de eerste elektrische auto aangeschaft. Ook is eind 2009 een voorstel gedaan voor de aanschaf van 2 elektrische scooters welke begin 2010 zijn aangeschaft.

Duurzame energieopwekking

In 2009 heeft de gemeente Dalfsen verschillende mogelijkheden voor duurzame energieopwekking onderzocht. Zo is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om de werven middels houtgestookte cv-ketels te verwarmen. Dit idee heeft vooral vanwege ruimtegebrek op de werven nog geen verdere invulling gekregen. Wel zijn we in gesprek met de ROVA om de mogelijkheden van een regionaal biogasnetwerk en mobiele houtgestookte cv-ketels te onderzoeken.

Windenergie heeft zeker de prioriteit binnen de gemeente Dalfsen. Eind 2013 zullen de eerste vier windmolens langs de spoorlijn Zwolle-Assen gereed zijn. Er is afgesproken dat 2010 zal worden gebruikt om onderzoek te doen naar de mogelijkheden voor plaatsing van 4 extra windmolens. Deze ontwikkeling is geheel in lijn met het Meerjarenprogramma Klimaat en Duurzaamheid waarin wordt gesteld dat onze CO2-doelstelling enkel wordt gehaald als fors geïnvesteerd wordt in windenergie.

In 2009 is ook onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor het opwekken van zonne-energie. Zo is onder andere gekeken naar de mogelijkheden om het dak van het gemeentehuis te bedekken met zonnepanelen. In 2010 zal besloten worden of we verder gaan met dit plan. Tevens zal gekeken worden naar andere locaties om zonnepanelen te plaatsen, bijvoorbeeld op grote bedrijfshallen op de bedrijventerreinen.

Duurzame scholen

De nieuwbouw van de fusieschool de Schakel - Het Kleine Veer wordt duurzaam vormgegeven. In 2009 zijn diverse gesprekken met het PCO bestuur gevoerd. De aandacht voor duurzaamheid heeft geleid tot een ontwerp dat uitgaat van een EPC van 50% onder het bouwbesluit. In 2010 zullen verdere gesprekken gevoerd worden.

Ook het Frisse Scholen project stond in 2009 volop in de belangstelling. Eind 2009 is een voorstel geformuleerd om de luchtkwaliteit en ventilatie op alle scholen tegelijk en integraal aan te pakken.

Duurzaam Hoonhorst

De kern Hoonhorst heeft verregaande plannen om te komen tot een Duurzaam Hoonhorst in 2050. Ze heeft daarom in november 2009 een bespreeknotitie opgesteld om de gemeente te informeren over de plannen en samen verder te denken over een mogelijke invulling van Duurzaam Hoonhorst.

Bijna gelijktijdig met de plannen van Hoonhorst heeft de Provincie bekend gemaakt dat zij op zoek is naar duurzame gemeenschappen in Overijssel. De Provincie heeft de hulp van Saxion Hogescholen ingeroepen om gemeenschappen te begeleiden bij hun transformatie naar een duurzame gemeenschap. De gemeente Dalfsen heeft eind 2009 verkennende gesprekken gevoerd met alle betrokken partijen en in december 2009 hebben alle partijen met elkaar om de tafel gezeten. Hoonhorst en Saxion zijn enthousiast over de samenwerking. Begin 2010 zal het college besluiten of de gemeente Dalfsen de ontwikkelingen in Hoonhorst actief wil ondersteunen.

Duurzaamheid bij de Wiekelaar

Eind 2009 is voor de renovatie van de Wiekelaar het haalbaarheidsonderzoek afgerond. Gedurende 2009 is onderzocht op welke wijze duurzaamheid geïntegreerd kan worden in de renovatie van de Wiekelaar. Dit heeft geleid tot een rapport, geschreven door DWA, met daarin een aantal duurzaamheidsconcepten. De Wiekelaar is bereid om € 90.000 te investeren in duurzame maatregelen. De Provincie is bereid om dit bedrag te verdubbelen met een maximale bijdrage van € 100.000. De werkgroep SWIEB heeft voor het duurzame concept Energiezuinig plus gekozen. Dit concept is het maximaal haalbare binnen de gestelde financiële kaders en zorgt voor een toonaangevende energierenovatie van de accommodatie.

Week van de Duurzaamheid

In de week van 25 tot en met 29 mei 2009 is de Week van de Duurzaamheid gehouden. Deze week had als doel om de medewerkers van de gemeente Dalfsen te informeren over het Meerjarenprogramma Klimaat en Duurzaamheid. Het logo voor de campagne Duurzaam Dalfsen is tijdens een bijeenkomst officieel door wethouder Ton de Vries onthuld. Aan alle medewerkers is een douchecoach uitgereikt. Voor de medewerkers die veel inkopen is een cursus duurzaam inkopen gehouden. Ook konden medewerkers meedoen aan de wedstrijd Het Meest Duurzame Idee. Veel medewerkers hebben hun duurzame ideeën ingezonden. Aan het eind van de week zijn de drie prijswinnaars bekend gemaakt. De duurzame ideeën zijn in 2009 verder uitgewerkt en aan sommige ideeën is ook opvolging gegeven. Zo is de verlichting in de kelder aangepast zodat deze minder lang blijft branden, zijn elektrische scooters besteld en zullen deze in 2010 worden aangevuld met enkele dienstfietsen en is onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om de gemeentewerven te verwarmen middels een houtgestookte cv-ketel.

Week van de Vooruitgang

In de week van 14 tot en met 18 september 2009 heeft de gemeente Dalfsen meegedaan aan de landelijk georganiseerde Week van de Vooruitgang. In deze week zijn twee activiteiten georganiseerd die beide betrekking hadden op duurzame mobiliteit. Twintig medewerkers van de gemeente Dalfsen hebben meegedaan aan een cursus Het Nieuwe Rijden van de ANWB. Daarnaast heeft de A. Baron van Dedemschool meegedaan aan Groene Voetstappen. Gedurende de week hebben de leerlingen groene voetstappen verzameld voor elke keer dat ze op de fiets of lopend naar school zijn gegaan. Op vrijdag 18 september zijn deze voetstappen aan wethouder Ton de Vries overhandigd.

Nacht van de Nacht

In de nacht van 24 op 25 oktober 2009 heeft de gemeente in samenwerking met de Sterrenwacht en Recreatiecentrum het Boskamp een tweetal activiteiten in het kader van de Nacht van de Nacht georganiseerd. Bij het Boskamp is een spannende boswandeling met huifkartocht georganiseerd en de Sterrenwacht heeft een avond sterren kijken georganiseerd. Beide activiteiten zijn goed bezocht.

Het gemeentehuis, de molen en de grote kerk in Dalfsen waren deze nacht geheel in het duister gehuld.

Duurzaamheidsprijs

Op 14 december 2009 is de Duurzaamheidsprijs Particuliere inzendingen en jeugd uitgereikt. Winnaar van de Duurzaamheidsprijs particuliere inzendingen was mevr. Bannink met haar initiatief Wheels4All. Bij de jeugd hebben vijf visvrienden van hengelsportvereniging de Brasem de Duurzaamheidsprijs gewonnen voor hun schoonmaakactie in de Bellingeweer. Hoewel de belangstelling voor de Duurzaamheidsprijs niet heel erg groot was, waren de reacties van de betrokkenen wel positief. Voor 2010 staat de uitreiking van de tweede Duurzaamheidsprijs op het programma.

Millenniumgemeente

Op 29 juni heeft de raad de gemeente Dalfsen uitgeroepen tot Millenniumgemeente. Op 16 oktober 2009 is het officiële Millenniumbord onthuld door burgemeester Elfers en wethouder de Vries in aanwezigheid van de verschillende lokale ontwikkelingsorganisaties en de pers. Aansluitend aan de onthulling is een eerste vergadering gehouden van het Millenniumplatform. Er is door het Millenniumplatform in de tussentijd al veel gedaan. De eerste grote happening waarop het Millenniumplatform zich zal gaan presenteren is op de Damitobeurs in maart 2010.

Communicatiecampagne

Dalfsen heeft in 2009 sterk ingezet op de communicatiecampagne rond Duurzaam Dalfsen. Er zijn logo's ontwikkeld voor Duurzaam Dalfsen en Duurzaam (T)huis en er is een website voor Duurzaam (T)huis opgezet. Op de website van Dalfsen is een aparte pagina over Duurzaam Dalfsen gekomen die bezoekers makkelijk kunnen vinden. Voor het Energieloket zijn banners aangeschaft die ook gebruikt worden voor andere promotionele activiteiten. Ook is een brochure over Duurzaam Dalfsen naar alle inwoners van de gemeente gestuurd. Gedurende het jaar heeft de gemeente meerdere keren de publiciteit gezocht, onder andere voor Duurzaam (T)huis en de Duurzaamheidsprijs. RTV-Oost is diverse keren langs geweest om items over Duurzaam Dalfsen te maken. Overal langs de wegen in de gemeente hangen stoppers van Duurzaam (T)huis en in kernpunten wordt regelmatig aandacht geschonken aan duurzaamheid.

Lokale Duurzaamheidsmeter

De gemeente Dalfsen heeft in 2009 meegedaan aan de Lokale Duurzaamheidsmeter. Met dit instrument kan bekeken worden hoe duurzaam Dalfsen is ten opzichte van andere gemeenten. In 2009 heeft Dalfsen de 37^e plaats behaald. Er deden in totaal 132 gemeenten mee.

Bijlage 1: Aangevraagde maatwerkadviezen tot en met 14 januari 2010

Wijk	Aantal woningen wijkpilot	Aantal aanwezigen bewonersavond	Aantal maatwerk adviezen	Wijkaanpak	Individueel	Totaal
Lemelerveld wijk 1	44	31	24			
Lemelerveld wijk 1b	48		3			
Lemelerveld wijk 2	50		0			
Lemelerveld wijk 3	50		2	29		
Lemelerveld individueel			14		14	43
Dalfsen wijk 1	101	50	52			
Dalfsen wijk 2	123		1			
Dalfsen wijk 3	202		1			
Dalfsen wijk 4	118		0	54		
Dalfsen individueel			22		22	76
Nieuwleusen wijk 1	80	63	33			
Nieuwleusen wijk 2	99		0			
Nieuwleusen wijk 3	90		0	33		
Nieuwleusen individueel			9		9	42
Hoonhorst wijk 1	88		1	1		
Hoonhorst individueel			1		1	2
Oudleusen wijk 1	65		0	0		
Oudleusen individueel			0		0	0
Totaal				117	46	163

Jaarrekening

Balans

per

31 December 2009

Balans per

ACTIVA	Ultimo 2009	Ultimo 2008
Vaste activa		
<i>Immateriële vaste activa</i>	0	0
-Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0	0
<i>Materiële vaste activa</i>	36.717.541	37.246.030
-Investerings met een economisch nut		
-overige investeringen met een economisch nut	35.509.595	36.050.640
-Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	1.207.946	1.195.390
<i>Financiële vaste activa</i>	11.632.877	11.187.160
-Kapitaalverstrekkingen aan:		
-deelnemingen	137.314	137.316
-gemeenschappelijke regelingen	105.933	105.933
-Leningen aan:		
-woningbouwcorporaties	5.989.899	6.749.981
-deelnemingen	4.411.991	3.802.597
-Overige langlopende leningen u/g	878.129	278.129
-Bijdragen aan activa in eigendom van derden	109.611	113.204
Totaal vaste activa	48.350.418	48.433.190
Vlottende activa		
<i>Vorraden</i>	30.155.554	27.944.190
-Grond- en hulpstoffen:		
-niet in exploitatie genomen bouwgronden	19.079.311	23.668.964
-Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	11.056.696	4.260.717
-Gereed product en handelsgoederen	19.547	14.509
<i>Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	4.063.892	5.019.590
-Vorderingen op openbare lichamen	2.692.959	4.005.965
-Overige vorderingen	1.370.933	1.013.625
<i>Liquide middelen</i>	6.472.957	7.155.055
-Kassaldi	1.058	6.274
-Bank- en glosaldi	6.471.899	7.148.781
<i>Overlopende activa</i>	1.884.140	2.326.781
Totaal vlottende activa	42.576.543	42.445.615
Totaal generaal	90.926.961	90.878.805

31 december 2009

PASSIVA	Ultimo 2009	Ultimo 2008
Vaste passiva		
<i>Eigen vermogen</i>	74.775.139	71.135.202
-Algemene reserves	5.515.483	6.191.379
-Bestemmingsreserves		
-overige bestemmingsreserves	68.759.693	64.958.793
-Nog te bestemmen resultaat	499.963	-14.970
<i>Voorzieningen</i>	2.434.298	2.359.707
-Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	1.389.009	1.332.217
-Onderhoudsegalisatievoorzieningen	988.251	976.601
-Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	57.038	50.889
<i>Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer</i>	6.570.338	7.884.095
-Onderhandse leningen van:		
-binnenlandse banken en overige financiële Instellingen	6.570.338	7.884.095
Totaal vaste passiva	83.779.775	81.379.004
Vlottende passiva		
<i>Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar</i>	4.543.135	7.178.648
-Bank- en giroaldi	0	2.500.000
-Overige schulden	4.543.135	4.678.648
<i>Overlopende passiva</i>	2.604.051	2.321.153
Totaal vlottende passiva	7.147.186	9.499.801
Totaal-generaal	90.926.961	90.878.805
Gewaarborgde geldleningen	55.104.898	55.964.192
Garantstellingen		

Programmarekening

PROGRAMMAREKENING 2009

Programma	LASTEN		BATEN		SALDO		Meer of minder
	BEGR. 2009	JAARR. 2009	BEGR. 2009	JAARR. 2009	BEGR. 2009	JAARR. 2009	
	NA WIJZIGING	NA WIJZIGING	NA WIJZIGING	NA WIJZIGING	NA WIJZIGING	NA WIJZIGING	
1 Bestuur	5.533.839	7.197.348	30.841.596	32.814.881	-25.307.757	-25.617.533	309.776
2 Openbare orde en Veiligheid	2.341.750	2.118.482	32.688	46.760	2.309.062	2.071.722	237.340
3 Beheer Openbare Ruimte	6.239.780	6.086.464	75.768	76.537	6.164.012	6.009.927	154.085
4 Economische zaken	399.068	66.754	354.198	276.673	44.870	-209.919	254.789
5 Onderwijs	2.522.659	2.594.875	292.199	406.834	2.230.460	2.188.041	42.419
6 Cultuur, sport en recreatie	5.049.933	3.527.794	323.593	194.232	4.726.340	3.333.562	1.392.778
7 Sociale voorzieningen en Maatschappelijke dienstverlening	11.649.736	12.417.358	5.831.975	6.681.869	5.817.761	5.735.489	82.272
8 Volksgezondheid en Milieu	5.872.626	4.975.090	3.928.908	4.091.594	1.943.718	883.496	1.060.222
9 Ruimtelijke Ordening en Volkshuisvesting	3.641.341	3.691.032	2.043.293	1.727.494	1.598.048	1.963.538	-365.490
Totalen voor bestemming	43.250.732	42.675.197	43.724.218	46.316.874	473.486	3.641.677	3.168.191
Saldo voor bestemming	473.486	3.641.677	0	0	473.486	3.641.677	3.168.191
Toevoeging/onttrekking reserves	6.527.419	16.421.759	6.053.934	13.280.044	473.485	3.141.715	-2.668.230
Totalen na bestemming	49.778.152	59.096.956	49.778.152	59.596.918	-	-499.963	-499.963
Saldo na bestemming	-	-499.963	0	0	-	-499.963	-499.963

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voorzover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar gesteld wordt.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden.

Balans

Vaste activa

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investerings die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut.

De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend is niet relevant voor de classificatie.

Bij raadsbesluit van 21 maart 2005 is de nota waardering en afschrijving vaste activa van de gemeente Dalfsen vastgesteld. Hierin zijn nadere uitgangspunten en kaders gesteld met betrekking tot activering en waardering voor de komende jaren. Onder andere is hierin vastgesteld het activeringsbeleid en de te hanteren afschrijvingstermijnen van de diverse activa. Tevens is hierin bepaald dat in beginsel voor het eerst wordt afgeschreven in het boekjaar waarin de investering volledig is afgerond.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden in 5 jaar afgeschreven. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden afgeschreven in de looptijd van de betrokken geldlening.

Materiële vaste activa met economisch nut.

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven.

Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

Bij de waardering wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering overigens niet plaatsgevonden. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze niet langer noodzakelijk blijken. Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2004 gedaan zijn soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Gronden en terreinen	n.v.t.
Woonruimten	40
Bedrijfsgebouwen	20/30/40
Vervoermiddelen	8/9/10/15
Machines, apparaten en installaties	4/7/10/15
Overige materiele vaste activa w.o.	
Inventarissen	5/10/15/20
Automatisering	3

Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut.

Overeenkomstig de d.d. 21 maart 2005 door de gemeenteraad vastgestelde nota waardering en afschrijving vaste activa, worden infrastructurele werken in de openbare ruimte als volgt afgeschreven:

Waterwerken	25
Wegen, straten, pleinen, trottoirs	25
Openbare verlichting	20
Groen en plantsoenen	15

De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). Overigens wordt in de genoemde nota uitdrukkelijk vermeld dat er in beginsel geen (resultaatafhankelijke) extra afschrijvingen worden gepleegd op de investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut. In het kader van het BBV worden de boekwaarden nadrukkelijk gezien als nog te dekken investeringsrestanten.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zonodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen onverhoopt structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering gelukkig niet noodzakelijk gebleken.

Bijdragen aan activa van derden worden gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden moet bijdragen aan de publieke taak.

Vlottende activa

Vorraden

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde.

De als "onderhanden werken" opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs, dan wel de lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en de administratie- en beheerskosten. Winsten uit de grondexploitatie worden slechts genomen indien en voorzover die met voldoende mate van betrouwbaarheid als gerealiseerd aangemerkt kunnen worden. Zolang daarvan geen sprake is worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht. Gereede producten worden gewaardeerd tegen de kostprijs.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten.

Deze activa worden tegen nominale waarde opgenomen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies.

De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd.

De onderhoudsegalisatievoorzieningen stelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan (een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die terzake geformuleerd zijn. In de paragraaf "onderhoud kapitaalgoederen" die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid terzake nader uiteengezet.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Onder de overlopende passiva zijn de van overheidslichamen (vooruit) ontvangen voorschotbedragen voor een specifiek bestedingsdoel opgenomen.

Borg- en Garantstellingen

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

Toelichting op de balans

Toelichting op de balans per 31 december

ACTIVA

VASTE ACTIVA

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Kosten afsluiten geldleningen/saldo agio en disagio	0	0
Kosten onderzoek en ontwikkeling	0	0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0	0
Overige immateriële vaste activa	0	0
Totaal	0	0

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2009:

	<u>Boekwaarde</u> <u>01-01-2009</u>	<u>Investe-</u> <u>ringen</u>	<u>Desinves-</u> <u>teringen</u>	<u>Afschrij-</u> <u>vingen</u>	<u>Extra afschrij-</u> <u>vingen</u>	<u>Bijdragen</u> <u>van derden</u>	<u>Boekwaarde</u> <u>31-12-2009</u>
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0						0
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	0						0
Totaal	0	0	0	0	0	0	0

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	<u>Boekwaarde</u> <u>per</u> <u>31-12-2009</u>	<u>Boekwaarde</u> <u>per</u> <u>31-12-2008</u>
Overige investeringen met een economisch nut	35.509.594	36.050.639
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	1.207.946	1.195.390
Totaal	36.717.540	37.246.029

De overige investeringen met een economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

<u>Boekwaarde ultimo</u>	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Gronden en terreinen	1.946.368	1.946.822
Woonruimten	7.624	7.987
Bedrijfsgebouwen	22.696.273	26.777.857
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	3.550.048	3.503.292
Vervoermiddelen	1.096.843	1.238.392
Machines, apparaten en installaties	5.672.235	1.982.157
Overige materiële vaste activa	540.204	594.132
Totaal	35.509.594	36.050.639

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met een economisch nut weer:

	Boekwaarde 01-01-2009	Gecorr. Boekw. 01-01-2009	Investe- ringen	Afschrij- vingen	Bijdragen uit reserves	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2009
Gronden en terreinen	1.946.822	1.946.822		-454			1.946.368
Woonruimten	7.987	7.987		-363			7.624
Gebouwen	26.777.857	22.875.845	788.420	-967.993			22.696.273
Grond-, weg- en water- bouwkundige werken	3.503.292	3.503.292	290.155	-243.399			3.550.048
Vervoermiddelen	1.238.392	1.238.392	83.176	-224.725			1.096.843
Machines, apparaten en installaties	1.982.157	5.884.169	666.673	-878.607			5.672.235
Overige materiële vaste activa	594.132	594.132	59.016	-112.944			540.204
Totaal	36.050.639	36.050.639	1.887.440	-2.428.484	0	0	35.509.594

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2009	Cumulatief besteed t/m 2009
Nieuwbouw gemeentehuis Dalfsen Bouw *	15.963.543	-3.902.012	11.334.000
Nieuwbouw gemeentehuis Dalfsen Installaties *		4.457.929	4.457.929
Heideparkschool: Uitbreiding	255.697	72.341	255.697
Hartschool: uitbreiding school 2 groepen	218.500	137.850	137.850
De Schakel/Kleine Veer: Nieuwbouw	2.000.000	74.343	74.343
Polhaar: 1 permanent lokaal	255.697	107.873	107.873
Hartschool: IHP 2006	136.230	135.640	135.640
De Uitleg: Aanpassing gebouwen	30.000	30.000	30.000
Wegwijzer: Uitbreiding	347.990	27.030	335.411
Wegwijzer: MOP 2008	249.602	14.132	246.123
Wegwijzer: Boktorbestrijding	24.600	24.352	24.352
Optimalisatie en vervanging riolering	175.000	2.889	141.722
Overstort kern Nieuwleusen	350.000	0	278.846
Uitvoering GRP 2008	885.000	122.659	280.706
Uitvoering Waterplan 2008	200.000	29.169	45.183
Uitvoering GRP 2009	845.000	113.277	113.277
Uitvoering Waterplan 2009	215.000	22.600	22.600
Vervangen Daihatsu Hyet	28.500	37.587	37.587
John Deere 3720	30.000	27.490	27.490

* Bij de afwikkeling van het krediet nieuwbouw gemeentehuis, zijn de kosten over Bouw en Installaties verdeeld. De extra kapitaallasten voor de vervanging van de Daihatsu Hyet zijn opgevangen door lagere exploitatielasten.

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut kan als volgt nader worden gespecificeerd:

	Boekwaarde per 31-12-2009	Boekwaarde per 31-12-2008
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	1.068.351	1.059.703
Overige materiële vaste activa	139.595	135.687
Totaal	1.207.946	1.195.390

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut had het volgende verloop:

	Boekwaarde <u>01-01-2009</u>	Investe- <u>ringen</u>	DesInves- <u>teringen</u>	Afschrij- <u>vingen</u>	Bijdragen <u>uit reserves</u>	Bijdragen <u>van derden</u>	Boekwaarde <u>31-12-2009</u>
Grond-, weg- en water- bouwkundige werken	1.059.703	1.794.453		-168.415	-1.270.955	-346.435	1.068.351
Overige materiële vaste activa	135.687	156.982		-123.150	-29.924		139.595
Totaal	1.195.390	1.951.436	0	-291.565	-1.300.878	-346.435	1.207.946

Bij investeringen met een maatschappelijk nut mag een bijdrage uit de reserve plaatsvinden. Over het lagere bedrag vindt de afschrijving plaats. Bij fietspad Dommerlerdijk en Jagtclusteralee is € 973.000 ten laste van de reserve Wavin en Dorpsuitleg gekomen.

De belangrijkste investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut die in het boekjaar zijn geactiveerd betreffen:

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2009	Cumulatief besteed t/m 2009
Fietspad Dommelerdijk	1.124.000	648.570	854.729
Fietspad Jagtclusteralee	840.000	535.918	723.041
Fietspad Voetsteeg	65.000	47.321	47.321
Herinrichting/opwaardering woonomgeving 2006 t/m 2009	1.000.000	160.472	522.476
Realisatie halteplan	65.000	50.606	50.606
GVVP 2008 en 2009	800.000	68.112	78.038
WOZ opwaardering	83.750	30.114	68.803

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2009 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Boekwaarde <u>01-01-2009</u>	Investe- <u>ringen</u>	Desinves- <u>teringen</u>	Aflossingen/ <u>afschrijvingen</u>	Afwaar- <u>deringen</u>	Boekwaarde <u>31-12-2009</u>
Kapitaalverstrekkingen aan:						
deelnemingen	137.316				-2	137.314
gemeenschappelijke regelingen	105.933					105.933
Leningen aan:						
woningbouwcorporaties	6.749.981			-760.082		5.989.899
deelnemingen	3.802.597	1.123.224		-168.234	-345.596	4.411.991
Overige langlopende leningen	278.129	600.000				878.129
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	113.204			-3.593		109.611
Totaal	11.187.160	1.723.224	0	-931.909	-345.598	11.632.877

De kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen betreft het aandelenbezit van de BNG, Enexis, WMO en ROVA.

De kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen betreft de kapitaaldeelname in de WEZO

Onder leningen aan deelnemingen zijn opgenomen de achtergestelde leningen aan de ROVA, Enexis, Vitens NV,

en Larcom en leningen aan de stichting de Schakel en aan de stichting Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten.

In 2009 is er een lening verstrekt aan de Stichting Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten i.v.m. een Energielening.

Ook is de lening verstrekt aan de stichting Volkshuisvesting Nederlandse Gemeenten, i.v.m. een startersleningfonds verhoogd met € 100.000.

Toelichting bij afwaardering ad € 345.596:

In het kader van de transactie met RWE hebben de verkopende aandeelhouders een aantal garanties gegeven aan RWE. Het overgrote merendeel van deze garanties is door de verkopende aandeelhouders op het moment van verkoop van Essent PLB aan RWE overgedragen aan deze deelneming, die vanaf het moment van oprichting dus ook aansprakelijk is. Mochten een of meer van deze garanties onjuist blijken te zijn. Ter verzekering van de betaling van eventuele schadeclaims heeft RWE bedongen dat een deel van de verkoopopbrengst door de verkopende aandeelhouders gedurende een bepaalde tijd op een aparte bankrekening zal worden aangehouden. Buiten dit bedrag, zijn de verkopende aandeelhouders niet verder aansprakelijk voor inbreuken op garanties. Het aandeel van de gemeente Dalfsen van de verkoopopbrengst is € 345.596. Per balansdatum 31 december 2009 is 100% voorzien, die in de kolom afwaardering zichtbaar is (ad € 345.596). Jaarlijks beoordeelt de Aandeelhouderscommissie samen met haar adviseurs de stand van deze voorziening in relatie tot de (resterende) risico's en informeert de aandeelhouders.

VLOTTENDE ACTIVA

Vorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Grond- en hulpstoffen, gespecificeerd naar:		
niet in exploitatie genomen bouwgronden	19.079.311	23.668.963
overige grond- en hulpstoffen	0	0
	<hr/> 19.079.311	<hr/> 23.668.963
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	11.056.696	4.260.717
Gereed product en handelsgoederen	19.547	14.509
Totaal	<hr/> 30.155.553	<hr/> 27.944.188

Van de niet in exploitatie genomen bouwgronden kan het volgende overzicht worden gegeven:

	<u>Boekwaarde</u> <u>01-01-2009</u>	naar in exploitatie genomen	<u>Investe- ringen</u>	<u>Desinves- teringen</u>	<u>Prijs m2</u> <u>31-12-2009</u>	<u>Balans</u> <u>waarde</u> <u>31-12-2009</u>
Gronden in voorraad:						
<u>Bestemd voor bedrijventerrein</u>						
Kampmansweg	0		8.586	-8.586	0	0
Uitbreiding de Grift	6.289.720		580.794	-5.123	25	6.865.391
Parallelweg	775.116		176.129	-51.875	29	899.370
<u>Bestemd voor woningbouw</u>						
Overige percelen	1.869.621		1.270.896	-919.425	4	2.221.092
Vechtstraat	513.228		446.259	-2.504	341	956.983
Waterfront	0		212.835	-212.835	nvt	0
Vechtvliet	0		4.527	-4.527	nvt	0
Gronden ten oosten van Dalfsen	1.357.150		885.300	-14.850	22	2.227.600
Westerbouwlonden Noord	5.903.025	-5.903.025			nvt	0
Oosterbouwlonden	3.448.301		667.256	-520.772	18	3.594.785
Nieuwleusen Midden	-776.864		-32.488		nvt	-809.352
De Meulehoek	32.583		1.827		nvt	34.410
Van Dorsten	702.622		51.544		28	754.166
Masterplan Nieuwleusen	1.410.621		56.011	-1.423.366	nvt	43.266
Lemelerveld Centrum	0		32.975	-32.975	nvt	0

Pr. Margrietstraat	50.847	6.049		7	56.896
De Nieuwe Landen II	2.023.076	127.796	-3.000	32	2.147.872
Hoonhorst Fakkert	69.916	16.915		43	86.831
Totaal	23.668.963	-5.903.025	4.513.211	-3.199.838	19.079.311

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2009 het volgende overzicht worden weergegeven:

	<u>Boekwaarde</u> <u>01-01-2009</u>	van niet in exploitatie genomen	Investe- ringen	<u>Inkomsten</u>	<u>Winst</u> <u>uitname</u>	Verlies	<u>Balans</u> <u>waarde</u> <u>31-12-2009</u>
Grondexploitatie:							
<u>Woningbouw</u>							
De Gerner Marke	3.180.698		840.242	-1.690.237			2.330.703
De Nieuwe Landen	1.819.340		668.559	-1.671.240			816.659
Muldersveld I	-55.000		1.759		53.241		0
Muldersveld II	77.818		106.795	-209.711			-25.098
De Koele	2.400		57.858	-230.974			-170.716
Westerbouwlanden	-666.813		297.049		286.901		-82.863
Westerbouw. Noord	0	5.903.025	2.164.788	-7.567			8.060.246
<u>Bedrijventerreinen</u>							
Welsum	-162.104		13.337	-29.107	19.371		-158.503
De Grift	-234.999		6.552	-1.366	229.813		0
Posthoornweg	299.376		19.800	-16.582		-16.327	286.267
Totaal	4.260.717	5.903.025	4.176.739	-3.856.784	589.326	-16.327	11.056.696

Nog te maken kosten	25.447.804
Nog te verwachten opbrengsten	-46.995.850
Verwacht exploitatie-resultaat (-/- = voordelig)	-10.491.350

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie wordt verwezen naar de toelichting op de programma's 4 en 9. (Economische zaken en Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting) en naar de paragraaf grondbeleid.

Uitzettingen korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van één jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Soort vordering	Saldo <u>31-12-2009</u>	Voorziening <u>oninbaarheid</u>	Gecorrigeerd saldo <u>31-12-2009</u>	Gecorrigeerd saldo <u>31-12-2008</u>
Vorderingen op openbare lichamen	2.692.959		2.692.959	4.005.965
Overige vorderingen	1.505.711	-134.779	1.370.933	1.013.625
	4.198.670	-134.779	4.063.891	5.019.591

De voorziening heeft betrekking op de bijstandsvorderingen.

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Kassaldi	1.058	6.274
Banksaldi	6.460.117	7.143.219
Girosaldi	11.782	5.561
	<hr/> 6.472.957	<hr/> 7.155.055

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Vooruitbetaalde bedragen	57.151	12.958
Nog te ontvangen bedragen	1.820.995	2.306.504
Overige	5.995	7.318
	<hr/> 1.884.141	<hr/> 2.326.781

PASSIVA

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Algemene reserve	5.515.483	6.191.379
Geblokkeerde bestemmingsreserves	16.749.800	17.131.579
Overige bestemmingsreserves	52.009.893	47.827.214
Resultaat na bestemming	499.963	-14.970
	<hr/> 74.775.139	<hr/> 71.135.202

Het verloop in 2009 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Saldo <u>01-01-2009</u>	Rente <u>Toevoeging</u>	<u>Toevoeging</u>	<u>Onttrekking</u>	Bestemming resultaat <u>2.008</u>	Saldo <u>31-12-2009</u>
Algemene reserves	6.191.379	946.562	2.383	1.609.870	-14.970	5.515.483
Bestemmingsreserves geblokkeerd	17.131.579	856.579	5.185.099	6.423.456	0	16.749.800
Overige bestemmingsreserves	47.827.214	1.382.175	8.048.963	5.248.459	0	52.009.893
Resultaat na bestemming	-14.970			-499.963	14.970	499.963
Totaal	<hr/> 71.135.202	3.185.315	13.236.444	12.781.822	0	<hr/> 74.775.139

Onder "Bestemming resultaat" staan de toevoegingen of onttrekkingen vermeld uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaand boekjaar.

	Saldo <u>01-01-2009</u>	Rente <u>Toevoeging</u>	Overige <u>Toevoeging</u>	<u>Onttrekking</u>	Vermindering ter dekking van <u>afschrijvingen</u>	Saldo <u>31-12-2009</u>
--	----------------------------	----------------------------	------------------------------	--------------------	--	----------------------------

Bestemmingsreserves geblokkeerd

Gemeentehuis bouw	15.811.079	790.554	771.699	6.322.681		11.050.650
Gemeentehuis install/inventaris			4.012.000			4.012.000
Gemeentehuis meubilair			401.400			401.400
Brandweerk. en gemeentew. Nwl.	1.320.500	66.025		100.775		1.285.750
	17.131.579	856.579	5.185.099	6.423.456	0	16.749.800

De geblokkeerde bestemmingsreserves zijn geblokkeerd voor dekking van de kapitaallasten van de betreffende investering.

Het verloop in 2009 van de Overige Bestemmingsreserves wordt in onderstaand overzicht per reserve weergegeven.

	Saldo 01-01-2009	Rente Toevoeging	Overige Toevoeging	Onttrekking	Vermindering ter dekking van afschrijvingen	Saldo 31-12-2009
Bestemmingsreserves						
Grote projecten	9.614.869	539.486	152.234	72.801		10.233.788
Ziekte- en ongevallenrisico	97.038	1.456	234.376	76.024		256.845
Milieu	684.890	10.273	385.000	101.450		978.713
Ruimtelijke kwaliteit	102.994	1.545				104.539
Automatisering	152.312	2.285		55.000		99.597
Organisatieontwikkeling			235.500	1.740		233.760
Flexibele beloning (FPU)	40.466	607	11.868			52.941
Plattelandsontwikkeling	200.900	3.013				203.913
Rijwielpaden	32.345	485				32.830
Wavin gelden	6.372.915	95.594		723.198		5.745.311
Reserve verkoop aandelen Vitens	1.979.032			152.234		1.826.798
Essent-gelden			3.647.500			3.647.500
Herstructurering openbaar groen	179.657	2.695	2.383	10.517		174.218
Beeldende kunst	232.185	3.483	14.372	66.626		183.414
Privatisering zwembaden	160.396	2.406		41.731		121.071
Maatschappelijke dienstverlening	1.272.628	19.089		33.970		1.257.748
Bijstandsvorderingen	261.475			42.177		219.298
Jeugdvoorzieningen	25.684	385	5.000	17.630		13.439
Egalisatie riolering	3.707.889	55.618	222.134			3.985.642
Egalisatie reiniging	1.650.845	24.763	104.797	275.000		1.505.405
Begraafplaats Welsum	214.975			53.138		161.837
Stads-dorpsvernieuwing gelden	27.167	408				27.574
Volkshuisv. overdracht woningbedrijf	6.570.146			748.737		5.821.408
Volkshuisvesting	1.774.568	26.619	1.193.970	248.583		2.746.573
Egalisatie btw-compensatiefonds	612.799	9.192		470.484		151.507
Nog te betalen bedragen (knelpunten)	101.860	1.528				103.388
Onderwijs :						
Decentralisatie huisvesting onderwijs	188.952	2.834		4.830		186.956
Grondexploitatie :						
Algemene reserve grondbedrijf	5.522.968	487.732	1.326.726	1.226.283		6.111.143
Onbelaste reserve dorpsuitleg	6.045.259	90.679	513.103	826.307		5.822.735
Totaal	47.827.214	1.382.175	8.048.963	5.248.459	0	52.009.893

Omtrent de aard en de beslaglegging wordt verwezen naar de staat Reserves en Voorzieningen

Vorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2009 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	<u>Saldo</u> <u>01-01-2009</u>	<u>Toevoeging</u>	<u>Vrijval</u>	<u>Aanwending</u>	<u>Saldo</u> <u>31-12-2009</u>
Vorzieningen voor verplichtingen, etc	1.332.217	377.250	229.424	91.034	1.389.009
Onderhoudsegalisatie voorzieningen	976.601	3	0	222.427	754.177
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	50.889	10.357	0	4.208	57.038
Totaal voorzieningen	2.359.707	387.610	229.424	317.669	2.200.224

In de kolom vrijval zijn de bedragen opgenomen welke ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn vrijgevallen. Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht.

Het verloop in 2009 van de Voorzieningen wordt in onderstaand overzicht per voorziening weergegeven.

	<u>Saldo</u> <u>01-01-2009</u>	<u>Overige</u> <u>toevoeging</u>	<u>Vrijval</u>	<u>Aanwending</u>	<u>Saldo</u> <u>31-12-2009</u>
Wethouderspensionen	698.377	93.081	229.424		562.034
Pensioen gewezen wethouders	633.840	284.169		91.034	826.975
sub-totaal	1.332.217	377.250	229.424	91.034	1.389.009
Groot onderhoud gemeentelijke gebouwen	976.601	234.077		222.427	988.251
sub-totaal	976.601	234.077	0	222.427	988.251
Kap. gewenning bijdrage sportverenigingen	3.767			3.767	0
Ongevallen peroneel/brandweer	47.122	10.357		441	57.038
sub-totaal	50.889	10.357	0	4.208	57.038
Totaal	2.359.707	621.684	229.424	317.669	2.434.298

Omtrent de aard en de beslaglegging wordt verwezen naar de staat Reserves en Voorzieningen

Vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Onderhandse leningen:		
binnenlandse banken en overige financiële instellingen	6.570.338	7.884.095
	<u>6.570.338</u>	<u>7.884.095</u>

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden over het jaar 2009.

	<u>Saldo</u> <u>01-01-2009</u>	<u>Vermeer-</u> <u>deringen</u>	<u>Aflossingen</u>	<u>Extra</u> <u>Aflossingen</u>	<u>Saldo</u> <u>31-12-2009</u>
Onderhandse leningen	7.884.095		1.313.757		6.570.338
	<u>7.884.095</u>	0	<u>1.313.757</u>	0	<u>6.570.338</u>

De totale rentelast voor het jaar 2009 met betrekking tot de vaste schulden bedraagt € 377.310.

Vlottende passiva

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Schulden korter dan 1 jaar	4.543.135	4.678.647
Overlopende passiva	2.604.051	2.176.153
	<u>7.147.186</u>	<u>6.854.799</u>

De schulden korter dan 1 jaar kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Bank- en giroaldi	0	2.500.000
Overige schulden	4.543.135	4.678.647
	<u>4.543.135</u>	<u>7.178.647</u>

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

	<u>2009</u>	<u>2008</u>
Vooruitontvangen bedragen	286.814	901.045
Vooruitontvangen subsidies van derden	2.159.281	1.227.870
Overige overlopende passiva (nog niet vervallen rente leningen o.g)	157.956	192.238
	<u>2.604.051</u>	<u>2.321.153</u>

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vooruit ontvangen subsidies van derden over het jaar 2009.

	<u>Saldo</u> <u>01-01-2009</u>	<u>Toevoeging</u>	<u>Aanwending</u>	<u>Saldo</u> <u>31-12-2009</u>
Provincie, fietspad Migaweg	110.578		7.737	102.841
Provincie, multiculturele voorzieningen Nieuwleusen	100.000	50.000		150.000
Provincie, multiculturele voorzieningen Hoonhorst	100.000	50.000		150.000
Provincie, Bertje Blus	7.560		1.403	6.157
Ministerie van VWS, EKD	11.881		11.881	0
Ministerie van VWS, RSV/JGZ	10.215		10.215	0
Ministerie van VWS, preventief jeugdbeleid	16.043		16.043	0
Ministerie VWS, jeugd-gezondheidsplein	16.464		16.464	0
Min Soza tijdelijke stimulering regeling uitstroom	23.288			23.288
Ministerie Soza Participatiebudget	43.170	340.500	287.323	96.347
Provincie, WMO invoeringssubsidie	50.000		50.000	0
Min. OCW, traject oudkomers	15.104		15.104	0
Min Soza. Wet inburgering	121.683			121.683
Provincie, halteplan	49.864		49.864	0
Provincie, duurzaam veilig 60 km	35.108		1.858	33.249
Provincie, invoering VIS2	80.318		47.686	32.632
Provincie, project past present tomorrow	10.500		10.500	0
Gemeente Zwolle, RMC gelden	14.956	23.564	21.688	16.832
Min VWS, uniform	3.202			3.202
Min VWS, uniform maatwerk	1.678		1.178	500
Provincie, bijdrage sportaccommodaties	132.705			132.705
Ministerie van OCW, Volwasseneducatie 2008	63.220		63.220	0
Provincie, gezinscoaching	11.678		6.000	5.678
Provincie, fietspad Varsen	17.500			17.500
Provincie, NFV Oudleusen	150.000			150.000
Provincie, gebiedsmakelaar/leadercoordinator	17.500			17.500
Provincie, water afkoppelen	10.504			10.504
Provincie, water stimuleringssubsidie	3.151			3.151
Provincie, Leemcule		4.500		4.500
Provincie, pontje Hessum		125.000	4.679	120.321
Provincie, Trefkoele		150.000		150.000
Provincie, Junior college		150.000		150.000
Provincie, Wolthaarsdijk		55.000	46.927	8.073
Provincie, molen Fakkert		439.379	9.322	430.057
Zwolle, kunstkwartet cultuureducatie		10.134		10.134
Provincie, gebiedsmakelaar/leadercoordinator		17.500	7.055	10.445
Provincie, afkoppelen		16.800		16.800
Provincie, stimuleringssubsidie		3.152	247	2.905
Provincie, saneren overstorten		126.050		126.050
Min Soza, schuldhulpverlening		11.416		11.416
Min Soza, wet inburgering		106.115	61.303	44.812
Totaal	1.227.870	1.679.110	747.699	2.159.281

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Geldnemer	<u>Aard/Omschrijving</u>	<u>Oorspronkelijk bedrag</u>	<u>Percentage borgstelling</u>	<u>Restant begin jaar</u>	<u>Restant eind jaar</u>
Stichtingen/instellingen	Gewaarborgde geldleningen	63.858.107	100%	51.817.162	51.203.608
Particulieren	Hypotheekgarantie		100%	4.147.030	3.901.290
				55.964.192	55.104.898

In 2009 hebben geen borgbetalingen plaatsgevonden.

Langlopende financiële verplichtingen

Op enkele aangekochte percelen ten behoeve van de grondexploitatie zijn afspraken gemaakt voor bijbetaling als de bestemming wijzigt

Complex De Grift III

nabetaling 21.600 m2 bij onherroepelijk worden bestemming industriedoeleinden

Complex Gronden ten Oosten van Dalfsen

nabetaling aankoop van ruim 9 ha bij onherroepelijk worden bestemming woningbouw cq bedrijventerrein

Complex Vechtvliet

Nabetaling aankoop 40.720 m2 bij onherroepelijk worden bestemming woningbouw.

Complex Westerbouwlanden Noord

nabetaling 19.725 m2 bij onherroepelijk worden bestemming "wonen"

Complex Oosterbouwlanden

nabetaling aankoop 98.175 m2 bij onherroepelijk worden bestemming woningbouw

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Juridische risico's, claims.

Momenteel loopt er een privaatrechtelijke aansprakelijkstelling en twee publiekrechtelijke planschadezaken.

De rechtbank heeft in alle 3 de gevallen de gemeente in het gelijk gesteld. Verwacht wordt dat dit ook in de hoger beroep zaken zal gebeuren.

Reserves en Voorzieningen

Naam reserve / voorziening	Saldo per 01-01-09	rente toevoeging	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Saldo per 31-12-09
Algemene reserve					
Algemene reserve	6.191.379	946.561	2.383	1.624.840	5.515.483
Totaal algemene reserve	6.191.379	946.561	2.383	1.624.840	5.515.483
Bestemmingsreserves geblokkeerd					
Gemeentehuis bouw	15.811.079	790.554	771.699	6.322.682	11.050.650
Gemeentehuis installaties/inventaris			4.012.000		4.012.000
Gemeentehuis meubilair			401.400		401.400
Brandweerkazerne en gemeentewerf	1.320.500	66.025		100.775	1.285.750
Totaal bestemmingsres. geblokkeerd	17.131.579	856.579	5.185.099	6.423.457	16.749.800
Bestemmingsreserves					
Grote projecten	9.614.869	539.486	152.234	72.801	10.233.788
Ziekte- en ongevalrisico	97.038	1.456	234.376	76.024	256.845
Milieu	684.890	10.273	385.000	101.450	978.713
Ruimtelijke kwaliteit	102.994	1.545			104.539
Automatisering	152.312	2.285		55.000	99.597
Organisatieontwikkeling	0	0	235.500	1.740	233.760
Leeftijd bewust personeelsbeleid	40.466	607	11.868		52.941
Plattelandontwikkeling	200.900	3.013			203.913
Rijwielpaden	32.345	485			32.830
Wavin gelden	6.372.915	95.594		723.198	5.745.311
Aandelen Vitens	1.979.032			152.234	1.826.798
Essent-gelden			3.647.500		3.647.500
Herstructurering openbaar groen	179.657	2.695	2.383	10.517	174.218

Naam reserve / voorziening	Toelichting	Beslag
Algemene reserve		
Algemene reserve	onvoorz.uitg. en afdekken risico's ontr.: diverse plannen, aanvulling algemene reserve grondexploitatie, meubilair, inleenvergoeding Larcom	4.240.000: diverse plannen en nota's, gebiedsbeleid.subsidie sportaccommodaties 3.500.000 minimaal In de reserve
Totaal algemene reserve		
Bestemmingsreserves geblokkeerd		
Gemeentehuis bouw	gemeentelijke huisvesting	volledig geblokkeerd voor dekking kap.lasten gemeentelijke huisvesting (i.v.m. voorschriften mag een investering niet in 1 x tv reserve gebracht worden)
Gemeentehuis installaties/inventaris	gemeentelijke huisvesting	Idem
Gemeentehuis meubilair	gemeentelijke huisvesting	Idem
Brandweerkazerne en gemeentewerf	dekking kapitaallasten brandweerkazerne/gemeentewerf	volledig geblokkeerd voor dekking kap. lasten brandweerkazerne/gemeentewerf
Totaal bestemmingsreserves geblokkeerd		
Bestemmingsreserves		
Grote projecten	uitgaven grote projecten toev. afl. Vitens	10.4 miljoen voor diverse projecten (voorjaarsnota 2008)
Ziekte- en ongevalrisico	verv. personeel bij langd.ziekte toev.: 2,5% van de salariskosten ontr.: ziektevervanging	
Milieu	uitgaven milieubeleid toev. egalitatie reserve reiniging. (ged) ontr. notitie duurzaamheidsbeleid	925.000: duurzaamheidsbeleid
Ruimtelijke kwaliteit	uitgaven voor ruimtelijke kwaliteitsverbeteringen in het platteland.	
Automatisering	vervangen investeringen	76.000: diverse investeringen
Organisatieontwikkeling	organisatieontwikkeling toev.: IZA-gelden	234.000: organisatieontwikkeling en arbeidsmarktbeleid
Leeftijd bewust personeelsbeleid	Inzetten voor leeftijdbewust personeelsbeleid.	
Plattelandsontwikkeling	duurzame ontwik. platteland, stimulering experimentele projecten	117.000: diverse projecten Leader+
Rijwielpaden	uitvoering GVP voor fietspaden	
Wavin gelden	financieren diverse projecten ontr.: vervallen WMO dividend, digitalisering B&m archief, ambulante jongeren werker, fietspaden, speelvoorzieningen	2.310.000: aansluiting N348, fietspaden Dommelerdijk en Jagtclusteralee, molen Fakkert (ongeveer 3.000.000 reserveren voor volgende raadsperiode)
Aandelen Vitens	voor incidentele zaken ontr.: grote projecten	volledig voor grote projecten
Essent-gelden	toev: verkoop aandelen Essent	
Herstructurering openbaar groen	renovatie/herstr. openbaar groen toev.: verkoop groenstroken ontr.: uitvoering groenstructuurplan	59.000: uitvoering groenstructuurplan

Naam reserve / voorziening	Saldo per 01-01-09	rente toevoeging	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Saldo per 31-12-09
Beeldende kunst	232.185	3.483	14.372	66.626	183.414
Privatisering accommodaties	160.396	2.406		41.731	121.071
Maatschappelijke dienstverlening	1.272.628	19.089		33.970	1.257.748
Bijstandsvorderingen	261.475			42.177	219.298
Jeugdvoorzieningen	25.684	385	5.000	17.630	13.439
Egalisatie riolering	3.707.889	55.618	222.134		3.985.642
Egalisatie reiniging	1.850.845	24.763	104.797	275.000	1.505.405
Begraafplaats Welsum	214.975			53.138	161.837
Stads-dorpsvermeuwing gelden	27.167	408			27.574
Volkshuisv. overdracht woningbedrijf	6.570.146			748.737	5.821.408
Volkshuisvesting	1.774.568	26.619	1.193.970	248.583	2.746.573
Egalisatie btw-compensatiefonds (bcf)	612.799	9.192		470.484	151.507
Nog te betalen bedragen (knoelpunten)	101.880	1.528			103.388
Totaal bestemmingsreserves	36.070.035	800.929	6.209.133	3.191.039	39.889.058
Onderwijs					
Decentralisatie huisvesting onderwijs	188.952	2.834		4.830	186.956
Totaal onderwijs	188.952	2.834	0	4.830	186.956
Grondexploitatie					
Algemene reserve grondbedrijf	5.522.967	487.732	1.326.726	1.226.283	6.111.143
Onbelaste reserve dorpsuitleg	6.045.259	90.679	513.103	826.307	5.822.735
Totaal grondexploitatie	11.568.227	578.411	1.839.829	2.052.589	11.933.878

Naam reserve / voorziening	Toelichting	Beslag
Beeldende kunst	realisatie van beeldende kunst toev.: uit grondverkoop ontr.: gereallseerde kunstwerken	134.000: diverse kunstwerken
Privatisering accommodaties	privatiseringsonderzoeken ontr.: onderzoekkosten	
Maatschappelijke dienstverlening	schommelingen uitgaven WWB en WMO opvangen	70.000: subsidie vluchtelingenwerk. Alcohol matigingsbeleid
Bijstandsvorderingen	vorderingen ABW van voor 2004 ontr.:waardering vordering	
Jeugdvoorzieningen	realisatie jeugdvoorzieningen toev.: overschot exploitatiebudget	3.000: diverse jeugdvoorzieningen
Egalisatie riolering	egalisatie voor ink/uitgaven toev.: exploitatie overschot	reserve is onderdeel van gemeentelijk rioleringsplan en werkt in tariefsopbouw komende jaren.
Egalisatie reiniging	egalisatie voor ink/uitgaven toev.: exploitatie overschot ontr: reserve milieu	
Begraafplaats Welsum	Investerings op begraafplaats	12.000: uitbreiding begraafplaats
Stads-dorpsvernieuwing gelden	projecten bebouwde komgedeelten	
Volkshuisv. overdracht woningbedrijf	is papieren reserve, hier staan geldl. van de Vechthorst tegenover ontr.: valt vrij tgv gem.hulsvesting en reserve volkshuisvesting.	5.821.408 res.volkshuisvesting
Volkshuisvesting	voor volkshuisvesting in brede zin toev.: aflossing geldlening ontr.:herinr. woonomgeving, bestemmingsplannen	2.043.000: opwaarderen woonomgeving, renovatie verlichting, bestemmingsplannen.
Egalisatie btw-compensatiefonds (bcf)	nadelige effecten btw-compfids.afd. ontr.: tgv exploitatie	143.000: dotatie tgv. exploitatie t/m 2011
Nog te betalen bedragen (knelpunten)	Incidentele knelpunten	
Totaal bestemmingsreserves		
Onderwijs		
Decentralisatie huisvesting onderwijs	invest. voor huisvesting onderwijs ontr.:vopstellen vijfjaarlijkse afrekening	
Totaal onderwijs		
Grondexploitatie		
Algemene reserve grondbedrijf	opvangen risico's grondexploitatie toev.: resultaat ontr.:afwaarderingen	
Onbelaste reserve dorpsuitleg	bovenwijkse voorzieningen toev.: vanuit grondverkoop ontr.:herinr. Bellingeweer, aanleg fietspaden	3.576.000: aansluiting N348,duurzaam veilig, fietspaden Dommelerdijk en Jagtusterallee, verbindingsweg Bouwhuisweg, rotonde Burg. Backxlaan
Totaal grondexploitatie		

Naam reserve / voorziening	Saldo per 01-01-09	rente toevoeging	Vermeer- deringen	Vermin- deringen	Saldo per 31-12-09
Voorzieningen					
Groot onderhoud gem. gebouwen	976.601		234.077	222.427	988.251
Wethouderspensioenen	698.377		93.081	229.424	562.034
Pensioen gewezen wethouders	633.840		284.169	91.034	826.975
Verkoop Vennootschap bv			345.596	345.596	0
Kap. gewenning bijdrage sportver.	3.767			3.767	0
Ongevallen personeel/brandweer	47.122		10.357	441	57.038
Totaal voorzieningen	2.359.707	0	967.280	892.689	2.434.298
Voorziening dubieuze debiteuren					
Dubieuze debiteuren	50.429			21.722	28.706
Voorziening Dubieuze debiteuren bij Overige vorderingen					
TOTAAL GENERAAL	73.560.308	3.185.315	14.203.724	14.211.166	76.738.180

Naam reserve / voorziening	Toelichting	Beslag
Voorzieningen		
Groot onderhoud gem. gebouwen	groot onderhoud gem. gebouwen	
Wethouderspensionen	tbv pensioenverplichtingen ex wethouders die nog geen 65 jaar zijn	
Pensioen gewezen wethouders	pensioenen aan gewezen wethouders of hun nabestaanden	
Verkoop Vennootschap bv	voor betaling van eventuele schadeclaims i.v.m. verkoop Essent	
Kap. gewenning bijdrage sportver.	gebruikers Pleijendal compenseren voor de hogere lasten	
Ongevallen personeel/brandweer	inzetten voor kosten personeel	
Totaal voorzieningen		
Voorziening dubieuze debiteuren		
Dubieuze debiteuren	dubieuze debiteuren	
Voorziening Dubieuze debiteuren bij Overige vo		
TOTAAL GENERAAL		

Analyse begrotingsafwijkingen per programma

Specificatie baten/lasten per beleidsproduct/programma 1

Lasten	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil	rekening 2008
Beleidsproduct					
001.0 Bestuursorganen	1.252.651	1.310.151	1.217.476	92.675	1.170.346
002.0 Best onderst college B&W	1.516.835	1.560.320	1.879.907	-319.587	1.688.258
003.0 Burgerlijke Stand	85.015	85.015	69.824	15.191	59.684
003.1 Gemeentelijke Basis Administr	569.914	569.914	625.681	-55.767	566.921
003.2 Vastgoed informatievoorziening	223.003	241.303	277.432	-36.129	193.418
004.0 Akten/Naturalisatie/naamswijz	2.270	2.270	2.981	-711	1.177
004.1 Documenten en uittreksels	73.288	152.288	137.054	15.234	153.417
005.0 Bestuurlijke samenwerking	104.644	111.944	103.742	8.202	104.057
006.0 Best onderst raad/rekenkamer	178.526	193.526	236.170	-42.644	240.711
330.0 Nutsbedrijven	5.644	5.644	8.158	-2.514	5.576
913.0 Overige financiële middelen	4.404	4.404	4.404	0	4.510
921.0 Alg uitkering gemeentefonds	2.474	2.474	14.765	-12.291	1.679
922.0 Algemene baten en lasten	-38.160	-65.892	43.205	-109.097	22.151
930.0 Uitvoering Wet WOZ	322.021	390.021	414.957	-24.936	402.986
932.0 Baten OZB-eigenaren	0	0	0	0	409
936.0 Baten toeristenbelasting	0	0	6.235	-6.235	3.996
940.0 Lasten heffing/inv gem belast	73.793	73.793	73.054	739	52.668
960.0 Saldo van kostenplaatsen	337.763	711.249	2.082.303	-1.371.054	1.930.174
970.0 Saldo baten/lasten voor best.	0	0	0	0	0
980.0 Mutaties reserves functie 0/9					
990.0 Saldo baten/lasten na best.	27.724	185.415	0	185.415	0
Sub-Totaal lasten	4.741.809	5.533.839	7.197.348	-1.663.509	6.602.138
980.0 Mutaties reserves functie 1	3.224.119	3.459.619	13.905.862	-10.446.243	10.041.653
Totaal lasten	7.965.928	8.993.458	21.103.210	-12.109.752	16.643.791

Product	Omvang	Oorzaak	Soort afwijking
001.0 Bestuursorganen	50.000	Extra vergoeding raadsleden	Lasten binnen bestaand beleid
	-90.000	Uren eigen personeel	
	-30.000	Tegemoetkoming raadsfract.	
002.0 Best onderst college B&W	282.000	Uren personeel	Idem
	40.000	Investerings die lopen via reserves. Missie en Visie	
003.1 Gemeentelijke Basis Admin.	55.000	Uren personeel	Idem
922.0 Algemene baten en lasten	174.000	Kapitaallasten. Lasten op andere posten	Idem
	-64.000	Diverse stelposten. Lasten op andere posten	
980.0 Mutaties reserves functie 1	-10.446.000	alle mutaties in de reserves lopen via 980.0 zoals:	
		- opbrengst verkoop Essent is gestort in de reserve Essent	
		- rente toevoeging reserves	
		- kapitaallasten gemeentehuis en brandweerkazeme Nieuwleusen	

Specificatie baten/lasten per beleidsproduct programma 1

Baten	begroting 2009 primaire	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil	rekening 2008
Beleidsproduct					
001.0 Bestuursorganen	10.066	10.066	10.066	0	9.918
002.0 Best onderst college B&W	0	0	122	-122	33.196
003.1 Gemeentelijke Basis Administr	0	0	1.911	-1.911	5.416
003.2 Vastgoed informatievoorziening	0	0	2.858	-2.858	3.727
004.0 Akten/Naturalisatie/naamswijz	51.922	51.922	46.558	5.364	39.928
004.1 Documenten en uittreksels	247.809	408.809	404.904	3.905	397.663
005.0 Bestuurlijke samenwerking	13.873	13.873	500	13.373	0
006.0 Best onderst raad/rekenkamer	0	0	12.048	-12.048	24.754
330.0 Nutsbedrijven	279.313	3.188.113	4.036.449	-848.336	857.130
913.0 Overige financiële middelen	107.141	317.641	317.545	96	110.195
914.0 Geldlening/uitzettingen > 1 jr	3.252.639	3.252.639	3.642.643	-390.004	3.470.136
921.0 Alg uitkering gemeentefonds	19.128.620	20.253.792	20.632.014	-378.222	18.151.832
922.0 Algemene baten en lasten	0	0	57.406	-57.406	21.204
930.0 Uitvoering Wet WOZ	0	0	0	0	135.607
931.0 Baten OZB-gebruikers	477.120	497.120	502.743	-5.623	428.167
932.0 Baten OZB-eigenaren	2.534.821	2.604.821	2.630.751	-25.930	2.299.952
934.0 Baten baatbelasting	1.800	1.800	1.764	36	1.891
936.0 Baten toeristenbelasting	110.000	110.000	100.302	9.698	108.000
937.0 Baten hondenbelasting	98.000	112.000	111.684	316	100.073
938.0 Baten precariobelasting	19.000	19.000	21.821	-2.821	19.363
960.0 Saldo van kostenplaatsen	0	0	280.792	-280.792	226.395
980.0 Mutaties reserves functie 0/9					
Sub-Totaal baten	26.332.124	30.841.596	32.814.881	-1.973.285	26.444.547
980.0 Mutaties reserves functie 1	628.979	789.179	8.593.273	-7.804.094	7.465.004
Totaal baten	26.961.103	31.630.775	41.408.154	-9.777.379	33.909.551

Product	Omvang	Oorzaak	Soort afwijking
330.0 Nutsbedrijven	848.000	Verkoop aandelen Essent	Baten binnen bestaand beleid, hogere opbrengst
914.0 Geldlening/uitzettingen > 1 jr	390.000	Kapitaallasten	Baten binnen bestaand beleid
921.0 Alg uitkering gemeentefonds	282.000 96.000	Hogere uitk. 2007en 2008 Hogere uitkering 2009	Idem
980.0 Mutaties reserves functie 1	-7.804.000	alle mutaties in de reserves lopen via 980.0 zoals: - opbrengst verkoop Essent is gestort in de reserve Essent - kapitaallasten gemeentehuis en brandweerkazerne Nieuwleusen	

Specificatie baten/lasten per beleidsproduct programma 2

Lasten	begroting 2009 primaire	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil	rekening 2008
Beleidsproduct					
120.0 Brandweer	1.809.982	1.832.332	1.584.099	248.233	1.548.858
120.1 Rampenbestrijding	93.587	93.587	116.420	-22.833	59.818
140.0 Openbare orde en veiligheid	415.831	415.831	417.963	-2.132	326.780
Sub-Totaal lasten	2.319.400	2.341.750	2.118.482	223.268	1.935.456
980.0 Mutaties reserves functie 2			0	0	
Totaal lasten	2.319.400	2.341.750	2.118.482	223.268	1.935.456

Product	Omvang	Oorzaak	Soort afwijking
120.0 Brandweer	248.000	Uren eigen personeel	Lasten binnen bestaand beleid

Specificatie baten/lasten per beleidsproduct programma 2

baten	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil	rekening 2008
Beleidsproduct					
120.0 Brandweer	59.854	4.854	12.517	-7.663	4.055
140.0 Openbare orde en veiligheid	27.834	27.834	34.243	-6.409	31.594
Sub-Totaal baten	87.688	32.688	46.760	-14.072	35.649
980.0 Mutaties reserves functie 2			0	0	
Totaal baten	87.688	32.688	46.760	-14.072	35.649

Specificatie baten/lasten per beleidsproduct programma 3

lasten	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil	rekening 2008
Beleidsproduct					
210.0 Wegen	2.929.310	4.222.560	3.994.637	227.923	3.546.040
211.0 Verkeersmaatregelen te land	218.184	217.384	240.162	-22.778	217.840
212.1 Coll. vraagafhankelijk vervoer	0	0	0	0	447
240.0 Waterkering/afwatering e.d.	79.978	79.978	74.037	5.941	74.900
560.0 Openbaar groen	1.555.092	1.581.092	1.609.673	-28.581	1.506.921
560.1 Openluchtrecreatie	45.309	45.309	60.040	-14.731	223.731
580.1 Kinderspeelplaatsen	93.457	93.457	107.915	-14.458	104.234
Sub-Totaal lasten	4.921.330	6.239.780	6.086.464	153.316	5.674.113
980.0 Mutaties reserves functie 3			4.765	-4.765	
Totaal lasten	4.921.330	6.239.780	6.091.229	148.551	5.674.113

Product	Omvang	Oorzaak	Soort afwijking
210.0 Wegen, straten en pleinen	162.000	Investerings die lopen via reserves. Geraamd maar nog niet volledig uitgevoerd	Lasten binnen bestaand beleid
	85.000	Voordeel kapitaallasten, van nog lopende investeringen	Idem

Specificatie baten/lasten per beleidsproduct programma 3

baten	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil	rekening 2008
Beleidsproduct					
210.0 Wegen	47.940	47.940	28.974	18.966	79.022
211.0 Verkeersmaatregelen te land	12.180	12.180	25.945	-13.765	20.268
560.0 Openbaar groen	7.150	7.150	14.703	-7.553	37.437
560.1 Openluchtrecreatie	8.498	8.498	6.915	1.583	5.791
Sub-Totaal baten	75.768	75.768	76.537	-769	142.518
980.0 Mutaties reserves functie 3	25.000	426.250	1.208.037	-781.787	
Totaal baten	100.768	502.018	1.284.574	-782.556	142.518

Specificatie baten/lasten per beleidsproduct programma 4					
lasten	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil	rekening 2008
Beleidsproduct					
310.0 Markten	4.424	4.424	11.130	-6.706	7.599
310.1 Economische ontw en beleid	53.051	53.051	43.683	9.368	48.251
320.0 Industrie	341.593	341.593	11.941	329.652	53.909
Sub-Totaal lasten	399.068	399.068	66.754	332.314	109.759
980.0 Mutaties reserves functie 4	0	2.795.800	261.124	2.534.676	
Totaal lasten	399.068	3.194.868	327.878	2.866.990	109.759

Product	Omvang	Oorzaak	Soort afwijking
320 Industrie	330.000	Administratieve oorzaak, lasten grondexploitatie worden niet bruto op product geraamd aangezien bij de jaarrekening een afrekening naar de balans plaatsvindt.	Lasten binnen bestaand beleid

Specificatie baten/lasten per beleidsproduct programma 4					
baten	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil	rekening 2008
Beleidsproduct					
310.0 Markten	0	0	-7	7	8.239
310.1 Economische ontw en beleid	5.600	5.600	8.218	-2.618	5.433
311.0 Marktgeden	7.005	7.005	7.127	-122	0
320.0 Industrie	341.593	341.593	261.335	80.258	1.175.456
Sub-Totaal baten	354.198	354.198	276.673	77.525	1.189.128
980.0 Mutaties reserves functie 4	0		36.854	-36.854	
Totaal baten	354.198	354.198	313.527	40.671	1.189.128

Specificatie baten/lasten per beleidsproduct programma 5					
lasten	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil	rekening 2008
Beleidsproduct					
420.0 Openb basisonderw excl huisv	37.339	37.339	33.634	3.705	29.470
421.0 Op basis onderw	342.139	343.539	330.747	12.792	309.968
422.0 Bijz basisonderw excl huisv	73.973	95.973	92.208	3.765	70.009
423.0 Bijz basisonderw huisvesting	830.834	863.534	812.957	50.578	728.825
442.0 Bijz voortgezet onderw excl hv	1.502	1.502	263	1.239	45
443.0 Bijz voortgezet onderw huisv	7.442	7.442	25.635	-18.193	6.270
480.0 Gem. baten/lasten vh onderwijs	861.715	901.715	951.531	-49.816	876.554
482.0 Volwasseneneducatie	271.615	271.615	347.900	-76.285	218.023
Sub-Totaal lasten	2.426.559	2.522.659	2.594.875	-72.215	2.239.164
980.0 Mutaties reserves functie 5	0			0	
Totaal lasten	2.426.559	2.522.659	2.594.875	-72.215	2.239.164

Product	Omvang	Oorzaak	Soort afwijking
423.0 Bijz basisonderw huisvesting	60.000	Voordeel kapitaallasten, van nog lopende investeringen	Lasten binnen bestaand beleid
482.0 Volwasseneneducatie	87.000	Hogere ontvangst leidt tot hogere uitgaaf.	Idem

Specificatie baten/lasten per beleidsproduct programma 5					
baten	begroting 2009 primaair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil	rekening 2008
Beleidsproduct					
421.0 Op basis onderw	0	0	142	-142	3.949
423.0 Bijz basisonderw huisvesting	0	0	0	0	1.166
443.0 Bijz voortgezet onderw huisv	0	0	18.842	-18.842	0
480.0 Gem. baten/lasten vh onderwijs	38.449	38.449	43.760	-5.311	39.110
482.0 Volwasseneneducatie	253.750	253.750	344.090	-90.340	206.465
Sub-Totaal baten	292.199	292.199	406.834	-114.635	250.690
980.0 Mutaties reserves functie 5	13.452	13.452	21.268	-7.816	
Totaal baten	305.651	305.651	428.102	-122.451	250.690

Product	Omvang	Oorzaak	Soort afwijking
482.0 Volwasseneneducatie	87.000	Hogere ontvangst leidt tot hogere uitgaaf.	Baten binnen bestand beleid

Specificatie baten/lasten per beleidsproduct programma 6					
lasten	begroting 2009 primaair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil	rekening 2008
Beleidsproduct					
510.0 Openbaar bibliotheekwerk	610.535	610.535	606.753	3.782	589.210
511.0 Vormings- en ontwikkelingswerk	189.489	192.321	221.812	-29.491	189.399
530.21 Zwembad Gerner	336.876	336.876	400.564	-63.688	335.899
530.22 Zwembad Heidepark	15.395	15.395	14.837	558	14.489
530.23 Zwembad De Meule	261.920	261.920	257.685	4.235	240.162
530.32 Gymnastieklokaal Molendijk	56.560	56.560	58.465	-1.905	54.001
530.33 Gymnastieklokaal Lemelerveld	44.506	44.506	42.948	1.558	46.042
530.34 Gymnastieklokaal Hoonhorst	37.010	37.010	35.870	1.140	30.116
530.41 Sporthal De Schakel	0	0	0	0	501.821
530.42 Sporthallen derden	566.611	582.111	666.249	-84.138	249.688
530.50 Sport: subsidies / sportraad	174.268	177.068	110.086	66.982	77.836
531.11 Sportpark Gerner	108.119	108.119	113.588	-5.469	94.233
531.12 Sportpark De Potkamp	29.730	29.730	36.761	-7.031	31.808
531.13 Sportpark Heidepark	65.560	1.940.560	119.048	1.821.512	67.651
531.14 Sportpark Nieuwleusen	122.373	122.373	168.639	-46.266	201.807
540.0 Kunst	94.414	94.414	135.147	-40.733	88.893
541.0 Oudheidkunde en musea	159.979	209.979	267.415	-57.436	412.820
560.2 Overige openluchtrecreatie	156.708	156.708	137.919	18.789	91.105
580.0 Multi-funct accommodaties	16.248	73.748	134.008	-60.260	28.107
Sub-Totaal lasten	3.046.301	5.049.933	3.527.794	1.522.139	3.345.087
980.0 Mutaties reserves functie 6			5.000	-5.000	
Totaal lasten	3.046.301	5.049.933	3.532.794	1.517.139	3.345.087

Product	Omvang	Oorzaak	Soort afwijking
530.21 Zwembad Gerner	-66.000	uren personeel	Lasten binnen bestaand beleid
530.42 Sporthallen derden	-102.000	Kosten de Schakel, vervallen	Idem
530.50 Sport: subsidies / sportraad	-17.000	Sportsubsidies	Idem
	-48.000	Subsidie sportaccom., loopt via de alg. reserve	
531.13 Sportpark Heidepark	1.858.000	Investerings die lopen via reserves. Geraamd maar nog niet volledig uitgevoerd	Idem
541.0 Oudheidkunde en musea	28.000	Uren personeel	Idem
	25.000	Investerings die lopen via reserves.	
580.0 Multi-funct accommodaties	43.000	Kapitaallasten	Idem
	16.000	Investerings die lopen via reserves.	

Specificatie baten/lasten per beleidsproduct programma 6					
baten	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil	rekening 2008
Beleidsproduct					
510.0 Openbaar bibliotheekwerk	30.333	23	23	0	23
511.0 Vormings- en ontwikkelingswerk	0	0	0	0	4.092
530.21 Zwembad Gerner	77.126	77.126	67.996	9.130	61.025
530.23 Zwembad De Meule	70.239	70.239	55.252	14.987	50.437
530.32 Gymnastieklokaal Molendijk	24.470	24.470	23.898	572	23.440
530.33 Gymnastieklokaal Lemelerveld	23.329	23.329	22.288	1.041	22.253
530.34 Gymnastieklokaal Hoonhorst	9.495	9.495	9.089	406	11.323
530.41 Sporthal De Schakel	0	0	0	0	83.873
530.42 Sporthallen derden	102.377	102.377	156	102.221	0
530.50 Sport: subsidies / sportraad	77	77	77	0	5.745
531.11 Sportpark Gerner	4.685	4.685	5.430	-745	4.741
531.12 Sportpark De Potkamp	1.591	1.591	1.543	48	1.575
531.13 Sportpark Heidepark	3.038	3.038	2.568	470	3.082
531.14 Sportpark Nieuwleusen	5.058	5.058	5.094	-36	4.993
540.0 Kunst	0	0	0	0	4.000
541.0 Oudheidkunde en musea	1.932	1.932	783	1.149	616
560.2 Overige openluchtrecreatie	153	153	35	119	85
Sub-Totaal baten	353.903	323.593	194.232	129.362	281.303
980.0 Mutaties reserves functie 6	169.000	2.062.132	347.768	1.714.364	
Totaal baten	522.903	2.385.725	542.000	1.843.726	281.303

Product	Omvang	Oorzaak	Soort afwijking
530.42 Sporthallen derden	102.000	Baten de Schakel, vervallen	Baten binnen bestaand beleid

Specificatie baten/lasten per beleidsproduct programma 7					
lasten	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil	rekening 2008
Beleidsproduct					
610.0 Bijstandsverlening	1.389.684	1.491.956	1.901.513	-409.557	1.677.746
611.0 Werkgelegenheid	4.412.374	4.429.474	4.502.294	-72.820	4.542.309
612.0 Inkomensvoorzieningen	193.796	193.796	141.192	52.604	130.750
614.0 Gemeentelijk minimabeleid	502.989	502.989	800.308	-297.319	412.470
620.0 Maatsch begeleiding en advies	579.644	677.644	547.339	130.305	465.589
620.1 Ouderenbeleid	258.113	266.446	257.291	9.155	239.780
620.2 Gehandicaptenbeleid	393.148	390.648	359.884	30.764	363.288
621.0 Vreemdelingen	130.007	196.757	146.893	49.864	190.947
622.0 Huish verzorging (Wmo)	1.826.413	1.820.413	1.892.449	-72.036	1.656.266
630.0 Overig sociaal cultureel werk	310.241	310.241	304.684	5.557	297.530
630.1 Jeugdbeleid	207.142	206.642	209.646	-3.004	144.095
650.0 Kinderdagopvang	228.186	240.186	264.179	-23.993	237.802
652.0 Voorzieningen gehandicapten	845.544	922.544	1.089.686	-167.142	989.101
Sub-Totaal lasten	11.277.281	11.649.736	12.417.358	-767.622	11.347.673
980.0 Mutaties reserves functie 7	5.000	5.000	0	5.000	
Totaal lasten	11.282.281	11.654.736	12.417.358	-762.622	11.347.673

Product	Omvang	Oorzaak	Soort afwijking
610.0 Bijstandsverlening	131.000 Uren personeel 265.000 Uitgaven bijstand		Lasten binnen bestaand beleid
611.0 Werkgelegenheid	-82.000 Uren personeel 154.000 uitgaven werkgelegenheid		Idem
614.0 Gemeentelijk minimabeleid	-75.000 Uren personeel 340.000 Uitgaven minimabeleid komen ged. terug via ink.		Idem
620.0 Maatsch begeleiding en advies	92.000 Uren personeel 52.000 Uitgaven die lopen via reserves. Geraamd maar nog niet volledig uitgevoerd		Idem
652.0 Voorzieningen gehandicapten	171.000 Hogere uitgaven		Idem
622.0 Huish verzorging (Wmo)		De volledigheid van de eigen bijdragen hebben wij niet kunnen vaststellen aangezien deze door CAK geïnd worden en de gemeente geen zicht heeft op de volledigheid.	

Specificatie baten/lasten per beleidsproduct programma 7					
baten	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil	rekening 2008
Beleidsproduct					
610.0 Bijstandsverlening	1.125.775	1.125.775	1.369.386	-243.611	1.224.696
611.0 Werkgelegenheid	4.200.000	4.100.000	4.290.529	-190.529	4.454.817
612.0 Inkomensvoorzieningen	172.800	172.800	163.469	9.331	149.954
614.0 Gemeentelijk minimabeleid	123.277	101.750	327.142	-225.392	129.113
620.0 Maatsch begeleiding en advies	0	0	50.000	-50.000	0
621.0 Vreemdelingen	34.950	34.950	76.407	-41.457	112.956
622.0 Huish verzorging (Wmo)	227.700	296.700	351.423	-54.723	255.813
630.1 Jeugdbeleid	0	0	9.138	-9.138	5.500
650.0 Kinderdagopvang	0	0	22.810	-22.810	15.424
652.0 Voorzieningen gehandicapten	0	0	21.565	-21.565	70.928
Sub-Totaal baten	5.884.502	5.831.975	6.681.869	-849.894	6.419.201
980.0 Mutaties reserves functie 7	59.277	255.377	206.417	48.960	
Totaal baten	5.943.779	6.087.352	6.888.286	-800.934	6.419.201

Product	Omvang	Oorzaak	Soort afwijking
610.0 Bijstandsverlening	244.000	Inkomsten bijstand	Baten binnen bestaand beleid
611.0 Werkgelegenheid	190.000	Inkomsten werkgelegenheid	Idem
614.0 Gemeentelijk minimabeleid	229.000	Inkomsten minimabeleid	Idem

Specificatie baten/lasten per beleidsproduct programma 8					
lasten	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil	rekening 2008
Beleidsproduct					
714.0 Openbare gezondheidszorg	424.980	424.980	383.378	41.602	366.536
715.0 Jeugdgezondheidszorg uniform	335.834	458.834	520.793	-61.959	383.475
716.0 Jeugdgezondheidszorg maatwerk	131.164	165.164	74.522	90.642	59.328
721.0 Afvalverwijdering/verwerking	1.854.111	1.854.111	1.832.516	21.595	1.815.226
722.0 Riolering en waterzuivering	1.085.451	1.077.451	908.200	169.251	832.731
723.0 Milieubeheer	847.194	1.522.194	872.469	649.725	737.253
724.0 Lijkbezorging	304.892	369.892	383.212	-13.320	293.537
725.0 Baten reinigingsrechten/afval	0	0	0	0	371
Sub-Totaal lasten	4.983.626	5.872.626	4.975.090	897.536	4.488.457
980.0 Mutaties reserves functie 8	0	267.000	651.931	-384.931	
Totaal lasten	4.983.626	6.139.626	5.627.021	512.605	4.488.457

Product	Omvang	Oorzaak	Soort afwijking
715.0 Jeugdgezondheidszorg uniform 716.0 Jeugdgezondheidszorg maatwerk	-29.000	Verschuiving tussen maatwerk & uniform	Lasten binnen bestaand beleid
722.0 Riolering en waterzuivering	217.000 -59.000	Voordeel kapitaallasten, van nog lopende investeringen Uren eigen personeel	Idem
723.0 Milieubeheer	619.000	Investeringen die lopen via reserves. Geraamd maar nog niet volledig uitgevoerd	Idem

Specificatie baten/lasten per beleidsproduct programma 8					
baten	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil	rekening 2008
Beleidsproduct					
715.0 Jeugdgezondheidszorg uniform	311.651	311.651	330.631	-18.980	373.963
716.0 Jeugdgezondheidszorg maatwerk	93.625	93.625	141.289	-47.664	48.337
721.0 Afvalverwijdering/verwerking	194.725	194.725	225.955	-31.230	431.153
722.0 Riolering en waterzuivering	0	0	27.829	-27.829	34.281
723.0 Milieubeheer	0	0	0	0	75
724.0 Lijkbezorging	223.029	223.029	194.785	28.244	190.018
725.0 Baten reinigingsrechten/afval	1.965.314	1.965.314	2.017.918	-52.604	2.056.963
726.0 Baten rioolrechten	1.140.564	1.140.564	1.153.187	-12.623	1.097.830
Sub-Totaal baten	3.928.908	3.928.908	4.091.594	-162.686	4.232.620
980.0 Mutaties reserves functie 8	76.544	1.096.544	454.759	641.785	
Totaal baten	4.005.452	5.025.452	4.546.353	479.099	4.232.620

Product	Omvang	Oorzaak	Soort afwijking
725.0 Baten reinigingsrechten/afval	-53.000	Meer leges	Baten binnen bestaand beleid

Specificatie baten/lasten per beleidsproduct programma 9					
lasten	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil	rekening 2008
Beleidsproduct					
550.0 Natuurbescherming	50.175	50.175	53.378	-3.203	79.084
810.0 Ruimtelijke ordening	1.090.833	1.115.833	846.852	268.981	827.651
820.0 Woning-exploitatie/woningbouw	29.261	29.261	5.903	23.358	275.893
821.0 Stads- en dorpsvernieuwing	0	0	0	0	1.113
822.0 Volkshuisvesting	1.254.587	1.254.587	1.275.748	-21.161	1.130.951
823.0 Baten bouwvergunningen	0	0	0	0	2.236
830.0 Bouwgrondexpl part woningbouw	1.191.485	1.191.485	1.509.151	-317.666	563.400
Sub-Totaal lasten	3.616.341	3.641.341	3.691.032	-49.691	2.880.328
980.0 Mutaties reserves functie 9	0	0	1.593.077	-1.593.077	
Totaal lasten	3.616.341	3.641.341	5.284.109	-1.642.768	2.880.328

Product	Omvang	Oorzaak	Soort afwijking
810.0 Ruimtelijke ordening	297.000	Investerings die lopen via reserves. Geraamd maar nog niet volledig uitgevoerd	Lasten binnen bestaand beleid
830.0 Bouwgrondexploit. woningbouw	-318.000	Administratieve oorzaak, lasten grondexploitatie worden niet bruto op product geraamd aangezien bij de jaarrekening een afrekening naar de balans plaatsvindt.	Idem

Specificatie baten/lasten per beleidsproduct programma 9					
baten	begroting 2009 primair	begroting 2009 na wijz.	rekening 2009	verschil	rekening 2008
Beleidsproduct					
550.0 Natuurbescherming	1.326	1.326	1.601	-275	2.494
810.0 Ruimtelijke ordening	55.000	55.000	72.791	-17.791	61.571
820.0 Woning-exploitatie/woningbouw	31.050	31.050	19.770	11.280	277.305
822.0 Volkshuisvesting	21.462	21.462	10.038	11.424	14.499
823.0 Baten bouwvergunningen	942.970	742.970	765.888	-22.918	779.449
830.0 Bouwgrondexpl part woningbouw	1.191.485	1.191.485	857.406	334.079	1.052.878
Sub-Totaal baten	2.243.293	2.043.293	1.727.494	315.799	2.188.196
980.0 Mutaties reserves functie 9	436.000	1.411.000	2.411.669	-1.000.669	
Totaal baten	2.679.293	3.454.293	4.139.163	-684.870	2.188.196

Product	Omvang	Oorzaak	Soort afwijking		
830.0 Bouwgrondexploit. woningbouw	334.000	Administratieve oorzaak, baten grondexploitatie worden niet bruto op product geraamd aangezien bij de jaarrekening een afrekening naar de balans plaatsvindt.	Baten binnen bestaand beleid		
totaal uitgaven	40.960.835	49.778.152	59.096.957	-9.318.803	48.663.829
totaal inkomsten	40.960.835	49.778.152	59.596.919	-9.818.766	48.648.856
	0	0	-499.962	499.963	14.973

Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele baten	Begroting 2009 Primair	Begroting 2009 na wijziging	Rekening 2009	Toelichting
Programma 1				
330.0 Nutsbedrijven			777.626	Verkoop Essent
330.0 Nutsbedrijven		2.795.800	2.845.250	Verkoop Essent
921.0 Algemene uitkering		227.000	509.202	Afrekening 2007/2008
922.0 Algemene baten en lasten			49.817	Afrekening omzetbelasting 2002/2008 binnensportaccom.
Totaal incidentele baten		3.022.800	4.181.895	

Incidentele lasten	Begroting 2009 Primair	Begroting 2009 na wijziging	Rekening 2009	Toelichting
Programma 5				
422.0 Bijz. Basisonderwijs		22.000	21.971	Onderzoek 5 jaarlijkse afrekening
Programma 9				
823.0 Baten bouwvergunningen	50.000	50.000	25.854	Leges voorgaande jaren
Totaal incidentele lasten	50.000	72.000	47.825	

Bedragen x € 1,-.

ONVOORZIEN

Gebruik onvoorzien	begroting 2009 primair	wijziging	begroting 2009 na wijz.
Primaire begroting De raming is gebaseerd op een bedrag van € 3,00 per inwoner 26.857 inwoners x € 3,00	80.571		
Wijziging nr.11 Extra huisvestingssubsidie Landstede Welzijn		-8.333	72.238
Wijziging nr. 11 Ontmoetingsruimte Kulturhus		-20.000	52.238
Wijziging nr. 18 Overige kosten sport aankoop materialen		-2.800	49.438
Wijziging nr. 18 Inhuur kranen brand Union		-21.350	28.088
Wijziging nr. 19 Vijfjaarlijkse afrekening onderwijs		-22.000	6.088

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

De financiële uitkomsten kunnen in het volgende overzicht worden gepresenteerd

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2009 voor wijziging	Begroting 2009 na wijziging	Rekening 2009
Lokale middelen, waarvan de besteding niet gebonden is	4.838.723	4.848.723	4.858.976
Algemene uitkering	19.662.620	20.024.318	20.122.812
Dividend	399.107	487.107	519.729
Saldo van de financieringsfunctie	0	0	-87.206
Compensabele BTW versus uitkering uit BTW compensatiefonds	470.484	470.484	470.484
Overige algemene dekkingsmiddelen	0	0	0
Totaal	25.370.934	25.830.632	25.884.795

Aldus vastgesteld door de
raad van de gemeente Dalfsen
in zijn openbare vergadering
van 28 juni 2010.

de voorzitter
mr. W.P.M Urlings

de griffier,
H.C. Lankman

Bijlagen

KERNGEGEVENS

	Rekening 2008	Begroting 2009	Rekening 2009
Sociale structuur			
Aantal inwoners:	26.735	26.857	27.044
waarvan			
<20 jaar	7.179	7.090	7.240
>64 jaar	4.068	4.216	4.233
75-85	1.325	1.359	1.395
Eenouderhuishoudens	413	420	419
Lage inkomens	2.280	2.350	2.530
Totaal aantal bijstandsonvangers	107	95	98
Fysieke structuur			
Oppervlakte Gemeente in hectare:	16.512	16.512	16.512
waarvan binnenwater	138	138	138
Aantal woonruimten	10.383	10.588	10.501
Financiële structuur per inwoner			
Algemene uitkering gemeentefonds	676	720	744
Opbrengst belastingen (excl. Rioolrecht/reinigingsheffing/leges)	111	121	124
Vaste schuld	344	294	292

**Overzicht
investerings
en
kredieten**

Rot nr	Omschrijving	Bestelg toedier	Begrijpings jaar	Begroot bedrag	Werkstuk Krediet 2009	Krediet 2009	Werkelijk 2009	over schrijving	over schrijving	begrijpings daarom	Ruimte Krediet 2010	Voortzetting 2009
0002009	Nieuwbouw gemeentehuis	Goeree	2003/05 2005/11 2005/17	200.000,00 147.860,00 16.000.000,00	819.809,87	819.809,87	-3.897.373,86		238.463,83			Nieuwbouw in 2009 afgerond
0002015	Nieuwbouw gemeentehuis install	Goeree					4.457.928,37					Meegenomen onder post: 0002008
0002010	Kantoorreublioir	Guidemond					-4.738,40					Meegenomen onder post: 0002008
0005041	ICT 2008	Guidemond		422.000,00			30.166,88	6.528,28				Meegenomen onder post: 0002008
0002014	Voorzittingen servicepunt Nieuwen	Guidemond	2004/2	118.000,00	43.880,03		50.206,29					
0002101	Intranet / Timetel	Westerkamp	2008/2	50.000,00	8.139,64		7.805,17		334,47			
0002102	Promotiefilm Dalisen	Zwart	2008/2	8.000,00	8.000,00		8.000,00					
0002105	Missie en Visiedocument	Berends	2008	95.000,00	56.317,79		44.968,74					
0002108	Grote projecten	Westerkamp	2008/1	75.000,00	57.243,50		7.837,66					
0002107	Citymarketingplan	Westerkamp	2008/2	20.000,00	20.000,00		4.895,99					
0002109	E-formulieren	van Vliet	2009	25.000,00	25.000,00		7.800,00					
0002502	E-formulieren	Zwart	2002/41	14.000,00	53.000,00		14.549,10	9.409,22				
0003016	Kwaliteitszorg-PBT	Guidemond	2008/14	192.000,00	3.612,80		13.022,02					
0003018	Digitalisering B&M archief	Lensen	2003/6	83.750,00	44.061,00		44.061,00					
0003204	Vastgoedinfo: WOZ opwaardering	Lensen	2003/8	36.000,00	31.100,35		31.100,35					
0003206	Vastgoedinfo: Bestemmingsplan	Lensen	2003/8	155.500,00	56.057,13		56.057,13	1.959,47				
0003208	Vastgoedinfo: Gebouwenregistratie	Lensen	2003/8	21.000,00	9.532,65		9.532,65					
0003209	Vastgoedinfo: Luchtfoto's	Lensen	2008/2	15.000,00	15.000,00		15.000,00		250,17			
0003301	Fac Zaken: Repro benodigheden	Guidemond	2008/2	6.700,00	6.700,00		7.049,38					
0005048	Digitaliseren/scannen facturen	Stam	2009/2	2.450,00	2.450,00		1.869,71					
0005049	Computarapparatuur brandweer	Stam	2009/2	30.000,00	30.000,00		819,22					
0005050	Clivision Basisregistratie	Stam	2009/2	30.000,00	30.000,00		27.489,77					
0030016	Shibaura tractor	Westhuis	2008/2	28.500,00	28.500,00		37.567,00					
0030022	Verv Dalhatsu Hyet	Westhuis	2009/2	38.000,00	38.000,00				2.510,23			
0030023	Verv Toyota bestelauto	Westhuis	2009/2	40.000,00	40.000,00							
0030024	Verv Toyota bus	Westhuis	2009/2	40.000,00	40.000,00							
0030025	Verv Renault Masler	Westhuis	2009/2	42.000,00	42.000,00		1.101,40					
0030028	Verv Koppelmaaler 2009	Westhuis	2009/2	12.000,00	12.000,00		9.148,01					
0030027	Verv Joskin kipper 2009	Westhuis	2008/2	20.000,00	20.000,00							
0030028	Verv wegenschaaft 2009	Westhuis	2008/2	18.500,00	18.500,00							
0030028	Verv Bomford heggenschaar	Westhuis	2008/2	10.000,00	10.000,00							
0033018	Brandveiligheidsvoorz gebouwen	Westhuis	2004/2	100.000,00	24.585,12		7.697,61					
	BRANDWEER											
0120004	Portofoons/mobiele data comm	Comm Erweer	2008/2	113.500,00	113.500,00		6.955,25					
	BRANDWEER DALISEN											
0120138	Warmtebeeldcamera	Comm Erweer	2007/2	18.190,00	6.580,00		14.780,00					
0120140	Droogklosten ademluchtapparaat	Comm Erweer	2008/2	8.750,00	8.750,00				1.190,00			
0120141	Hydr redigerendchap	Comm Erweer	2009/2	19.610,00	19.610,00		13.775,25					
0120142	Lanzan	Comm Erweer	2008/2	8.300,00	8.300,00		4.234,76					
0120143	Daglenue	Comm Erweer	2008/2	15.300,00	15.300,00		15.964,99					
0120144	Testbank ademlucht	Comm Erweer	2008/2	8.700,00	9.700,00							
	BRANDWEER LEMELERVELD											
0120319	Gala uniformkleding	Comm Erweer	2007/2	8.100,00	5.683,50		6.243,15					
0120322	Bouwkundige aanpassingen	Comm Erweer	2008/2	20.000,00	20.000,00		24.740,25					
0120323	inventaris instructie ruimte	Comm Erweer	2008/2	10.000,00	10.000,00		10.000,00					

Rek nr.	Omschrijving	Bestaat hoofdst.	Begroevingsjaar	Begroevingsperiode	Begroevingsbedrag	Restant Krediet 2009	Verplicht 2009	over schiedt.	over inrichting	Begroevingskosten	Restant Krediet 2010	Voetbeding 2010
0210112	Aanulling N348 Lemelerveld WEGEN	Nijkamp	2007/2	2007/2	100.000,00	189.082,40	1.035,06				289.082,40	Planvorming, doorlopend
0210113	Planvorming N340	van Oenen	2009/2	2009/2	100.000,00		7.448,00	5.666,73	17.676,86		2.552,00	Planvorming, doorlopend
0210114	Duurzaam veilig 2009	van Oenen	2009/2	2009/2	100.000,00		2.193,64	3.141,96	209,38		12.806,36	Uitvoering 2010
0210115	Schrijver voermachine	Westhuis	2009/2	2009/2	15.000,00		10.000,00	384,30	3.530,00		10.000,00	Aanschaf in 2010
0210116	Verbindingsweg Bouwhuisweg	Nijkamp	2009/2	2009/2	1.900.000,00	1.900.000,00		599,87			1.900.000,00	Uitvoering 2010 en verder
0210117	Planvorming N35	van Oenen	2009/2	2009/2	250.000,00		5.666,73					
0210208	Hertr B. Backstaan	Willemsen	2009/2	2009/2	250.000,00	54.573,04						
0210223	Hertrfopw woonomg. 2006	Nijkamp	2007/2	2007/2	250.000,00	95.127,72	57.715,00					
0210224	Hertrfopw woonomg. 2007	Nijkamp	2009/2	2009/2	250.000,00	171.523,66	85.512,02					
0210226	Hertrfopw woonomg. 2008	Nijkamp	2009/2	2009/2	250.000,00	171.523,66	4.782,81					
0210228	Hertrfopw woonomg. 2009	Nijkamp	2009/2	2009/2	250.000,00	250.000,00	2.481,97					
0210227	GVVP 2008	Nijkamp	2009/2	2009/2	400.000,00	390.074,13	60.548,91					
0210230	GVVP 2009	van Oenen	2009/2	2009/2	400.000,00	400.000,00	7.565,54					
0210228	Realisatie Halteplan	Nijkamp	2009/2	2009/2	160.000,00	158.431,72	50.605,94					
0210301	Voorzieningen zandwegen	Westhuis	2009/2	2009/2	10.000,00	10.000,00	10.000,00					
0210412	Fietspad Dommelrijck	Nijkamp	2007/2	2007/2	215.000,00	917.841,09	649.410,38					
0210413	Fietspad Jagtularalle	Nijkamp	2009/2	2009/2	908.000,00	652.877,43	535.918,95			211.988,00		
0210414	Fietspad Voetslaeg	Nijkamp	2009/2	2009/2	625.000,00		47.321,14					
0210623	Uitbr verb beb kom/buitengeb	Westhuis	2009/2	2009/2	7.000,00	7.000,00	6.790,82					
0210701	Zoustrooiers achter tractor	Westhuis	2009/2	2009/2	8.000,00		4.470,00					
0211032	Duurzaam Veilig 2007	van Oenen	2007/2	2007/2	30.000,00	28.745,86	3.985,00					
0211033	Duurzaam veilig 2008 60 km ECONOMISCHERZAKEN	van Oenen	2009/2	2009/2	26.250,00	61.357,71	1.858,47					
0310105	Uitv prog econ beleid 2008	Lautembach	2009/2	2009/2	21.000,00	16.234,28	28.181,85	9.947,37		10.000,00		
0310106	Uitv prog econ beleid 2009	Lautembach	2009/2	2009/2	21.000,00	21.000,00	37.145,48	16.145,46		5.000,00		
0330010	Enexis Back to Back lening	Brouwer					184.397,87	184.397,87				
0330011	Enexis Back to Back lening	Brouwer					215.997,63	215.997,63				
0330012	Enexis Back to Back lening	Brouwer					215.997,63	215.997,63				
0330013	Enexis Back to Back lening	Brouwer					151.168,34	151.168,34				
0330014	Verkoop Verreetschap BV	Brouwer					345.586,21	345.586,21				
0330015	Deeln Essent Milieu Holding	Brouwer					1,00	1,00				
0330016	Deeln Pbl Bel Electr Prod	Brouwer					1,00	1,00				
0330017	Deeln CBL verreetschap BV	Brouwer					8,64	8,64				
0330018	Deeln claim slaat vennoot	Brouwer					8,64	8,64				
0330019	Deeln claim slaat vennoot	Brouwer					-2,00	-2,00	2,00			
0330020	Deeln vordering op Enexis	Brouwer					8,64	8,64				
0330021	Deeln verkoop verreetschap	Brouwer					8,64	8,64				
	ONDERWIJS											
	Carroussel											
0421853	MCP 2008 (20 jaar)	van Assem	2008/4	2008/4	31.066,00	5.076,40						5.076,40
0421804	Mop 2008	van Assem	2008/4	2008/4	347,00	347,00						347,00
0421805	MOP 2009 (1 jaar)	van Assem	2009/5	2009/5	16.363,00	16.363,00						16.363,00

Roek nr	Omschrijving	Budget begroeter	Begroefde datum	Begroeft bedrag	Restant Krediet 2008	Krediet 2008	Waarschij 2009	over schrijving	ooster rekening	Bijzondere toelichting	Restant Krediet 2009	Totaal 2009
0421901	Uitbreiding 2008	Zeel van Assem	2008/4	255.697,00	72.341,28	72.341,28	72.341,28					
0421902	1e inrichting 2008	van Assem	2008/4	12.311,00	12.311,00	12.311,00	12.311,00					
0423002	Aanpassing gebouw 2007	van Assem	2008/12	30.000,00	30.000,00	30.000,00	74.342,81		30.000,00	Krediet vervalt i.v.m. nieuwbouw Start nieuwbouw 2010 / 2011	1.925.657,19	
0423005	Nieuwbouw Schakel/Kleine Veer	van Assem	2008/2	2.000.000,00	10.615,19	10.615,19	10.615,19					
0423101	IHP 2008	van Assem	2008/4	30.000,00	1.001,00	1.001,00			1.001,00			
0423300	MOP 2008	van Assem	2008/2	2.037,00								
0423152	IHP 2008	Zeel	2008/2	136.230,00	136.230,00	136.230,00	135.840,26		569,74		80.650,47	
0421151	Uitbreiding 2 groepen	Zeel	2008/9	218.500,00	218.500,00	218.500,00	173.639,53					
0423250	Onderhoud buitenkant	van Assem	2004/5	8.948,00	8.948,00	8.948,00			8.948,00	Krediet vervalt i.v.m. nieuwbouw		
0423251	Verv dakbedekking	van Assem	2006/2	63.433,00	63.433,00	63.433,00			63.433,00	Krediet vervalt i.v.m. nieuwbouw		
0423252	Aanpassing gebouw	van Assem	2007/2	30.000,00	30.000,00	30.000,00			30.000,00	Krediet vervalt i.v.m. nieuwbouw		
0423253	Houtendraagconstructie	van Assem	2007/2	30.397,00	30.397,00	30.397,00			30.397,00	Krediet vervalt i.v.m. nieuwbouw		
0423254	Dakbedekking	van Assem	2007/2	33.035,00	33.035,00	33.035,00			33.035,00	Krediet vervalt i.v.m. nieuwbouw		
0423256	MOP 2008	van Assem	2008/4	28.508,00	28.508,00	28.508,00			28.508,00	Krediet vervalt i.v.m. nieuwbouw		
0421358	MOP 2008 (1 jaar)	van Assem	2008/5	1.816,00		1.816,00			31,00			
0423401	Aanpassing gebouwen	van Assem	2008/2	30.000,00	30.000,00	30.000,00						
0423053	Draagconstructie	van Assem	2006/2	7.335,00	7.335,00	7.335,00					7.335,00	Afronding in 2010
0423054	MOP 2007	Zeel	2007/2	46.517,00	11.587,70	11.587,70					11.587,70	Afronding in 2010
0423055	Uitbreiding 2009	van Assem	2008/5	255.697,00		255.697,00					147.824,50	Afronding in 2010
0423056	1e inrichting	van Assem	2008/5	12.311,00		12.311,00					12.311,00	Afronding in 2010
0423808	Dakbedekking / ramen	van Assem	2007/2	42.647,94	42.647,94	42.647,94					42.647,94	Afronding in 2010
0423607	MOP 2008	van Assem	2008/4	7.572,00	7.572,00	7.572,00					7.572,00	Afronding in 2010
0423851	MOP 2008	Zeel	2008/4	280,00	280,00	280,00			280,00			
0423652	Lichtkoepe/dakbedekking	Zeel	2008/2	689,00		689,00			689,00			
0423708	Houtendraagconstructie	van Assem	2007/2	1.505,00	1.505,00	1.505,00						
0423707	Dakbedekking	van Assem	2007/2	28.166,00	5.724,60	5.724,60					5.724,60	Afronding in 2010
0423708	Uitbreiding 2008	van Assem	2008/4	347.990,00	39.608,91	39.608,91					27.028,92	Afronding in 2010
0423710	MOP 2008 (20 jaar)	van Assem	2008/4	249.602,00	17.611,40	17.611,40					14.131,85	Afronding in 2010
0423711	MOP 2008 (1 jaar)	van Assem	2008/4	1.921,00	1.921,00	1.921,00					1.921,00	
0423712	Boktorbestrijding	van Assem	2008/18	24.600,00		24.600,00					24.352,48	
0480120	Frisse scholen	van Assem					23.439,00					23.439,00

Rek.nr.	Omschrijving	Exakte insider	Bevrijde jaar	Bevrijde jaar	Begroet bedrag	Relevant Krediet 2008	Krediet 2008	Wettelijk 2009	over schikking	over schikking	Bijdragen andere instellingen	Relevant Krediet 2008	Voetbalbedrag 2008
CULTUREN RECREATIE													
Diverse accommodaties													
0530550	Sportstimulerings	van Assen	2007/22	10.000,00	45.748,66	45.748,66	45.748,66					45.748,66	Invoer andere kernen
0530551	Meersportplein	Zeelt	2008/24 2009/2	2.950,00 75.000,00	2.950,00 75.000,00	2.950,00 75.000,00	2.950,00 75.000,00					2.950,00 75.000,00	Uitvoering in 2010 Uitvoering in 2010
Zwembad Gerner													
0530508	Hilsvoorzittingen	Barkel	2008/2	8.500,00	8.500,00	8.500,00	8.500,00					8.500,00	Uitvoering in 2010
0530509	Chloor- zwavelzuurtoeslag	Barkel	2008/2	8.500,00	8.500,00	8.500,00	8.500,00					8.500,00	Uitvoering in 2010
0530753	Verv. gymtoestellen 2004	Zeelt	2004/2	2.500,00	2.500,00	2.500,00	2.500,00					2.500,00	Uitvoering 2010 aif van beleidsdiscussie
0530754	Verv. gymtoestellen 2006	Zeelt	2006/2	2.000,00	2.000,00	2.000,00	2.000,00					2.000,00	Uitvoering 2010 aif van beleidsdiscussie
0530854	Vervanging gymtoestellen	Zeelt	2005/2	3.000,00	1.610,81	1.610,81	1.610,81	1.439,24	171,57				
0530903	Vervanging gymtoestellen	Zeelt	2003/2	6.800,00	2.870,60	2.870,60	2.870,60						
0530904	Vervanging gymtoestellen	Zeelt	2005/2	3.500,00	3.500,00	3.500,00	3.500,00	2.001,82					
0531002	Visieplan sportpark Heidepark	Zeelt	2009/16	1.875.000,00	1.875.000,00	1.875.000,00	1.875.000,00	16.663,75					
0540108	Kunstwerk Garner Marke	De Wilde	2007/17	100.000,00	99.715,44	99.715,44	99.715,44	75,90					
0540107	Kunstwerk Grote Markt	De Wilde	2008/7	40.000,00	32.716,98	32.716,98	32.716,98	27.924,53					
0540108	Kunstwerk De Put	De Wilde	2008/12	20.000,00	13.500,00	13.500,00	13.500,00	13.881,19	381,19				
0540109	Kunstwerk gedreven door water	De Wilde	2008/14	45.000,00	45.000,00	45.000,00	45.000,00	20.500,00					
0541004	Restauratie molen Faktort	Spies	2007/2	867.000,00	867.000,00	867.000,00	867.000,00	9.322,43					
0550005	Landshapsontwikkeling	Westhuis	2008/2	10.000,00	10.458,47	10.458,47	10.458,47	4.133,74					
0550010	Landshapsontwikkelingsplan	Westhuis	2008/2	20.000,00	7.474,69	7.474,69	7.474,69	14.045,31	6.570,82				
0560011	Uitv landshapsbeleid 2009	Busscher	2008/2	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	182,17					
0560018	Uitv groenstructuurplan	Westhuis	2007/2	40.000,00	37.535,89	37.535,89	37.535,89	10.516,75					
0560019	Herint Bellingweer 2007	Westhuis	2007/2	350.000,00	18.078,50	18.078,50	18.078,50	6.748,14					
0560214	Uitv prog rechttoerisme 2006	Spies	2008/2	20.000,00	14.840,50	14.840,50	14.840,50	14.840,50					
0560215	Div recr proj Ov Vechtdal 2007	Lautenbach	2008/2	3.854,00	2.854,00	2.854,00	2.854,00	3.269,26	415,26				
0560216	Div recr proj Ov Vechtdal	Lautenbach	2008/2	20.000,00	2.549,08	2.549,08	2.549,08	-8.034,89					
0560217	Uitv prog recrtoerisme	Lautenbach	2008/2	40.000,00	40.000,00	40.000,00	40.000,00						
0560218	Uitv groenstructuurplan	Westhuis	2008/2	80.000,00	80.000,00	80.000,00	80.000,00	6.514,76					
0560218	Div recr proj Ov Vechtdal	Lautenbach	2008/2	70.000,00	54.014,69	54.014,69	54.014,69	15.900,00					
0560100	Speelvoorzieningen 2008	Westhuis	2008/2	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00	10.966,60					
0560101	Renovatie speelplaatsen	Westhuis	2008/2	20.000,00	20.000,00	20.000,00	20.000,00						
0820002	SOC VOORZ/ MSCH DIENSTVERL	Zeelt	2006/2	30.000,00	15.834,32	15.834,32	15.834,32						
0620003	Zorgloket WMO	Haverfink	2008/4	59.000,00	59.000,00	59.000,00	59.000,00						
0620003	Mantelzorgers in beeld	Haverfink	2008/4	59.000,00	59.000,00	59.000,00	59.000,00						
0714002	Plaet integrale jeugdzondzorg	Zeelt	2005/2	40.000,00	19.967,64	19.967,64	19.967,64	47.686,19	15.834,32				
0714003	Invloering VISZ	Goejer	2007/2	50.000,00	25.863,73	25.863,73	25.863,73	6.839,40					
0721004	Stortplaats De Stokke/Patersweg	Westhuis	2006/2	350.000,00	71.154,19	71.154,19	71.154,19						18.924,33 Project loopt door in 2010
0722027	Vuilmisatie overstroet N'ausen	Nijkamp	2007/2	175.000,00	36.166,61	36.166,61	36.166,61	2.888,53					71.154,19 Project loopt door in 2010
0722028	Opt/vervanging riolering	Nijkamp	2007/2	407.000,00	384.837,21	384.837,21	384.837,21	44.142,09					33.278,08 Project loopt door in 2010
0722029	Maatr uitv GRP 2006	Nijkamp	2008/2	221.000,00	205.913,43	205.913,43	205.913,43	3.077,57					340.695,12 Project loopt door in 2010
0722030	Maatr uitv GRP 2008	Nijkamp	2008/2	257.000,00	136.202,19	136.202,19	136.202,19	75.438,97					202.835,86 Project loopt door in 2010
0722031	Maatr uitv GRP 2008	Nijkamp	2008/2	257.000,00	136.202,19	136.202,19	136.202,19	75.438,97					60.763,22 Project loopt door in 2010

Rek nr	Omschrijving	Budget hoofdstuk	Begr.wijz- jaar	Begroest bedrag	Revenant Krediet 2009	Krediet 2009	Werkelijk 2009	over schatting	over schrijving	bijzagen denken	Revenant Krediet 2009	Voetlichting 2009					
0722032	Masterplan 2008	Nijkamp	2009/2	100.000,00	89.899,18	89.899,18	1.175,97				88.723,21	Project loopt door in 2010					
0722033	Masterplan 2008	Nijkamp	2008/2	100.000,00	94.086,48	94.086,48	27.992,99				66.083,47	Project loopt door in 2010					
0722035	Mastr utv GRP 2009 (25 jaar)	Nijkamp	2009/2	406.000,00	406.000,00	406.000,00	34.251,82				371.748,18	Project loopt door in 2010					
0722036	Mastr utv GRP 2009 (15 jaar)	Nijkamp	2009/2	282.000,00	262.000,00	262.000,00	11.707,40				250.292,60	Project loopt door in 2010					
0722037	Mastr utv GRP 2009 (10 jaar)	Nijkamp	2009/2	177.000,00	177.000,00	177.000,00	67.317,30				109.682,70	Project loopt door in 2010					
0722038	Waterplan 2009 (25 jaar)	Rozendaal	2008/2	107.500,00	107.500,00	107.500,00	4.883,53				102.616,47	Project loopt door in 2010					
0722039	Waterplan 2009 (10 jaar)	Rozendaal	2009/2	107.500,00	107.500,00	107.500,00	17.816,04				89.583,96	Project loopt door in 2010					
0722041	EGEM WION	Nijkamp	2009/8	16.700,00	16.700,00	16.700,00			4.740,00		16.700,00	Project loopt door in 2010					
0723004	Gemeentelijk geluidsbeleidsplan	Webbink	2003/2	15.540,00	10.140,00	10.140,00	5.400,00		10.000,00								
0723005	Update geluidenveerkaart	Webbink	2008/2	10.000,00	10.000,00	10.000,00			10.000,00								
0723008	Notitie duurzaamheidsbeleid	Webbink	2008 / 1	40.000,00	1.180,75	1.180,75	513,71		687,04								
0723007	Energieleening	Webbink	2009/6	250.000,00	500.000,00	500.000,00	500.000,00										
0723008	Klimaat- duurzaamheidsbeleid	Webbink	2009/13	250.000,00	675.000,00	675.000,00	180.938,16			80.000,00	574.053,84	Langlopend project					
0724208	Verv tractor begraafluats N'leusan	van Scheepen	2009/6	400.000,00	20.000,00	20.000,00	16.898,13		3.001,87		11.882,23	Af ronding in 2010					
0724209	Begraafvelden begrip Walsum	van Scheepen	2009/2	275.000,00	65.000,00	65.000,00	53.137,77										
0810100	Expl overeenk Koesteg 15/17	Willemsen	2008/2	65.000,00	38.500,00	38.500,00	475,37				36.024,63	Expl bijdr sleat op vooruitontvangen bedragen					
0810102	Expl overeenk Rultenborghstr 14/18	Willemsen	2008/2	20.000,00	13.500,00	13.500,00	1.103,54				13.500,00	Expl bijdr sleat op vooruitontvangen bedragen					
0810104	Expl overeenk Brouwerstraat	Willemsen	2008/2	65.000,00	139.408,03	139.408,03					139.304,49	Expl bijdr sleat op vooruitontvangen bedragen					
0822004	Omgevingsvergunning	Webbink	2008/2	50.000,00	50.000,00	50.000,00					50.000,00	Wettelijk ulgesteld tot 2010					
0930000	EGEM WOZ registratie	Brouwer	2008/2	60.000,00	60.000,00	60.000,00	12.030,76				47.969,24	Project loopt door in 2010					
TOTAAL											17.829.245,70	7.056.187,88	5.751.087,62	1.254.978,63	835.101,46	403.917,76	12.627.683,61

Overzicht specifieke uitkeringen (SISA)

Departement (1)	Ministerie (2)	Bevoegdheidsgebied (3)	Ontwerp (4)	Activiteit (5)	Projectcode (6)	Projectomschrijving (7)	Overige uitkeringen (11)	Overige uitkeringen (12)	Overige uitkeringen (13)	Overige uitkeringen (14)	Overige uitkeringen (15)	Overige uitkeringen (16)	Overige uitkeringen (17)	Overige uitkeringen (18)	Overige uitkeringen (19)	Overige uitkeringen (20)
								€ 69.307								
								€ 43.251	€ 13							
								€ 1.483	€ 6							
								€ 56.001								
								€ 292.938								
									€ 15.824							
									€ 43.826							
								€ 21.397								
								€ 0	€ 0							
								€ 0	€ 0							
									€ 0							
																€ 43.860

